

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

23 NUMARALI ve 1573 TARİHLİ MÜHİMME DEFTERİ/s.
1-86 (ÖZET- TRANSKRİPSİYON-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Orhan KILIÇ

HAZIRLAYAN
Ahmet KILIÇ

ELAZIĞ-2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

**23 NUMARALI ve 1573 TARİHLİ MÜHİMME DEFTERİ/
s. 1-86 (ÖZET- TRANSKRİPSİYON-DİZİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Orhan KILIÇ

HAZIRLAYAN
Ahmet KILIÇ

Jürimiz, ... /... / 2018 tarihinde yapılan Tez savunma sınavı sonunda yüksek lisans tezini oy çokluğuyla / oy birliğiyle başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1.
2.
3.

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ... /... / 2018 tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

23 Numaralı ve 1573 Tarihli Mühimme Defteri /s. 1-86 (Özet- Transkripsiyon- Dizin)

Ahmet KILIÇ

Fırat Üniveristesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı

Elazığ- 2018, Sayfa: VII+193

Osmanlı Devleti'nde dîvân-ı hümâyûn'da görüşülüp karara bağlanan ve padişahın tasdikinden geçen siyâsî, idârî, askerî, mâlî, örfî, şer'î, ictimâî işler; şikâyet ve davaların görüşülüp kaydedildiği defterlere "Mühime Defterleri" adı verilmiştir.

XVI. ve XVIII. yüzyıllar arasında en önemli kaynak, belge niteliği taşıyan mühimme defterleri içerdiği konular bakımından Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatı ile ilgili bilgiler vermektedir. Bununla birlikte ahali arasında cereyan eden hukuki mevzuat ve meselelerin halinde takip edilen yol ve usûl, tevcihler, aziller, tımar ve zeamet sistemleri, harp tarihine dair kilit noktalar, bir harbin seyri ve geri planı, sınır boylarındaki faaliyetler, beldelerin sosyal ve kültürel yapısı ve ilmî faaliyetler gibi birçok önemli konu hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür.

Bu geniş kapsamlı arşiv kaynağından 23 Numaralı Mühimme Defterinin, 1-86 sayfa aralığında bulunan 1-174. numaralı hükümlerin transkripsiyonu, özetleri ve değerlendirmesi tarafımızdan yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: : Mühimme, Divân-ı Hümayun, Osmanlı Diplomatîği, Hüküm.

ABSTRACT

Master Thesis

**The Mühimme Book of Number 23 and 1573 Dated / p. 1-86 (Abstract-
Transcription-İndex)**

Ahmet KILIÇ

Fırat University

Institute of Social Sciences

Department of History

Discipline of New Age History

Elazığ- 2018, Pages: VII+193

Political, administrative, military, financial, embarrassment, law, social affairs which were negotiated and reconciled in divan-ı hümayun (Supreme Court in Ottoman Empire) in the Ottoman Empire and passed by the approval of the Sultan; the complaints and the cases where the cases were discussed and recorded were called "Muhimme Books".

"Muhimme Books" which bear the document quality is the most important source in terms of the subjects included information about the central and provincial organization of the Ottoman Empire between 16th and 18th centuries. In addition to this, it is possible to have information about many important issues about the legal legislation that takes place among the people and the ways and methods that are followed in the affairs, the systems of confers, revocations, enfeoff (manor and fee) systems, key points about the history of the war, the navigation and the backdrop of the war, activities at the borders, cultural and social structure of the towns and scientific activities.

Transcription, summaries and evaluation of this comprehensive information book containing the notes of the Muhimme Books No: 23, pages: 1-86 and provisions 1-174 are done by us.

Key words: Muhimme, Supreme Court, Ottoman Diplomatic, Provision.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÖNSÖZ	VI
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BELGE ÖZETLERİ.....	9
-------------------------------	----------

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN TRANSKRİPSİYONU	43
KAYNAKÇA.....	136
DİZİN.....	137
EKLER	149
Ek 1. Orjinallik Raporu	149
Ek 2. Orijinal Metin	150
ÖZGEÇMİŞ	193

**Bu Tez Fırat Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Birimi
Tarafindan İSBF.17.06 Numaralı Proje erevesinde Desteklenmiştir. Teşekkür
Ederiz.**

ÖNSÖZ

Arşiv kaynakları buldukları dönemleri aydınlatmak açısından tarih ilminin başvurduğu öncelikli kaynaklardır. Osmanlı Devleti, kendi diplomasisine özel yazı sistemini oluşturarak, her dönemini kaydemiş ve bu kayıtları özel olarak sınıflandıran, deyim yerindeyse bir yazı imparatorluğu oluşturmuş devletlerden biridir. Sınıflandırılan bu belgelerden biri de Osmanlı Devleti'nin kalbi olan Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararların kaydedildiği defterler olan Mühimme defterleridir.

Mühimme defteri, gerek Osmanlı tarihi gerekse Türk arşiv tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Divân-ı Hümâyûn'da görüşülüp alınan kararların mühim addedilenleri için yazılan fermânların kaydedilmeleriyle ortaya çıkmış bir defter serisidir.

Üzerinde çalıştığımız defter 1573-1574 yılına aittir. Defterin tarafımızca çalışılan kısmı ise 18 Eylül-5 Ekim 1573 tarihlerini kapsamaktadır.

Bu çalışma, defterin özet, transkripsiyon, tıpkıbasımı ve dizin kısımlarını içine alan 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hüküm özetlerini içeren tablo, ikinci bölümde transkripsiyon, üçüncü bölümde ise tıpkıbasım yer almaktadır.

Çalışmanın İndeks (Dizin) kısmı orjinal belgenin sayfa numarasına göre hazırlanmıştır.

Çalışmamın her bir parçasında büyük emeği geçen olağanüstü bir sabırla zamanını ve ilmini benden esirgemeyen hocam Prof. Dr. Orhan Kılıç'a, yardımlarını gördüğüm arkadaşlarım Şeyda Karvar, Yasemin Çoşkun ve Burhan Şimşek ve aileme sonsuz teşekkür ediyorum.

KISALTMALAR

- C.** : Cemaziye'l-evvel
CA. : Cemaziye'l-ahir
h. : Hüküm
H. : Hicri
M. : Miladi
MD. : Mühimme Defteri
R : Rebi'ü'l-Ahir
s. : Sayfa
vb. : ve benzeri

GİRİŞ

Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen meseleler, evrakın tekâmülü için Divan'daki çeşitli kalemlere gönderilirdi. Önemlerine göre birinci ve ikinci dereceden meselelere ait işlemler *Beğlikçi* kaleminde yapılırdı. Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp karara bağlanan meselelere “mühim” kaydı konulurdu. Bunları yazan ve işlemlerini yapan kâtiplere “mühimme-nüvîsân” denilirken, bu tür evrakların bir arada bulunduğu defterlere ise *mühimme defteri* denilmektedir. Çok dikkat ve itina ile tutulan bu defterler daimî bir müracaat yeridir. Eski bir muamele yahut bir iş bahis mevzuu olduğu zaman bu defterlere bakılır, ona göre mütalâa, beyan veya muamele yapılırdı. Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp karara bağlanan ve padişahın tasdikinden geçen siyâsî, idârî, askerî, mâlî, örfî, şer'î, ictimâî işler; şikâyet ve davalar bu defterlere tarih sırasına göre kaydedilir, daha sonra bunları reîsülküttâb tarafından gözden geçirip son kontrolleri yapılır, gerekli olan emir ve fermanlar ilgili yerlere gönderilirdi. Çıkan bir ihtilafta eldeki belge ile merkezdeki suretin aynı olması gerekiyordu. Aksi takdirde merkezdeki kayıt esas alınmaktaydı¹.

Mühimme defterlerinin çoğunun ilk sayfaları benzer özellikler taşımaktadır. Genellikle ilk sayfalarda defterin hangi sadrazam (seferde tutulmuş ise hangi serdar) ve hangi reîsülküttâb zamanında, hangi tarihte tutulduğu yazılıdır².

Mühimme defterlerinde kayıtlı fermanlara *hüküm* denilirdi. Her hükmün başında o hükmün gönderildiği şahsın veya makamın adı, unvanı ve lakabı yazıldıktan sonra hitap kısmı “...*hüküm ki:*” veya “*imdi sen/siz ki*” ifadelerinin ardından verilen karar bildirilirdi. Bu durum, mühimmelerde görülen genel bir tarz olup bazı defterlerde istisnalarını görmekte mümkündür³.

Hükümlerin üzerinde bazı kayıtlara rastlanılmaktadır. Bu kayıtların başlıca özellikleri şu şekildedir:

- a- Yazıldı: Fermânın gideceği makam veya şahsa gönderilmesi için yazıldığını belirtmektedir.
- b- Bâ-hatt-ı şerîf: Padişahın kendi el yazısı ile emrinin yazıldığının göstergesidir.

¹ Kemal Erkan, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri (Ramazân 1146 – Zilhicce 1147)*, İstanbul 2011, s. XIII.

² K. Erkan, *Osmanlı-İran Savaşları*, s. XIII.

³ K. Erkan, *Osmanlı-İran Savaşları*, s. XIII.

- c- ()'a verildi: Fermânın, yerine kiminle gönderildiğini göstermektedir.
- d- Bu dahî: Fermanın, bir önceki ferman ile aynı tarih ve şekilde yazıldığına işaretidir.
- e- Bir sûreti: Aynı ferman başka bir yere de yazılmak icap ederse sadece gönderilecek yerden önce bu ibare yazılır.
- f- Kararların verildiği divânın toplanma tarihi ve hükmün yazıldığı tarih⁴.

Mühimme defterleri içerdiği konular bakımından Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatı ile ilgili bilgi vermektedir. Bu defterlerden merkezi idarenin taşradaki yansıması, müesseselerin işleyiş tarzı hakkında bilgiler içermektedir. Bununla birlikte ahali arasında cereyan eden hukuki mevzuat ve meselelerin halinde takip edilen yol ve usûl, tevcihler, aziller, tımar ve zeamet sistemleri, harp tarihine dair kilit noktalar, bir harbin seyri ve geri planı, lojistik, gayrimüslimler, sınır boylarındaki faaliyetler, beldelerin sosyal ve kültürel yapısı ve ilmî faaliyetler gibi birçok önemli konu hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür⁵. Ayrıca bu defterler sayesinde Türkçe birçok coğrafî, idarî, askerî terim ile imparatorluğun muhtelif bölgelerinde kullanılan ayâr ve ölçülerin doğru anlamlarını tesbit etmemizde mümkün olabilmektedir⁶.

Mühimme defterleri koleksiyonu Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmakla beraber günümüze ulaşabilen en eski tarihli H. 951/M. 1544 ve H. 959/M. 1552 yıllarına iki mühimme defteri Topkapı Sarayı arşivinde muhafaza edilmektedir. Başbakanlık Arşivi'ndeki H. 961/M. 1554 başlayan defterler tek bir seri içinde toplanmış değildir. H. 961-1323/ M. 1554-1905 yılları arasındaki 266 ciltten oluşmaktadır. Mühimme tasnifinden başka aslında yer alması gerekirken sonradan bulunduğu için ayrı bir tasnif haline getirilen 17 defterden ibaret *Mühimme Zeyli* H. 980-1159/M. 1572-1746 yılları arasında, 68 defterden ibaret olan *Mühimme-i Askerî*, H. 1196/M. 1782 tarihinden itibaren, 10 adet olan *Mühimme-i Mektûm*, H. 1203/M. 1789'dan itibaren ve Mısır Beylerbeyliği'ne ait olan 15 adet *Mısır Mühimmesi*, H. 1119/M. 1707'den itibaren tutulan defterlerden mevcuttur⁷.

⁴ K. Erkan, *Osmanlı-İran Savaşları*, s. XIV.

⁵ K. Erkan, *Osmanlı-İran Savaşları*, s. XIV.

⁶ *12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572)*, Hacı Osman Yıldırım, Vahdettin Atik, Murat Cebecioğlu, Uğurhan Demirbaş, Mustafa Karazeybek, Muhammed Safi, Mustafa Serin, Osman Uslu, Numan Yekeler, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Daire Başkanlığı yay., Ankara, 1996, s. IX.

⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defterleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2006, S..31, s. 521.

Koleksiyon içinde olmakla beraber 266 ciltlik serinin tamamını mühimme defteri olarak kabul etmek mümkün değildir. Çünkü mühimme tasnifi arasında buyuruldu ve tahvil hüküm defterleri de vardır. Ayrıca bu serinin dışında kalan iki mühimme defteri, Kâmil Kepeci tasnifine girmiştir⁸.

Mühimme defterleri, haftanın belli günlerinde toplanan sadrazam başkanlığındaki divanda tutulmaktadır. Bunun dışında yine sadrazamın, serdâr-ı ekrem olarak seferde bulunduğu sırada, savaş halinde toplanan divanlarda alınan kararlara dayanılarak hazırlanmış, savaş ile ilgili konuşmaların ve hükümlerin yer aldığı defterler vardır. Bunlara *ordu mühimmesi* denilmektedir. Ayrıca sadrazamın İstanbul dışında bulunduğu zamanlarda vekili vazifesini gören sadâret kaymakamının başkanlığında toplanan divanda alınan kararlara dayanan hükümleri ihtiva eden defterlere *rikâb mühimmesi* denilmektedir⁹.

Mühimme defterlerinde, deftere kaydetmenin, yani teşcil işleminin; hükme bağlamanın bir ifadesi olmasıdır. Divândan verilen bir karar veya neticelenen bir dâva, ferman şeklinde hazırlanmadan evvel, tashih edilen müsveddesi ilgili defterine kayd olunmamışsa, bir hüküm ifade etmemektedir¹⁰

Bazı istisnalar dışında mühimme defterleri, kaleme alındıkları sadrazam ve reîsülküttâbın dönemini belirten bir başlıkla başlar. O defterin ihtiva ettiği hükümlerin tarihleri içinde bu makamlarda değişiklik olmuşsa tekrar yeni bir başlık atılmıştır. Reîsülküttâblık makamının Hariciye Nâzırlığı'na dönüşmesinden sonra reîsülküttâb yerine Hariciye nâzırının ismi konulmaya başlanmıştır. Defterlerde ki hükümler divanda alınan kararların, padişah tarafından tasdikinden sonra ferman haline getirilmiş halleridir. Bu nedenle mühimme defterleri, ferman rükünlerini ihtiva eden belge suretleri olarak da düşünülebilir. Ancak fermanların asıllarında bulunan bazı rükünlerin burada özet bir şekilde ele alınarak, kısaltılmış halleri de görülebilir¹¹.

Mühimme defterlerine dair en önemli hususlardan birisi tarih ve yazıldığı döneme ait bilgilerdir. XVII. yüzyılın ortalarına kadar defterlerde tarih belirtilirken başlık şeklinde Arap alfabesine uygun olarak haftanın günü, ayın adı ve yılı olarak

⁸ M. Kütükoğlu, "Mühimme Defterleri", s. 521.

⁹ M. Kütükoğlu, "Mühimme Defterleri", s. 521.

¹⁰ *Numaralı Mühimme Defteri (973/1505-1566)*, Hazırlayanlar: Hacı Osman Yıldırım, Vahdettin Atık, Murat Cebecioğlu, Uğurhan Demirbaş, Mustafa Karazeybek, Muhammed Safi, Mustafa Serin, Osman Uslu, Numan Yekeler, Zahit Yıldırım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı yay., Ankara 1994, s. X.

¹¹ M. Kütükoğlu, "Mühimme Defterleri", s. 521-522

kaydedilmiştir. XVII. yüzyıl ortalarına doğru ise bazı hükümlerin altına da tarih atılmaya başlanmış, daha sonra başlıktaki tarih tamamen terkedilerek her hükmün altına ve ayın onar günlük devreleriyle (evâil, avâsıt, evâhir) ay ve yıl olarak yazılmıştır. Nâdir olmakla beraber tam tarih atılmış bazı hükümlere de rastlanır¹².

Tahrir mahallinde fermân asıllarıyla mühimme defterlerindeki sûretler arasında fark vardır. Asıllarında sol altta yer alan rükün mühimmelerde hükmün üst tarafında ve tarihin altında bulunur. Defterlerin tam bir kronolojik sıra takip etmesi gerekirken zaman zaman bunun bozulduğu görülmektedir; bu husus, aynı defter içinde önceki tarihin sonraki bir sayfada yer alması yanında aynı tarihleri ihtiva eden hükümlerin farklı defterlerde bulunması veya bir sonraki mühimmede öncekine göre daha eski tarihli hükümlerin yer alması şeklinde olur. Bu ise defterlerin cüz cüz yazılıp sonradan ciltlenmesi ve ciltlenme sırasında cüzlerin karıştırılmasından kaynaklanmıştır¹³.

Hüküm sûretlerinin defter şekline getirilişi önceleri divana bağlı olarak çalışan kâtipler tarafından yapılırdı. Divana bağlı yazı işlerinin teşkilatlandırılmasının ardından bir düzenleme yapılmış, mühimme defterlerinin kayıt ve düzenleme işleri Beylikçi Kalemî'ne devredilmiştir. Beylikçi Kalemî'nde mühimme defterlerine dair kayıtları tutanlara “*mühimme-nüvis*¹⁴” adı verilmiştir. Gizliliği olan hükümler Beylikçi tarafından kaleme alınır, güvenilir bir kâtibe temize çektirilirdi. Birden fazla yere gönderilecek fermanlar ise bir kâtip tarafından birkâç kâtibe birden dikte edilirdi. 1796 yılında bu usulde değişiklik yapılmış ve *Mühimme Odası* kurularak hükümler burada yazılmıştır¹⁵.

Mühimme defterlerinde hükümlerin üst ve yanlarında yer alan notlar sayesinde fermanların hazırlanış ve yazılışları hakkında bilgi edinilmektedir. Hükümlerin müsveddeleri konularına göre farklı görevliler tarafından kaleme alınmıştır. Müsveddeleri düzenleyenler arasında nişancı, reîsülküttâb veya kıdemli bir divan kâtibi gibi görevliler vardır. Kâtiplerden birinin müsveddeyi yazması halinde mutlaka reîsülküttâbın veya nişancının kontrolünden geçmesi gerekiyordu. Bazen bir şehzade veya yetkili bir idareci tarafından hazırlanmış müsveddeye göre de ferman yazıldığı görülmekteydi. Bazı hükümlerin üstünde müsveddenin kimin tarafından yazıldığı belirtildiği gibi az olmakla beraber ilgili hükmün bulunduğu sayfaya bu müsveddenin eklendiği de görülmektedir. Hüküm müsveddelerinin kontrolünden sonra temizinin

¹² M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s. 521-522

¹³ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s. 521-522.

¹⁴ 5 Numaralı Mühimme Defteri, s.VIII.

¹⁵ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522.

yazıldığına sağ üst köşede işaret edilmiştir. Bazen bu konuda tafsilat verilerek kimin tarafından nasıl bir kâğıda yazıldığı da kaydedilmiştir. Kâğıdın nişanlı olduğuna işaret edilmesi, tuğrasının fermanın yazılmasından sonra çekilmeyip önceden tuğra çekilmiş boş kâğıdın kullanıldığını göstermektedir¹⁶.

Fermanların önemlerine göre bazılarında paîşahın hatt-ı hümayunu bulunur. Bu husus da yine hükmün üzerinde “*bâ hatt-ı hümayun*” yazılarak işaret edilmiştir. Hükmün muhatabı olan şahsa gönderilmek üzere kime teslim edildiği de hükümlerin üst noktalarında sıkça görülür. Hüküm fermanın yazılmasına sebep olan arzı getiren şahsa veya gönderilecek şahsın kethüdasına teslim edilebildiği gibi divan çavuşlarından biriyle de gönderilebiliyordu. Çok az görülmekle birlikte bir hükmün ilk teslim edilen çavuştan alınıp muhtemelen aynı istikamete başka bir hükmü götürecek olan şahsa teslim edildiği de oluyordu¹⁷. Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam, tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan “*bir sûreti*” kaydından dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır¹⁸. Her birinin sağ üst tarafında “*yazıldı*” klişesi, sol üst tarafında tarih bulunmakta ve kiminle gönderildiği açıkça belirtilmektedir¹⁹.

Bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde mevcut mühimme serisindeki defterlerin müsveddelerinin temize çekilmiş halleri olduğunu 14 numaralı defterden anlamak mümkündür. Ayrıca bu durum bazı defterlerin gerek şekil gerekse bazı kayıtlarından anlaşılmaktadır. Diğerlerinde pek rastlanmayan bir özellik, hükmün sol üst tarafındaki kâtip rumuzlarının alta geçmesi ve hükümlerin nakledildiğini gösteren “*nukilet*” ibaresidir. Bu defterlerde bazı kelime ve cümleler çizilmiş, yerine yenileri yazılmıştır. Bunlardan meselâ 70-75. defterler cilt şekilleri itibariyle de diğerlerinden ayrılmaktadır. Tek yapraklar tepeden birleştirilerek bloknot şeklinde ciltlenmiştir²⁰.

Defterlerin bazılarında hükümlerin yanında görülen kâtip rumuzlarının kimlere ait olduğu defterin başındaki kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bu kayıtlar haftanın hangi günlerinde hangi kâtiplerin nöbetçi olduğunu göstermek üzere yapılmıştır. Böylece hem defterlerde ki rumuzlar çözülmekte hem divan kâtiplerinin isimleri öğrenilmektedir. Bununla birlikte kâtiplerin nöbetleşe vazife gördükleri ortaya çıkmaktadır. İlk devir

¹⁶ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522.

¹⁷ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522.

¹⁸ *12 Numaralı Mühimme Defteri*, s.XI.

¹⁹ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522.

²⁰ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522-523.

mühimmelerinde seyrek görülen fakat daha sonraki defterlerde sıkça rastlanan bir diğer husus da hükümlerin yanına hangi konuya dair olduklarının yazılmalarıdır. Bu husus, pratikte aranan hükmün kolayca bulunmasını sağlayacak bir uygulama olması bakımından önemlidir. Hükümler üzerindeki kayıtlar, gizliliği olan fermanların suretlerinin yazıldığı zaman değil sonradan mühimme defterlerine geçirildiğini göstermektedir²¹.

XVIII. yüzyılda Osmanlı bürokrasisi terimlerine “Mühimme-nüvîs”, yani mühim emirleri yazan kâtlpler zümresi diye bir yenisi daha eklenmiştir. Bunlar, Divân-ı Hümâyun’un “mühim” olarak vasıflandırdığı konuları kaleme almakla görevlendirildikleri için diğer kâtiplerden daha imtiyazlı, güzel yazı yazan, güvenilir ve görevine bağlı kiselerden oluşuyordu. Mühimme-nüvîsler başka yazıları yazmakla meşgul olmayıp, ancak mühim konuları yazmakla görevlendirilirdi.²²

Mühimme defterleri, Osmanlı Devleti’nin en yüksek idarî ve adlî organı olan Divan-ı Hümâyun’da tutulması, askeri, idari ve sosyal alanlarda tutulan defterler olmaları ve özellikle XVI-XVIII. asırlarda en önemli kaynak, belge niteliğindedir. Bu nedenle Osmanlı tarihi üzerine yapılan ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda birinci derecede kaynak olma özelliğini koruyacaktır. Mühimme defterlerine dair ve bu defterlere dayanarak hazırlanan pek çok araştırma mevcuttur²³.

1. 23 Numaralı Mühimme Defteri’nin Tanıtımı ve Transkripsiyon Metodu

İncelememize esas olan defter 23 Numaralı Mühimme Defteri’dir. Defter divanî hatla yazılmış olup toplam 352 sayfadır. Son iki sayfa hariç boş veya tahrip olmuş sayfa yoktur. Defterdeki toplam hüküm sayısı 784’tür. Defterdeki ilk Divan-ı Hümâyun oturum tarihi 18 Eylül 1573 (21 Cemaziye’l-evvel 981) , son oturum tarihi ise 8 Mart 1574 (15 Zilka’de 981) ’ tür.

Defterin tarafımızca çalışılan kısmı 1-86. sayfa aralığıdır. Transkripsiyonu yapılan bu kısmın ilk oturum tarihi 18 Eylül 1573 (21 CA 981) son oturum tarihi ise 20 Ekim 1573 (23 Cemaziyel-ahir 981)’dir. Bu sayfa ve tarih aralığındaki toplam hüküm sayısı ise 174’tür.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından transkripsiyonu yapıp yayına hazırlanan mühimme defterlerindeki metoda büyük oranda uyulmuştur.

²¹ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522-523.

²² 5 Numaralı Mühimme Defteri, s.VIII-IX.

²³ M. Kütükoğlu, “Mühimme Defterleri”, s.522-523.

Önce Başbakanlık Arşivi'nden 23 Numaralı Mühimme Defteri'nin dijital nüshası temin edilmiş ve transkripsiyonu yapılmıştır. Defterin transkripsiyonu yapıldıktan sonra daha önce yapılan benzer çalışmalardan da istifade edilerek belgelerin özetleri çıkarılmıştır. Tezden istifade edecek araştırmacıların ilgili defterden istifadesini rahatlıkla sağlamak için orijinal metne göre yer, şahıs, kavim, aşiret, cemaat, boy ve oymak adları ile teşkilat ve müesseseleri ihtiva eden bir dizin yapılmıştır.

İncelediğimiz defterde yer alan hükümler diğer mühimme defterlerinde olduğu gibi muhatap makamlara gönderilen fermân, nâme ve beratların kopyalarıdır. Dolayısıyla bu hükümler benzerlerinin tam metnini kapsamamakta, elkâb ve öteki formalite kısımları terkedilerek ya da kısaltılarak asıl konuyu ihtiva etmektedir²⁴.

Mühimme Defterinde genellikle hitâb edilen kişinin rütbe ve mevki'ne göre ayrı ayrı formüller geliştirilmiştir. “ Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:”²⁵, “ Alacahisar beğine ve liva-i mezbûr kadılarına hüküm ki:”²⁶ gibi hitâb edilenin rütbe ve mevki' veya ismiyle doğrudan konuya girilmiştir.

Hükme konu olacak mesele açıklandıktan sonra “Buyurdum ki:” den sonra bir iki kelimelik boşluk bırakılarak “hükm-i şerîfim ile vardukda” ya da “vusûl buldukda” denilerek devam edilmektedir. Bunun sebebi, sûret yazılırken fermânı götürecekt kişinin henüz belli olmamış olmasıdır. Hüküm temize çekilip fermân haline getirildikten sonra hükmü getirecek kişi belirlenip fermânda isminin yazıldığı anlaşılmaktadır²⁷.

XVI. yüzyıla ait hükümlerin genelinde gideceği yere ulaştırılmak üzere kime ve hangi tarihte verildiğine işaret olunmuştur. “Bir Sureti Alacahisâr Beğine”²⁸, “Bilecik ma'zeni üzerinde olan  Ali çavuşa hüküm ki:”²⁹ gibi. Çıkan hüküm birden fazla yöneticiyi ilgilendirdiği anlarda, “Bir sûreti” kaydıyla dağıtım yapıldığını görmek mümkündür. Defterde bazı hükümlerin altlarında o hükmün sûretlerinin nerelere yazıldığını gösteren kayıtlar bulunmaktadır. Örneğin, Tuna yalısında vaki' olan kadınlara hüküm ki:³⁰ altındaki hüküm, “Bu dahi Boğdan voyvodasına hüküm ki:”³¹ diye başlamıştır.

²⁴ Şuayp İzgi, *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri [s. 201- 400] Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. XXIII.

²⁵ BOA, MD 23, s.41, h.81.

²⁶ BOA, MD 23, s. 42, h.86.

²⁷ Ş. İzgi, *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri*, s. XXVI.

²⁸ BOA, MD 23, s.10, h.14.

²⁹ BOA, MD 23, s.18, h.28.

³⁰ BOA, MD 23, s.81, h.164.

Defterdeki kayıtların dikkatlice ve mümkün olan en az hata ile okunmasına gayret gösterilmiştir. Okuma sırasında birçok arşiv kaynağı, sözlükler ve tetkik eserlerden faydalanılmış ancak yine de okumakta zorlandığımız yerlerde (...) ve okuduğumuz lakin doğruluğundan emin olmadığımız yer ve şahıs isimleri ile bazı kavramların yanına ise (?) işareti konulmuştur.

Kelimelerde bulunan ayın harfleri “ ˆ ” hemzeler ise “ ‘ ” işareti ile gösterilmiştir. Cümlede üzeri çizili kelimeler dikkate alınmamış, kâtipler tarafından yanlışlıkla iki kez yazılmış kelimeler ise transkripsiyonda da iki kere yazılmıştır.

Belgenin orijinalini ekler kısmına koyularak yanlış veya farklı okumalar için kolaylık sağlamak hedeflenmiştir.

³¹ BOA, *MD* 23, s.81, h.165.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BELGE ÖZETLERİ

SAYFA	HÜKÜM NO	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ	KİME GÖNDERİLDİĞİ	ÖZET
1	1	21.CA.981	18.09.1573	<i>Yazılıcalı Voyvodasına</i>	Lehlilerin şâyika ile Özi suyuna gelerek İslâm Giray Kalesi ve halkı rahatsız ettiklerini, Lehlilerin buraların savunulması tayin edilen iki kaliteyi ele geçirmesi ile Kırım hanı Devlet Giray'dan gelen mektup üzerine bu kalitelerin geri alınması ve o bölgelerin elde tutulabilmesi için dikkatli olunması hakkında.
1	2	21.CA.981	18.09.1573	<i>Akkirman Beyine</i>	Yazılıca Voyvodasının göndereceği iki kalitenin asker ve silahları tamamlanarak İslâm Giray kalesinin ve bu bölgelerin elde tutulmasına ehemmiyet verilmesi hakkında.
2	3	21.CA.981	18.09.1573	<i>Devlet Giray Han'a</i>	İslâm Giray kalesi inşaaındaki civar bölgelerin Lehlilere karşı korunmasına, Akkirman'a malzemelerin ve silahların tamamlanarak iki kıt'a kalitenin Yazılıca voyvodası tarafından gönderileceğine ve bu hususta kendisinin dahi yardımda bulunulmasına dair.
2	4	21.CA.981	18.09.1573	<i>Ankara Beyine</i>	Halka rahat vermeyen subaşı Haydar adlı kişinin subaşılık görevinden alınmasına dair.

3	5	<i>Bu belgenin üstü çizilmiştir.</i>			
3	6	21.CA.981	18.09.1573	<i>Mısır Beylerbeyine ve Defterdarına</i>	Kâbe'nin yıkık olan kapıları için kırk mermer ve yirmi yapma sütun temin edilerek büyük bir kubbe inşa edilmesi ve suyollarının tamiri için Mısır hazinesinden karşılanan paranın gönderilmesine dair.
5	7	21.CA.981	18.09.1573	<i>Cidde Beyine</i>	Mekke'de yapılacak kubbe v.b. inşaat ve suyollarının tamiri için Mısır'dan havale olunan on bin filori para ile tamire başlanılarak demir ve ağaç kirişlerin temin edilmesine dair.
6	8	21.CA.981	18.09.1573	<i>Budun Beylerbeyine</i>	Solnuk Beyinin haslarından Kâğkalık(?) adlı kişinin düşmanın aniden kurduğu pusuya karşı hazırlıkların derhal yapılması ve Sirem, Semendere ve İzvornik'den askerin çekilmesini beklemeden Solnuk Beyinin idaresinde bulunan sancaklardan züema ve erbabı tımarın kışlık elbiselerini, silahlarını toparlayarak düşmanı karşılamaya dair.
7	9	21.CA.981	18.09.1573	<i>Budun Beylerbeyine</i>	Beylerbeyliğinin emrinden olan beyler ve askerin kışlık elbiseleri ve silahlarının hazır olmasına dair.

7	10	21.CA.981	18.09.1573	<i>Budun Beylerbeyine</i>	İctima edecek askerler için Segedin, Peçuy, Sigetvar ve Mohaç sancaklarından her on haneden bir mut un ve bir mut arpa alınmasına ve Segedin kalesinin anbarlarında bulunan yiyecek ve içeceklerden uygun bulunanları diğer kalelere dağıtılmasına dair.
8	11	21.CA.981	18.09.1573	<i>Budun Beylerbeyine</i>	Solnuk sınırındaki düşmanın kurduğu palangaya ve Macar beyi Belaj Yanoş hakkında hüküm gönderildiği, Belaj Yanoş'a karşı Tımişvar beğlerbeyi kendi askeri ile ve beğlerbeğine tabi Semendere, Sirem, İzvornik beğlerine hüküm gönderildiğine dair.
9	12	21.CA.981	18.09.1573	<i>Yalvaç, Kütahya, Akşehir, Düzman kadılarına</i>	Bayezit zamanında Konya savaşı esnasında öldürülenlerin davaları hakkında.
9	13	21.CA.981	18.09.1573	<i>Şam beylerbeyine Şam ve Humus adılarına</i>	Humus'da yaşayan ve tımarı alınan Ali bin Abdülnizam hakkında
10	14	21.CA.981	18.09.1573	<i>Semendire beyine</i>	Budun beyi'nin yardım talep etmesi üzerine züema, erbab-ı tımar,alay beğinin kışlık elbise ve silahlarını hazır edip haber geldiği anda harekete geçmesine dair.
10	15	21.CA.981	18.09.1573	<i>Akkirman beyine</i>	Tatar hanı Devlet Giray hanın babası Şahin Giray Han'ın akan nehrin bir tarafına bir hisar yaptırarak yolların emniyeti sağlanması hakkında
11	16	21.CA.981	18.09.1573	<i>Boğdan voyvodasına</i>	Tatar hanı Devlet Giray'a mülk edilen Aksu'yun doğu tarafında bir hisar inşasına izin verildiğine dair.

11	17	21.CA.981	18.09.1573	<i>Budin beylerbeyine</i>	Segedin sancağı halkı yiyecek ve içecek verebilecek durumda olduklarından dolayı bu sancak halkından dörtte bir un ve dörtte üç arpa toplanmasına dair.
12	18	21.CA.981	18.09.1573	<i>Timişvar beylerbeyine</i>	Memalik-i Mahrûse'ye tabi Kalkalk(?) köyünde altı yedi günde bir palanga kurulduğu ve keferenin sulhu bozmasının sebebi hakkında
12	19	21.CA.981	18.09.1573	<i>Erdel voyvodasına</i>	Nemçe kralına tabi bir kısım düşman Erdel vilayeti içinden geçerek Dobraçın varoşundan Osmanlı ülkesi dâhilinde Kalkalk köyüne palanga kurarak sulhu bozdukları, sınırda bulunan beğlerbeğilerime dokunmamalarını, kral dönemindeki ve geçen dönemlerdeki anlaşma kabul olunarak ihmalinin tespit edildiğine dair.
13	20	21.CA.981	18.09.1573	<i>Silistire beyine</i>	Lehlilerin Devlet-i Aliyye ile dost olarak sonradan Fransa kralının kardeşinin kirallığını kabul etmiş olduklarını, Nemçe ve Moskoflar tarafından Leh arazisine saldırılması üzerine Boğdan voyvodalığı ile Niğbolu, Vidin ve Akkirman sancak beylerinin kuvvetlerini birleştirerek yardıma gitmelerine dair.

14	21	21.CA.981	18.09.1573	<i>Niğbolu beyine</i>	Nemçe kralının Erdel vilayeti üzerine saldırma niyetinde olduğundan dolayı Silistire beyi Hamza'nın serdar olarak görevlendirilmesine dair.
14	22	21.CA.981	18.09.1573	<i>Vidin beyine</i>	Nemçe kralı'nın Lehliler üzerine asker hazırlığında olduğundan dolayı Silistire beyi Hamza Bey'in Niğbolu, Akkirman, Silistire ve Vidin askerine serdar olarak yayin edildiğine dair.
14	23	21.CA.981	18.09.1573	<i>Karadeniz yalısında olan kadılara</i>	İstanbul'un ihtiyacı için karadeniz yalılarında birikmiş buğday ve arpaların gemilerle hızlıca İstanbul'a gönderilmelerine dair.
15	24	25.CA.981	22.09.1573	<i>Vezir Piyale Paşa'ya</i>	Havanın kötü durumundan dolayı Venedik donanmasına fark edilmeyerek deniz üzerinde biraz dolaştıktan sonra Preveze limanına girip bazı gerekli tamiratı yapan donanmanın bozulan ve ağırlaşan gemilerle İstanbul dönmesine dair.
16	25	25.CA.981	22.09.1573	<i>Kapudan Ali Paşa'ya</i>	Denizlerde dolaşan donanmanın havanın kötü şartlarından dolayı düşman gemilerini fark edemediğinden düşman arazisi yağma yapılmadığını ve kasımın yaklaşmasına binaen tamir ihtiyacı olan gemilerle Vezir Piyale Paşa'nın İstanbul'a geri dönmesini ve Anavarin limanındaki kale karunmasını temin etmesine dair.
17	26	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Mısır ve İskenderiye'de küfür

					üzere olan Habeş cariyelerinin Yahudiler tarafından satıldığıının haber alındığını ve bu durumun yasaklanarak Yahudilerin elinde kalanların kurtarılmasına dair.
17	27	25.CA.981	22.09.1573	<i>Eskişehir kadısına</i>	Göynük’de halkın kölelelerini kandırarak başka vilayetlere götüren ve satan Hasan ile yoldaşlarının haklarında bilgi toplanmasını, suçluların hapsedilmesini ve sicil süretlerinin İstanbul’a gönderilmesine dair.
18	28	25.CA.981	22.09.1573	<i>Bilecik madeni üzerinde olan Ali Çavuş’a</i>	Bilecik madeninde önem vererek yuvalaklar yapılmasını ve Kasım ayına kadar yapılan miktarın bildirilmesine dair.
18	29	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Yemen için üçyüz kul kardeşi asker yazılmasını, bunlara sekizer akçe ulufe verilmesini ve bir yıllık maaşlarının vezir Sinan Paşa zamanında olduğu gibi Kenan Çavuş’a gönderilmelerine dair.
18	30	25.CA.981	22.09.1573	<i>Yemen beylerbeyine</i>	Vilayetdeki bazı sancak ve rütbe verilerek müjdelerin Kenan Çavuşla gönderildiğine dair.
18	31	25.CA.981	22.09.1573	<i>Manastır ve Avlonya kadılarına</i>	İlbasan’da tamir edilecek cami inşasına dair.
18	32	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Arap şeyhlerinden Amr’ın oğlu İstanbul’a götürülmesi ve Raşid’in Barca reislerinden Abdüllatif’e verilmesine dair

19	33	25.CA.981	22.09.1573	<i>Hüdâvandigâr piyaleleri beyine</i>	Hüdavendigâr piyadelerinden olan Domanıç, Kral, Akyalı, Akbıyık, Ovacık, Ermeni, Drazalı, Kenderek ve (...) derbendlerde derbendci tayin olduğunu ve derbendcilerin oğullarının da derbend yamağı olarak hizmet etmesine dair.
19	34	25.CA.981	22.09.1573	<i>Kıbrıs beylerbeyine ve Yeniçeri Ağasına</i>	Kıbrıs'daki yeniçeri taifesinin Kıbrıs hazinesinden verilen maaşlarının başkaları tarafından verilmesi kararlaştırılması ve bunların içlerinden ölenlerin maaşlarının ise merkezden verilmesine dair.
20	35	25.CA.981	22.09.1573	<i>Ankara kadısına</i>	Ankara'nın kasaba ve köylerinde dokunan sof ve muhayyerin kaftan çıkacak boyda yapılmasına dair.
20	36	25.CA.981	22.09.1573	<i>Haleb beylerbeyine</i>	Haleb'de ve civarında dokunan kıtn ve akmaşelerden kaftanın eksik işlendiğine dair.
21	37	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Şam'da karısını öldürerek Mısır'a giden Cafer'in çavuşluğunun elinden alınarak dirliğinin başkasına verilmesine dair.
21	38	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine</i>	Mısır'a kaçan katil Cafer'in gediği ile dirliğinin alınmasına ve cezası hakkında kararın gönderildiğine dair.

21	39	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	İbrim beyi Mustafa'ya haber gönderilerek hesabının görülmesine hakkında
22	40	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Mekke'de Harem-i Şerifin yağ ve mum korumacısı olan Mahmut'un vefat etmesi üzerine Hüseyin adlı kişi görevlendirilerek Harem-i Şerifin ihtiyaçları gelmediği zamanda Cidde ürününden sağlandığına dair.
22	41	25.CA.981	22.09.1573	<i>İstanbul kadısına</i>	Bazı cahil tabiblerin, cerrahların İstanbul'da ve çevre yerlerde dükkân açarak halka zehirli ilâçlarla zarar verdikleri, çığırtnkan ve yalancı olduklarını hekimbaşı Garzettinzade Muhittin Efendi bildirerek yetenekli olanların devamına ve yetnekli olmayanların ise meslekten atılmasına dair.
22	42	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Medine'deki kullara ve kul ağasına belirlenmiş olan terekelerin Süveyş İskelesinden gönderilmelerine dair.
22	43	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Medine kullar ağası İskender talep ederek, Medine'deki kulların üç senede bir değiştirilmediğini, bu kulların altı senedir de değiştirilmediğini ve bunların değiştirilmemesine dair.

23	44	25.CA.981	22.09.1573	<i>Erzurum beylerbeyine</i>	Basra'dan kalkarak Hürmüz Boğazı'ndan geçerek Azar şehrine gitmek isteyen Rum'dan giden Rumlu tüccarların öldürülerek eşyaları ve mallarının yağmalanmasının önlemmesine dair.
23	45	25.CA.981	22.09.1573	<i>Teke-ili müsellemleri beyine</i>	Tekeili müsellemlerinden kapudan (paşa) kethüdası emrine verilen ikinci nöbetli 458 neferin tersaneyi amireye teslimine dair.
24	46	25.CA.981	22.09.1573	<i>Basra Beylerbeyine</i>	Basra'dan mal alarak kervanla Hürmüz Boğazından geçen tacirlerden İstanbul tacirlerine kılıçla hücum edip mallar yağma edilmiş ve bu yağmadan kurtulanların bu kötülüğün Rumlara değil de müslümanlara yapılmasına ne sebep olduğuna dair.
24	47	25.CA.981	22.09.1573	<i>Teke ve Manavgat müsellemleri beyine</i>	Sancağın dâhilinde ikinci nöbetin olan 58 neferin tersanenin hizmetine verilmesine dair.
25	48	25.CA.981	22.09.1573	<i>Haleb kadısına ve defterdarına</i>	Haleb'deki vakıf mallarının mütevellilerden talep olunarak hazır olan malların toplanmasını ve Mısır nazirü'l-nazarı Mehmed'in hak edenler verilmesine dair.
25	49	25.CA.981	22.09.1573	<i>Karaman beylerbeyine</i>	Karaman havalisinde dokunan boğası ve astarlarının boyları kaftan çıkmayacak surette eksik dokunduğu ve bunların eksik olduğuna dair
26	50	25.CA.981	22.09.1573	<i>İstanbul kadısına</i>	Kocası Ferhad'ın ölen kardeşinden miras isteyen

					kadının uzayan davasının neticelenmesine dair.
26	51	25.CA.981	22.09.1573	<i>Bozok beyine ve kadısına</i>	Kıbrıs'a iskan için göç yapıldığını ve ancak sorkun ve Budaközi kasabalarının ihraç edilmediğine dair
27	52	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine ve defterdarına</i>	Şam'da Ganita vakfından medrese ve mescitlerin vakfından Ganita? Sultani ve Sultan Süleyman imaretinin vakfına ilave edilerek havas-ı hümayuna geçtiğine ve eğer bu arazide kuru yetiştirilmemiş ise miriye iadesine dair.
28	53	25.CA.981	22.09.1573	<i>Kıbrıs defterdarına</i>	Şeker kamışından alınan ürünün korunması için fetih esnasında hasar gören şekerhanelerin, depoların yeniden inşasına dair.
28	54	25.CA.981	22.09.1573	<i>Kıbrıs beylerbeyine ve defterdarına</i>	Kıbrıs adasının yedişer akçalı üçyüz nefer atlısı beş ve dört akçalı ikişeryüz piyadeleri olup ve dörtlülerden birinin vefatı üzerine hazineye zaptoluna gelen birer akçasının bundan sonra buçuk olarak hizmeti görülenlere terfilerine göre verilmesine dair.
29	55	25.CA.981	22.09.1573	<i>Delvine beyine</i>	Delvine sancağı dâhilinde olan Ahzır köyü ihtiyacı olduğu zaman Yonca Kalesi'nin tımarlarından verilmesine dair.
29	56	25.CA.981	22.09.1573	<i>İncik kadısına</i>	Miriye ait birikmiş paranın karban sarayda beklenmesi ve sevkinde korunması için yapılan yolsuzluğun yasaklanmasına dair.
29	57	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine ve defterdarına</i>	Şam'da zeamet sahibi Mahmut'un miriye olan

					borcunun kapatılması için mülklerinin satılması ve bu satılma yeterli olmadığı zaman ise hükmün ilanından sonra mallarının hibe suretiyle veya satarak elden çıkardığı mallarının parası elinden alınarak borcun ödenmesine dair.
30	58	25.CA.981	22.09.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Sigetvar kalesinde iç hisarının tamiri için kereste ve malzemenin temin edilmesine dair.
30	59	25.CA.981	22.09.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Sigetvar sipahilerinden Bazarbaşı denmekle anılan sipahinin beşyüz altun tutarında atları düşmana satmasına ve bu yüzden halka kötü davranması hakkındaki haberin ne dereceye kadar doğru olduğunun tespit edilmesine dair.
30	60	25.CA.981	22.09.1573	<i>Canik beyine</i>	Hisar erlerinden Veli'nin miri için Bafra kazasından satın alınacak olan kendiri matrabazlara emir vererek kendisi için aldığına ve bu durumun aslının olup olmadığının araştırılmasına dair.
31	61	25.CA.981	22.09.1573	<i>Oğçabolu yürükleri şubasına</i>	İskenderiye kazasında Dukakin kalesi civarındaki demir madeninde çalışam doksan dört eşküncü'den bazılarının öldürüldüğüne dair.
31	62	25.CA.981	22.09.1573	<i>Çorlu kadısına</i>	Çorlu kasabasında vefat etmiş olan babam Hüdevendigar'ın getirdiği suyolu yanında ziraat yapıldığı ve bu ziraatın

					suyoluna zarar vermesinden dolayı suyunun iki tarafının dörte birinde ziraat yapılmamasına dair
31	63	25.CA.981	22.09.1573	<i>Varna kadısına</i>	Tuna yalılarında havas-ı hümayun eminleri tarafından Eflâk'da tuz çıkarılan yerlerden aldıkları tuzları Eflak voyvodasına peşin para karşılığında vermelerine ve bu konuda mukataa müfettişi olması itibariyle bu hususun araştırılması için bizzat yerine gitmesine dair.
32	64	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine, kadısına ve defterdarına</i>	Mısır'daki vakfın muhasebecisi olan ve vakıflardan elde edilen gelirleri kendisine günde oniki altın gayrimeşru para ile temin etmesinden dolayı Zeynelabidin'in hesaplarını meydana çıkarma ve ulufe sahiplerinden alınacakların araştırılmasına dair.
32	65	25.CA.981	22.09.1573	<i>Antalya kadısına</i>	Mekke'de Haremi Şerif'in tamirine tayin edilerek yola çıkan Mehmet Çavuş ve yanındaki adamların acele ile Mısır'a naklinin gerçekleştirilmesi hakkında.
33	66	25.CA.981	22.09.1573	<i>Üsküb Köskendil, Koniçe, Karatova, Kalkandelen, Ayrina, Ilıca ve Noveberda kadılarına</i>	Müteferrika Hüsrev kethüdanın adamı Hüseyin'i öldüren haramilerin ve bu haramilerden elebaşısı olanın yakalanması ve verilen ifadeyle isyancılardan kesin olarak belirlenenlerin Kalkandelen Loştrani, Karatova, Pendik,

					Noveberada, Köstendil, Usturumca, Dimetoka, Tırnofca ve Koçan gibi bazı yerlerden oldukları bulunanların tutularak cezalandırılmalarına dair.
34	67	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mehmed Çavuş'a</i>	İstanbul'da haa güreşçilerin kalmadığına ve güçlü, kabiliyetli güreşçilerin gönderilmesine dair.
34	68	25.CA.981	22.09.1573	<i>Haleb kadısına</i>	Halep'de Babü'l-Ferec civarında ahaliden bazı kişilerin suyu azaltarak hamamlara ve mahallelere suyun az verilmesine dair.
34	69	25.CA.981	22.09.1573	<i>Bağdat defterdarına</i>	Bağdat'da yağmur yağmamasından dolayı halkın vilayette kıtlıktan sebebiyle sorun çıkarmadığı ve Basra beylerbeyisi Ali Paşa'nın Bağdat'a tayini hakkında.
35	70	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine, kadısına ve defterdarına</i>	Bir sene evvel hacı kafilesinde beytülmal serdarı olan Şam yeniçerileri kethüdası Yusuf'un ölen hacıların mallarını varislerine vermemesi ve bu miraslar hakkında araştırma sonrası karar verileceği hakkında.
35	71	25.CA.981	22.09.1573	<i>Avlonya ve Delvine beylerine</i>	İsyana hazırlanan Ravniçe köyünün vezir Ahmet Paşa'ya ait olması, öşür ve vergilerini düzenli veren ve merkeze bağlı olan halkın mallarının yağma edilmemesine dair.
36	72	25.CA.981	22.09.1573	<i>Rodos vilayetinin voyvodası Mihalucuk Voyvoda'ya</i>	Bender'de Bazı eşkiyaların kalenin önündeki kaliteleri ele geçirecek götürdükleri, barış zamanı olduğundan dolayı Rus

					keferesinin size saldırma ihtimali olmadığı ve bu eşkiyalardan ele geçirdikleri kalitelerin alınmasını ve halklarından gelinmesini, cezalarının verilmei ve bir daha böyle bir işe kalkışmamaları hakkında.
36	73	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine ve defterdarına</i>	Mir-i hüccac Kansu tarafından hac yolundaki halka ve fakirlere yemeklerinin farklı kazanlarda pişirilerek verilmesi hakkında.
37	74	25.CA.981	22.09.1573	<i>Avlonya ve Delvine beylerine</i>	Nazır-ı emval olan Ahmet çavuş ile yüz kadar müslümanı sürüp getirerek bazısını yabancılara satması, öldürmesi ve mallarını yağma eden kişilerin isyanlarına devam etmeleri halinde haklarından gelinmek için İlbasan ve Ohri beylerininin yardımı giderek haraç ve vergilerini veren itaatlı halka dokunulmaması hakkında.
37	75	25.CA.981	22.09.1573	<i>İlbasan beyine</i>	Avlonya ve Delvine kazalarındaki Kura halkının isyan ve taşkınlık üzere olduklarından dolayı köylerinin basılarak terbiye edilmeleri hakkında.
38	76	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şam beylerbeyine</i>	Ebu'l-Nasrın Bedreddin'in fesadlık yaparak başka kadılar adına mühür hazırlatarak arzlar yazdırması ve bu durumun haber alınarak araştırılmasıyla suçun ortaya çıkması sonucunda Kıbrıs adasına sürgün edilmesine

					dair.
38	77	25.CA.981	22.09.1573	<i>Haleb beylerbeyine</i>	Hama kasabasında Alaeddin isminde biri üzerindeki emir nisanını göstererek peşindekilerle İnafa adlı karyeden Ahmet'le birleşerek Halep ile Hama arasındaki yolda hacıları öldürmeleri ve mallarını yağma etmelerindendolayı Kıbrıs'a sürgün edilmelerine dair.
38	78	25.CA.981	22.09.1573	<i>Sakız kadısına</i>	Sakız tüccarlarından bazılarının Frenistan'da kurtuluş paralarını vererek satın aldıkları islâm esirlerini özgür bıraktıktan sonra kendilerini kurtarmak için verilmiş paraları ödemedikleri ve bu borçlarını ödenmesi hakkında.
39	79	25.CA.981	22.09.1573	<i>Trablus kadısına</i>	Cebeli kazasında İbrahim Ethem zaviyesinin zaviyedarı Emir Haydar'ın zaviyenin suya ihtiyacı olup olmadığını araştırması hakkında.
39	80	25.CA.981	22.09.1573	<i>Tımışvar beylerbeyine, defterdarına ve Yanova kadısına</i>	Eminlerin, mültezimlerin, subaşılının ve muhtesiplerin halkdan kanun dışı öşür ve vergi almaları, bağçelerinden üzüm ve meyve almaları ve köprülerden mal geçirenlerden para aldıkları bu suretle halka adaletsiz ve fena davrandıkları haberinin araştırılması ve fenalıkların önlenerek halkın himaye edilmesi hakkında.

40	81	25.CA.981	22.09.1573	<i>Dulkadiye beylerbeyine</i>	Maraş beyi iken ölen Ahmet beyin sancağının mallarını idare etmeye tayin edilen Hamza, Derviş Ali Çavuş, Polat ve Hankulu adındaki çavuşların hesapları görülerek vefat edene ait olan vakıf gelirlerinin haslarının mallarından alınması hakkında.
40	82	25.CA.981	22.09.1573	<i>Erzurum beylerbeyine</i>	Erzurum, Hasan Kale ve Ardahan kalelerinde yeniçerilerin on senelik maaş miktarlarını gösteren defterin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
41	83	25.CA.981	22.09.1573	<i>Lala'ya</i>	Kalpazanlığa tövbe ederek halka karşı haksızlığa devam eden Kula mültezimi Mustafa'dan halkın alacağı için şer vasıtasıyla araştırılması ve bu suçu işliyenin Kıbrıs'a sürülmesi hakkında.
41	84	25.CA.981	22.09.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Tuna nehrinin taşması ile Budun ile Peşte arasındaki köprünün gemilerine zarar vermesinden dolayı Porut(?) kadısının yaptırdığı kırk tane geminin köprü için Budun'a götürülmesi hakkında.
42	85	25.CA.981	22.09.1573	<i>Kıbrıs beylerbeyine</i>	Ölen çavuşların gediklerinin başkalarına verilmesi için yeni çavuşlara defter düzenlenerek bu çavuşların isim ve tımarlarının yazılarak İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

42	86	25.CA.981	22.09.1573	<i>Alacahisar beyine ve kadılarına</i>	Leşkofca kadısının gönderdiği mektubta Konik yaylasında ortaya çıkan eşkiyaların yolları keserek madeni bastıkları ve eşkiyaların takip edilmesi sonucu yakalananların mahkemeye sevk edilerek şerri hükme göre karar verilmesi hakkında.
43	87	25.CA.981	22.09.1573	<i>Akçahisar kadısına</i>	Akçahisar'a tabi (...) karyede Draç ve Niş iskeleleri arasındaki yol üzerinde olup karyelere uğrayan yolcuları tehlikeli yerlerden kurtaran Draç Kalesine zarar maksadıyla düşman gelince silahlanarak yardım eden voyvoda ve subaşlarının baskı yaparak ihtiyaçlarını karşılama kararının yasaklanması hakkında.
43	88	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine ve defterdarına</i>	Mekke'deki inşaat için İstanbul'dan gönderilen ikiyüz parça demir gibi malların inşaaat mimar olarak görevlendirilen Mehmet Çavuş ile birlikte gönderilmesi ve dierlerinin İskenderiye'den gemi ile Reşid, Bulağ, Süveys ve Cidde'ye götürüldükten sonra Mekke'ye götürülmelerine dair.
44	89	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine ve defterdarına</i>	Sinan Paşa'nın Yemen seferinde yeniçerilere üst üste terfiler vermesi ile birçoğunun ellerinde ikiden beşe kadar terfi mektublarının olmasıyla hazineden üçer yıllık ulufe talebinde buldukları ve

					hâlbuki her seferde birer terfi verilmesi uygun olduğundan dolayı birden fazla terfi mektubunun dikkate alınmaması ve bunun araştırılmasına dair.
44	90	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mısır beylerbeyine ve kadısına</i>	Mısır'da Ebubekir Sıddık, İmam Şafii ve Ebulşeyh vakıflarının harap yerlerinin onarılması hakkında.
45	91	25.CA.981	22.09.1573	<i>Pravadi kadısına</i>	Balaca karyesinde varissiz ölen sekban Hüseyin'in mirasının cariyesi tarafından saklanması ve bunların meydana çıkarılmasına dair.
45	92	25.CA.981	22.09.1573	<i>İstanbul kadısına</i>	İstanbul'da ruhsatsız tabiblik, cerrahlık ve göz hekimliği yapanların belirlenmesinden sonra hekimbaşı, cerrahbaşı ve kâhhalbaşı tarafından sınav ile kabiliyetleri belirlenenlere izin verilmesi hakkında.
45	93	25.CA.981	22.09.1573	<i>Ferecik kadısına</i>	Kazan'da yakalanarak hapsedilen casusların gönderdiğim Sefer Çavuş ile birlikte İstanbul'a gönderilmesine dair.
46	94	25.CA.981	22.09.1573	<i>Şerif'e</i>	Mısır'dan Yemen'e gönderilen mismariler ve kadırgalarla götürülecek limanlara çıkarılmayan tüccarların mallarından, eşyalarından öşür ve gümrük vergisi alınması kanunen yasak olduğundan dolayı Cidde limanına girup karaya mal çıkarmayan gemilerin mallarından vergi alınmaması hakkında.

46	95	25.CA.981	22.09.1573	<i>Çirmen beyine</i>	Tersane hizmetine memur edilen müsellemlerin yerlerinde kalarak bu hizmetleriyle beraber güherçile işinde çalışmaları ve bu üretimin arttırılmasına dair.
47	96	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mora beyine</i>	Venedik tüccarlarına ve ticaret gemilerine memnu olan tereke balmumu, sahtiyan, donyağı, pamuk, at ve silahdân başka yapağı, gön, kara üzüm ve ufak gibi ihtiyaçların halkın ihtiyacından fazlasının gönderilmesi hakkında.
48	97	25.CA.981	22.09.1573	<i>İnebahtı Sancağı kadılarına</i>	Anavarin limanında yapılacak kale inşasında çalıştırılmak üzere köylerden yeterli miktarda cerahor gönderilmesi hakkında.
48	98	25.CA.981	22.09.1573	<i>Eğriboz kadılarına</i>	Anavarin limanında yapılacak kalede çalışan işçiler için zahire alınmak üzere para verilmesine dair.
48	99	25.CA.981	22.09.1573	<i>Mora beyine</i>	İnebahtı Kalesinden Mora'daki Bergar-ı cedîd (Burgazcedit) kalesine tayin olunan kırk nefer hisar erinin gelmemesi halinde gediklerinin başkalarına tevcih edileceğine dair.
49	100	25.CA.981	22.09.1573	<i>Zulkadirlü beylerbeyine ve Kars kadısına</i>	Karlidere'de bir Bulgarı katleden Hamza ve Çerkes'in mahkemeleri görülüp fenalık sabit olursa, katl hususunda hükm-i şer verileceği hakkında.
49	101	25.CA.981	22.09.1573	<i>Gelibolu ve Labseki kadılarına</i>	İstanbul ve Gelibolu gümrük eminlerine aidatlarını verip mühürlü borc senedi alan

					gemilerden Boğazhisar ve Kilitibahir kalelerinden ayrıca para alınmaması ve alan dizdarın, kethüdaların topçubaşının ve hisar erlerinin dirlikleri hükümsüz bırakılacağı hakkında.
49	102	25.CA.981	22.09.1573	<i>Gelibolu kadısına</i>	Rumili'nden bazı kimselerin Gelibolu İskelesi'nden Anadolu yakasına kara sığır ve koyun götürmek için izin istemelerine dair.
50	103	25.CA.981	22.09.1573	<i>Sigetvar beyine ve kadısına</i>	Sigetvar'da Sultan Süleyman'ın otağının kurulduğu bahçenin korunması ve kuruyan meyve ağaçlarının yerine yeni ağaçlar dikilmesi şartıyla Sigetvar'a tabi olan Harsem ve Bermiye köylerinin halkının avarız-ı divaniye ve tekâlûf-i örfiyeden muafiyetlerine dair.
50	104	25.CA.981	22.09.1573	<i>Golos ve Eğriboz kadılarına ve dizdarlarına</i>	Cumapazarı, Kesriye, Görice, Horpışte ve Behleşte kazalarında fenalıkları sabit olan ehli fesadın bu kazalar dâhilindeki kalelerde hapsedilerek peksimet için gelen gemilerde daimi olarak kürek çekmeye mahkum edilmeleri hakkında.
50	105	25.CA.981	22.09.1573	<i>Aydın beyine, Balat ve Akçeşehir kadılarına</i>	Akşehir mahkemesini basarak naibi sopalarla fena halde döven ve silâhla öldürmek isteyenlerden güçlkle naibin kurtarılması ve buna cüret edenlerin mahkemeye sevk edilmesi ve bu durumun araştırılması hakkında.

51	106	25.CA.981	22.09.1573	<i>İstanbul kadısına</i>	Bazı cahil tabiblerin dükkanlar açarak halka zehirli ilaç vermeleri ve İzzettin zade Hüseyin'in bu tabiblerin muayenelerini yasaklaması hakkında.
51	107	25.CA.981	22.09.1573	<i>Selanik beyine ve kadısına</i>	Selanik'de yapılan kaleye eski kaleden topçu ve hisar erlerinin tayini hakkında
52	108	25.CA.981	22.09.1573	<i>Anadolu beylerbeyine ve Kütahya kadısına</i>	Hama beyi'nin çeribaşısı Cafer'in adamı Yahya'nın Keçiborlu'da kalpazanlık yaparak derhal tutulup aletleri ve akçeları ile beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
52	109	25.CA.981	22.09.1573	<i>Rumili beylerine ve kadısına</i>	Hizmetlerinden azlı olunan bazı kişilerin yerlerine tayin olunanların miriye vergi toplayanlara müdahale ettiklerinden dolayı tutulup araştırmaların neticesinin haber verilmesi hakkında.
52	110	25.CA.981	22.09.1573	<i>İskenderiye beyine</i>	Manastır'da rahib olan birinin islam dinine düşmanlık besleyerek halkı hakir görerek birini öldürmesi ve izinsiz bir kilise yaptırmışından dolayı haps edilmesi ve daha sonra hapisten kaçmasından dolayı idamı hakkında.
53	111	15.C.981	12.10.1573	<i>Kayseri'ye beyine ve kadısına</i>	Kayseri'ye tabi Köstere köyü civarına konan Kürt taifesi ve cemaatlerinin bazılarının halkın davalarını çalarak zarar vermeleriyle şer hususunda adaletsiz davrananların belirlenip bildirilmesine dair.
53	112	15.C.981	12.10.1573	<i>Bursa'da Kapluca</i>	Padişahın oğlu Şehzade

				<i>müdürrisine</i>	Murad'ın hocası iken kaybettiği kardeşinin türbesini tamir ettirmek üzere Manisa'ya giden müdürrise üç ay izin verilmesi hakkında.
54	113	15.C.981	12.10.1573	<i>Şam beylerbeyine</i>	Tedmir beyi Mehmet'in halkdan çeşitli isimlerle paralar alarak ve para vermeyen köyleri yağma etmesi ve bu zulmün önlenmesine dair.
54	114	15.C.981	12.10.1573	<i>Mısır beylerbeyine, kadısına ve defterdarına</i>	Mısır'da arz olunmadan kişilerin günah ve kabahatleri belirlenmeden kazaskerler tarafından fukaraya adaletsiz bir şekilde davranılması ve suçları olmayan kişilerin cihetlerinin iade edilerek beratlarının verilmesi hakkında.
55	115	15.C.981	12.10.1573	<i>Rumili kadılarına</i>	Çingene taifesinden Karaçomak oğlu İlyas ve kardeşi Çotaz ve kayınlarının Silivri'de bir tekkede gümüşlü bir kılıç, yağmurluk ve tülbent çalması ve Çorlu'da 'Acem tüccarların mücevherlerini çalıp kaçmaları ve bunların tutulması hakkında.
55	116	15.C.981	12.10.1573	<i>Aydın beyine ve Balat kadısına</i>	Akşehir kazasında hatip oğlu Ahmet ve arkadaşlarının mahkemeyi basarak naibi fena halde dövüp ve naibin müdahale ile ölümden kurtarılmış olmasıyla birlikte bu işe cüret edenlerin mahkemeye getirilmeleri hakkında.

56	117	15.C.981	12.10.1573	<i>Ruscuk kadısına Eflak voyvodasına</i>	Eflak'ın çeşitli bölgelerinden yağ, bal ve diğer mallar alınıp Yergö'ye götürülerek kantar vergisi vermeyenlerin tespit edilip bildirilmesi hakkında.
56	118	15.C.981	12.10.1573	<i>(...) Kadısına</i>	Valpove kazasına tabi Sava Nehri kenarındaki Prište köyünde miri zahire gemilerinin ve köprülerinin yapılmasını ve burada toplanan kerestelerin korunması şartıyla adı geçen köy halkının avarızı divaniye ve tekâlif-i örfiyeden muaf tutulmalarına dair.
57	119	15.C.981	12.10.1573	<i>Zağra Yenicesi kadısına</i>	İstanbul'da ve Edirne'de saray matbaaları için has buğday ve Yanbolu'daki saray ahurları için ise arpa ve üzümün temini için kazanın altıyüz hanesinden alınması ve bu malzemelerin eksikliğinin ise peşin para ile tamamlanması hakkında.
57	120	15.C.981	12.10.1573	<i>Varna ve Ruscuk kadılarına</i>	İstanbul ve Edirne gibi Memalik-i Mahrûsedan Eflâk'a gidip yağ, bal ve diğer mallar satın alanların gümrük resimlerini vermelerine dair.
58	121	15.C.981	12.10.1573	<i>Bilecik madeninde olan Ali Çavuş'a</i>	Bilecik madeninde ham demirin kantarına Carullah Çavuş zamanında sekizer akçe ücret verilerek işçilere bu ücretten fazlasının verilmemesi hakkında.
58	122	15.C.981	12.10.1573	<i>Hüdevendigar beyine</i>	Rumeli'nden Anadolu'ya geçip bağ bekçiliği yapan hristiyan Arnavutların toplanarak İstanbul'a

					gönderilmesi ve Rumeli'den Anadolu'ya hizmet için hristiyan geçirilmemesi yasağına dikkat edilmesi hakkında.
59	123	15.C.981	12.10.1573	<i>(...) beyi Muharrem Beye</i>	Mübaya zahiresinin alınarak miktarının ne kadar olduğu ve hangi sancaklara verildiğinin deftere yazılıp bildirilmesi hakkında.
60	124	15.C.981	12.10.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Solnok sancak beyi Erdel'e tabi Çokal karyesini ve Sigetvar sancak beyi Ali beyin Sen Marten karyesini yağmaladıklarını ve esirlerin salıverilmesini emredilmesi ve bu karara uymamalarına dair.
60	125	15.C.981	12.10.1573	<i>Erdel voyvodasına</i>	Halkın içinde bulunduğu huzur ve asayişin devam ettirilmesi için serhad de bulunan Leh beyleri ve kapudanlarının cemiyet üzere olduklarına ve Lehlilerin memalik-i mahsusaya civar olup samimi olduklarından dolayı himayeleri lüzumuna ve Halil Bey defterinde olmayan köy ve tarlaların yağmalanmamasına dair.
61	126	15.C.981	12.10.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Nemçe taifesinin ve Nemçe kıralının beylerinin ve kapudanlarının Erdel ülkesine saldırma ihtimallerine karşın sancak beyleri züema ve erbabı tımarlar ile ihtiyaca göre yardım için hareket edebilir bulunmalarına dair.

61	127	15.C.981	12.10.1573	<i>Solnuk beyine</i>	Erdel voyvodasının İstanbul'da habercisi olan Baloğ Franç ismindeki adamın hizmetkârı Peşepzin, Eğri'de nesarettten kurtulup gelmesiyle Solnuklular tarafından tekrar esir edilen hizmetkârının salıverilmesine dair.
62	128	15.C.981	12.10.1573	<i>Yanova beğine ve kadısına</i>	Erdel dâhilinde Varad'a tabi Beliş nahiyesinden sürülüp Yanavo'ya götürülen beşyüz davarın parasının bir kısmı verilmeden alınmadığı haber alındığından Erdel reayası esir haraç veren reaya olduklarından bunlara ve hayvanlarına tecavüz olunmaması hakkında.
62	129	15. C. 981	12.10.1573	<i>Şam'a varınca yol üzerinde olan beylerbeylerine, sancak beylerine ve kadılarına</i>	Memuriyetle Şam'a giden Sinan Çavuş'un menzillerden at ihtiyacını gidermesine dair.
63	130	15.C.981	12.10.1573	<i>Akkirman beyine</i>	Çerkes beylerinden Kabartay sancak beyi Mehmet'in önderilmesine dair.
63	131	15.C.981	12.10.1573	<i>Bağdad beylerbeyine</i>	Yapılan araştırmalar sonucunda halka ağır zulümler yaptığı sabit olan Keşan sancak beyi Cafer'in idam hükmünün derhal icrasına dair.
63	132	15.C.981	12.10.1573	<i>Dergâh-ı mu'allam yeniçerileri zümresinde Samusoncu başı</i>	Maraş, Kayseri, Niğde ve Beyşehir sancaklarından yeniçeri yetiştirmek için yeniçeri oğlan toplamaları için

				<i>olan Cafer Şubaşı'ya</i>	berat-ı hümayun verildiği hakkında.
63	133	15.C.981	12.10.1573	<i>Ofçabolı yörükleri şubasına</i>	Ofçabolı yörüklerinin evvelki nevbetlisi olan 94 neferin Kamengrad kazasındaki demir madeninde bulunan top ve yuvalağı ilkbaharda oraya göndermeleri hakkında.
64	134	15.C.981	12.10.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Portugal hıristiyanları kadirğa ve kalyon ile memleketin bazı yerlerini saldırarak esir alıp ve mal yağmalayıp götürdükleri haber alınmasıyla beraber Yemen taraflarına da rahatsız etmeleri muhtemel olması Moha ve Aden taraflarının korunması için her türlü levazım ve mühimmat gönderilmesine dair.
64	135	15.C.981	12.10.1573	<i>Çorlu kadısına</i>	Çorlu'da bulunan caminin haremi ve sofalarına hıristiyan elçilerinin girerek günah işlemeleri ve bu durumun engellenmesine dair.
65	136	15.C.981	12.10.1573	<i>Anadolu beylerbeyine</i>	Barçenli kazasına tabi Taşlı karyesinde Şah Veli beyin kethüdası İbrahim'i öldürüp oğlunu yeralayarak at ve eşya ile bir kızını götürün eşkıyaların tutularak mahkemede her iki tarafın şerile karşılıklı konuşmasına dair.
66	137	15.C.981	12.10.1573	<i>Karaman beylerbeyine ve Sivrihisar kadılarına</i>	Karaman beyi Hasan Bey'in zamanında ele geçirilip hapsolunan Karbah Kıran Numan oğlunun şerikleri bulunup mahkemeye

					sevklerine ve halkın alacakları hakkında.
67	138	15.C.981	12.10.1573	<i>Prevadi kadısına</i>	Prevadi kazasındaki Vezir Ahmet Paşa'nın davaları yem yokluğuna rağmen bu kazanın hayvan yemlerinin sadece paşanın hayvanlarına ayrıldığına dair.
67	139	15.C.981	12.10.1573	<i>Semendire beyine ve Belgrad kadısına</i>	Gradşaka Kalesi için Bosna beyi Ferhat Paşa'nın gelecek adamına iki şahı darbzen ve dört kıta hurda darbzen teslim edilmesi için gönderilen hüküm.
67	140	15.C.981	12.10.1573	<i>Bosna kadularına</i>	Bosna'da bir kilise tarafından her yıl kurulan panayırın fesadçılar tarafından basılarak tüccarların eşyalarının yağmalanmaları ve bu ruhbanları yaralayan fesadçıların iltica ettikleri yerlerden bulunarak mahkemeye götürülmeleri ve bunun ise şerile yapılması hakkında.
68	141	15.C.981	12.10.1573	<i>Labseki kadısına</i>	Gelibolu'da Cafer'e yaptırılması emrolunan mavna kerestelerinin kazalardan tedarikine ve kendisinin nazır tayin olunduğuna dair.
69	142	23.C.981	20.10.1573	<i>Boğdan voyvodasına</i>	Nemçe kralı ile ittifak eden Erdel beylerinden Bekeş Gaşbar'ın üzerine yürüyüp bir kalesini alıp ve diğer bir kalesini kuşatan Erdel voyvodası Baturi İstevan'na yardım için Budun ve Tımişvar beylerine emir verilmesine dair

70	143	23.C.981	20.10.1573	<i>Timişvar beylerbeyine</i>	İşyan eden Erdel beylerinden Bekeş Gaşbar üzerine hareket etmeleri için Budun ve Timişvar beyleri ile Boğdan ve Eflak voyvodalarına dair .
70	144	23.C.981	20.10.1573	<i>Timişvar beylerbeyine</i>	İşyan eden ve Nemçe ile birleşen Erdel beylerinden Bekeş Gaşbar üzerine hareket eden Erdel voyvodasına yardım icrasına dair.
71	145	23.C.981	20.10.1573	<i>Erdel voyvodasına</i>	Bekeş Gaşbar'a Nemçe tarafından yardım edilmesi ile Budun ve Timişvar beyleriyle Eflak ve Boğdan voyvodaları tarafından kendisine yardım için emirler yazıldığı hakkında.
72	146	23.C.981	20.10.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Erdel beylerinden olan Bekeş Gaşbar'ın Nemçe ile ittihat ve ittifak yapması ve menfaatı olan Nemçe'den asker yardımı karşılığında Erdel voyvodasına yardım etmesi hakkında.
72	147	23.C.981	20.10.1573	<i>şam beylerbeyine</i>	Geçen sene hacı kafilesine zararı olan Naim oğlu ile şam alay beyinin sıkı münasebeti olduğu tespit edildiğinden dolayı azl edilerek hapsedilmesine ve mir hacılığın hacıları istikbale memur edilen Pervane'ye tevcihine dair.
73	148	23.C.981	20.10.1573	<i>Kıbrıs beylerbeyine ve Leşkoşa kadısına</i>	Lefkoşa'da gönüllüler ağası Haydar'ın burada bulunan kilisenin tamir edilerek cami yapılması ve caminin yanında yaptıracağı çeşmeye müsaade edilmesine dair.

73	149	23.C.981	20.10.1573	<i>Şerif hazretlerine</i>	Her yıl hareme'ne sürre alayı ve Medine'yede kisve hılat gönderilmesi ile geçen sene vasıl olmayan hıl'atın tekrar irsal olunduğu ve bu yüzden hatırı kırılan insanların gönüllerinin alındığına dair nâme-i hümayun.
74	150	23.C.981	20.10.1573	<i>Adana ve Tarsus muharriri Meramiye</i>	Halep tımarları kethüdası Ahmet havas-ı hümayundan muhassas zeametle ve erbab-ı tımar sahiblerin ashabına verilmesine devam olunması gerektiği hakkında.
74	151	23.C.981	20.10.1573	<i>Yenice-i Vardar ve Timurhisar kadılarına</i>	Kara karye kadısı Mahmut erbab-ı tımar çavuşlarından Mustafa'yı suçsuz yere dövdürüp hapsettirerek bir miktar para karşılığında salıvermiş olduğundan tahkikat icrasının neticesinin bildirilmesi hakkında.
75	152	23.C.981	20.10.1573	<i>Haleb beylerbeyine ve Haleb beylerbeyliğinde olan sancak beylerine ve kadıları</i>	Halep vilayeti dâhilinde seyahatci olan garipler ile çingene taifeleri satın aldıkları kul ve cariyeleri hatta ailelerini süsleyerek halkı fuhşa teşvik ettikleri gibi fırsat buldukça mallarını yağmaladıklarından cezalandırılmaları gerekli ise de hataları affolunup her türlü vergiden muaf olarak bunlardan donanmaya kürekçi yazılması hakkında.
77	153	23.C.981	20.10.1573	<i>Selanik kadısına</i>	Hariçten gelerek Selanik'e yerleşen kâr ve kisb sahibi olan Rumların kale hizmetlerinde istihdamları hakkında.

77	154	23.C.981	20.10.1573	<i>İlbasan beyine, Akçahisar ve İlbasan kadılarına</i>	Ohri'nin mirliya haslarından Konbas(?) köyünde halkla yaptığı bir kavgada ölen divane Ali'nin kardeşi Yusuf'un bazı leventler ile adı geçen köyü basarak ikiyüz kişi öldürdüğü ve bununla yetinmeyerek bir zimmiyi de öldürdüğü haber alınmakla tahkikat icrasının yapılmasına ve neticenin bildirilmesine dair.
77	155	23.C.981	20.10.1573	<i>Hayrabolu ve Rodoscuk kadılarına</i>	İznikmit'de gemi kerestesi çeken öküzler için Hayrabolu ve Rodoscuk'dan karamürsel gemisinin aldığı miktarda öküzler için ot satın alınmasına dair.
78	156	23.C.981	20.10.1573	<i>Bosna Beyine ve saray kadısına</i>	Hırsız ve şenaat ehli olanların mahkemeye sevki ile hak sahiplerinin haklarının şer'i marifet ile verilmesi ve hüküm-i şer'in uygulanmasına dair.
78	157	23.C.981	20.10.1573	<i>Dukakin beyine</i>	Radriime nahiyesinden Cabi Mehmet Dirim Nehrine yakın yerlerde anbarlar yaptırıp geceleri kayıkla bazı kimselerin kefereye zahire vermesine, denize yakın yerlerde erzak anbarı yaptırılmamasına ve emre uymayanların bildirilmesine dair.
79	158	23.C.981	20.10.1573	<i>Dukakin beğine ve kadılarına</i>	Radriime reayasından fesadçı bazı zimmiler halkın düşmanla ittifak edip başka bayraklar açarak kaleye hucum etmelerini haber alınmakla bu işe kalkışanların belirlenerek

					hapsedilmesi ve bu işe karışmayan halka zulüm edilmemesine dair.
79	159	23.C.981	20.10.1573	<i>Budun beylerbeyine</i>	Segedin, Peçuy, Sigetvar ve Mohaç sancaklarından her on haneden bir mut un bir mut arpa ihraç edilmesi ve bedelinin avarız akçasından verilmesine dair.
80	160	23.C.981	20.10.1573	<i>Timışvar beylerbeyine</i>	İsyan ederek Erdel'de bir kaleyi ele geçiren ve bir kaleyi de kuşatan Bekeş Gaşbar üzerine hareket etmek için Budun Beylerbeyisine, Eflak ve Boğdan beylerine emir yazılması ve Erdel voyvodasına asker kuvvetiyle yardım etmesine dair.
80	161	23.C.981	20.10.1573	<i>Karaman beylerbeyine</i>	Bazı tımarlıların tımarlarını satarak yeni tımarlar aldıklarına Asitane-i Sa'adetde bulunan bölük halkına ve yeniçerilerden iyi emirli olanlara tımar verilmesine ve tımarlarını satanlara yeniden tımar verilmemesine dair.
80	162	23.C.981	20.10.1573	<i>Saray ve Tırnova kadısı Abdülbaki'ye</i>	Sabık Bosna beyi Mehmet Bey zamanında Hırvat arazisinden ahde aykırı tutularak kaleye haps edilen esirlerden müslüman olanların serbest bırakılmasına, yararlı olan çocukların bir defter ile birlikte İstanbul'a gönderilmesine hoyrat ve ihtiyarlarında memleketlerine iadesine ve aradaki sulh ve selaha riayet olunması hakkında.

81	163	23.C.981	20.10.1573	<i>Bosna beyine</i>	Sabık saray beyi olan Mehmet beyin zamanında Hırvat memleketinden alınan ve saray kadısı Mevlana Abdülbaki nezaretinde bulunan Hırvat esirlerin müslüman olmayanlarının memleketlerine gönderilmesine dair.
81	164	23.C.981	20.10.1573	<i>Tuna kıyısında bulunan kadılara</i>	Eflak ve Boğdan'dan ton yağlarının Anadolu'ya ve diğer yerlere gönderilmeden İstanbul'a gönderilmesini ve emre karşı gelenlerin tutuklanmasına dair.
81	165	23.C.981	20.10.1573	<i>Boğdan voyvodasına</i>	Boğdan'dan satın alınıp Leh ülkesine ve diğer vilayetlere götürülen yağların tamamının İstanbul'a gönderilmesine dair.
82	166	23.C.981	20.10.1573	<i>Anadolu beylerbeyisine</i>	Hamit livasında yörüklerden Kundanlı taifesinin ziraat yapılan yerlerde koyun ve davarlarını ekinlere salarak halkın hanımlarını ve oğlanlarını rahatsız ettiklerine dair.
82	167	23.C.981	20.10.1573	<i>Van beylerbeyine</i>	Halilülrahman vakfı mütevellisi olan Şah Hüseyin'in adı anılan vakfazarar vermediğine ve vakfın mallarının muhasebe edilmesine dair.
82	168	23.C.981	20.10.1573	<i>Niğde beyine ve Develü Karahisar kadısına ve sürgün hizmetine me'mûr olan Hüseyin Çavuş'a</i>	Hoca Hacılı köylerinden fesad ve şenatleri sabit olup kayıp olan °Ali, Seydi Ahmed ve Homi(?)'nin bulunarak Kıbrıs'a sürgün edilmelerine dair.

83	169	23.C.981	20.10.1573	<i>Şam beylerbeyine ve kadısına</i>	Kudüs sancak beyi Süleyman Bey aleyhinde sancaktan gelen şikayetnâmelerin bir suretinin gönderilmesi ve ahaliye adaletsizliğinin olup olmadığına dair tespitlerin bildirilmesini ve ona göre karar verileceğine dair.
83	170	23.C.981	20.10.1573	<i>Sofya kadısına</i>	Sofya kasabasında ahı eşkinci, attar ve aşçı da denilen şahıslar uydurma hüccetlerle seyyidlik yaptıklarını ve başlarına sardıkları yeşil sarıklarla müslümanları utandırdıklarından dolayı sarıklarının ve ellerinden hüccetlerinin alınması gerektiğine dair.
83	171	23.C.981	20.10.1573	<i>Saray kadısına</i>	Venedik beylerinin isyanından sonra Kilis serhadinde zaptolunan karye ve mezraların sınırlarının ve ekim miktarlarının tespitinin yapılması ve tespit defterinin merkeze getirilmesine dair.
84	172	23.C.981	20.10.1573	<i>Ruha beyine ve kadısına</i>	Ruha'da Halilülrahman evkafının nazırlığını mütevelliliğini ve kâtipliğini yürüten ve zimmetine vakfın parasını geçiren Şah Hüseyin'in göreve tayin edilmesi tarihinden itibaren muhasebe edilmesine dair.
84	173	23.C.981	20.10.1573	<i>Mısır beylerbeyine</i>	Arafat su yolu hizmetine tayin edilmiş olan yüz Arap kadından bazıları vefat ve hizmeti terketmiş olduklarından Hint seferine giderken Süleyman Paşa'nın

					bu memurları yeniden tayin etmesi ve her bir erlerine Cidde ürünlerinden ikişer buçuk para ulufe ve buğday verilmesi göreve layık olanlara atıknâme verildiğine dair.
85	174	23.C.981	20.10.1573	<i>İstanbul kadısına</i>	Divanı hümayun katiplerinden hassa nakkaşları ve mücellitlerin şikayetlerinden dolayı altun varakçılara Hüseyin'in kethüda ve Sinan'ın yiğitbaşı tayin olunmaları ve varakçıların dikkatli bir şekilde verakları işlemeleri ve yeterli miktarda verak almadan kimseye satmamalarına dair.

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN TRANSKRİPSİYONU

[1]

Yevmü's-sebt fi 21 Cemaziye'l-evvel sene 981 Kostantaniyye

1

Mustafa Çavuş'a virildi.

Yazılıcalı Voyvodasına hüküm ki:

Cenâb-ı emaret me'ab Tatar hanı Devlet Giray Han damet mealihu Dergâh-ı Mu'allama mektûb gönderüb Leh keferesi Tatarı daima rencide eylemekten hali olmaduğu ecilden şehir üzerinde olan İslâm Giray Kal'ası ta'mîr olunub Leh keferesi şayka ile gelüb Özi suyundan kal'a-i mezbûre ahâlisini rencide eyleyüb hıfzı mümkün olmaduğu i'âm eylemişler zikr olunan yerlerin muhâfazasıçun sabıkâ iki kalitalar bina olunub muhâfazada iken Leh memleketinden ba'zı ehl-i fesad görünmeden geçüb zikr olunan iki pare kalitayı alub memleketden ba'zı ehl-i fesad kal'alar kurbundan geçüb zikr olunan iki pare kalitayı alub gittikleri i'âm olundu sulh ve salah arasında Leh keferesi ol-vechile uhde muhâlif vaz'e eylemenin aslı yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Asitan-ı Devlet-i aşiyânımızda olan ve der-°ubûdiyet ve ihlâsınız müstedasınca bu babda mukayyed olub zikr olunan kaliteleri alan ehl-i fesadı beher hal zuhûra getürüb kaliteleri top ve tüfenkleri vesayir alet ve esbâba ve adamları vücuda getürüb ve ehl-i fesadın müstehâk oldukları üzere ceza ve sezaları ne ise virilmek babında sa'ye ve ihtimâmınız zuhura gele ta ki yer dâhi ehl-i fesadın bu vechile ahd ve emane muhâlif vaz'ca cüret eylemeye ve ne vechile tedârük olunduğun Asitane-i Sa'âdet-i Asiyânımıza i'âm oluna.

2

Bu dahi

Akkirman Beğine hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektub gönderüb ele ahara i'âm eylemiş imdi bundan akdem Leh keferesi oldukları iki pare kalitayı zuhûra getürüb cümle alet ve esbâbı ve yat ve yarâğı silah ve adamı ile müretteb ve mükemmel sana göndermek için Yazılıca'ya hüküm yazılıub irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi zikr olunan kalitaları müretteb ve mükemmel irsâl eyledikde alub dâhi cümle levazım ve mühimmatın tedârük itdürüb islâm Giray vesayir

ol-cevanibde hıfz lazım olan yerleri gereği gibi hıfz û hırsaset itdürüb bir mahalle hazer irişdirmekden ziyade hazer eyleyesin.

[2]

3

Bu dahi

Devlet Giray Han hazretlerine nâme-i hümâyun yazıla ki

Asitan-ı Devlet aşiyân ve düdemân adalet-i ʻunvânımıza mektûb muhalefet-i mefhûnunuz varid olub kal dimekle maʻrûf mahalde bir hisar bina olunmak münâsib görüldüğü ve Leh keferesi Tatar taifesi daima rencide eylemekden hali olmayub nehr-i Özi'den islâm Kerman Kalʻası taʻmir olunub küffâr-ı hâksâr şayka ile gelub Özi (Silik) mezbûre ahalsin rencide idûb hıfzı mümkün olmamağın Cankirmân ve Akkirman muhâfazasıçun iki pare kaliteler top ve tüfenk vesair yad ve yaraklarıyla çekilmek olunup Nasuh reʻis ile irsâl olunmasın husûsu iclâm olunmuş imdi bundan akdem Leh keferesinin baʻzı ehl-i fesadları kalʻalar kurbundan geçub ol cevanibin muhâfazasıçun taʻyîn olunan iki pare kaliteleri kaliteleri iclâm olunmağın sulh ve salah arasında bu makûle fesada cüret eyleyenleri zuhura götürmeyûb kaliteleri tekâmil eyleyub Akkirman Beğine isâl eylemek içün yazulacağı ne hüküm-i hümâyunumuza yazılub ve münasib görülen mahalde hisar binâsına gereği gibi muʻâvenet ve müzâheret eylemek babında Bender beği Mehmet dame ʻizzihû ile Boğdan voyvodasına ahkâm-ı şerife yazılub irsâl olundu gerekdir ki kadim zâmânda Asitan-ı ʻadalet-i bünyan ve handan-ı civan-ı aşiyânımıza olan vüfûr-ı muhabbet ve ihlâs ve fert-i müddet ve istisasınız mücebince siz dâhi yazılacağı haber gönderub zikr olunan kaliteleri alan ehl-i fesadı kimler ise zuhura götürdüb kaliteleri beher hal buldurub yat ve yerakları ve ademleri vesair lazımları ile Akkirman beğine isâl itdirilmek babında envâʻi saʻy cemilinüz zuhûr ve berûz eyleye ve zikr olunan kalʻanın binâsına vech ve münâsib görüldüğü üzere mübâşeret olunub Akkirman beğinden ve Boğdan voyvodasından lazım olan husûslarda muʻâvenet içün haber gönderile ki iktiza eyledüğü üzere hizmetinde bulunalar ve ahvâl neye müncer olursa sair ahbâr-ı sıhhat asârınız ile iclâm oluna.

4

‘Ömer Çavuş’a virildi.

Ankara Beğine hüküm ki:

Hala Haydar nam şehir oğlanı anda Ankara’da subaşı olup müslümanlara te‘addi idub mezbûrdan şikâyet olunmağın mezbûru subaşılıktan ref‘e eylemek emr idub

buyurdum ki:

Vusûl buldukda tehir eyleyub mezbûru subaşılıktan ref‘e eyleyesin.

[3]

5

Bu belge üzeri çizilerek iptal edilmiştir.

6

Keyvân çavuşa virildi.

Mısır Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Cidde beği Ahmed dame ‘izzihû mektûb gönderüb Ka‘be-i şerîfin sakinleri harabet müşerref olmağın müceddeden kargîr bina ve kubbeler ile ta‘mîr olmak için gönderilen emr-i şerîfim mucebince müşârün-ileyh varub harem-i şerîfin sakinleri ekseriya harabe müşerref olub ve nice yerlerine babındalar örölmüş bulundukda babü’l-harem ve babü’l-harîri dimekle meşhûr olan kapular cânibi cümleden ziyade harab olub ibtida ol-cânibden el örölüb ve sakinleri bozulub yere beraber yıkdırılüb ve taş toprağı ihrac itdirilub ve esas yoklandıkda gayet harabe yüz tavan üzerine bina olmağa asla kabiliyet olmaduğı için yeniden esas örölmüşdür bina zira‘i ile tavli yüz elli zirâ‘i ve amkı altı arşundan dört arşuna varınca bu uslûb üzere esas tamam bulunub binaya el öröldükde mukaddema bünyâd olan sakîfler külliye mermer direkler üzerine yapmağa i‘timâd olunmayub üç direk aşuresini bir arşun sekiz parmak direk bina olmuşdur ve mezbûr direklerin tabanları serçe gözü taşından ve yukaruları bir taş sarı ve bir taş mermeri olub kırk ‘aded mermer direk ve yiğirmi ‘aded yapma direkler dökdürölüb ve üzerine ‘âli kubbeler bina olunmuşdur ve ba‘zı duvardan cânibe gelen yerler kubbe olmağa kabiliyet olmayub harpeste kemerler bina olmuşdur hâla otuz iki kubbe bina olunmuşdur ve binada istihdâm için yetmiş iki re’s deve ve otuz re’s merkebler satun alınmışdır (s.4) (Silik) (Silik) vesair levâzımına ve ihrâcatına evahir-i Zi’l-hicceye muhâsebe göröldükde on dört bin sikke altun sarf olunduğun inşa’l-lah tamam oldukda sairleri dâhi kıyas olunmak tahmîl olduğun ve cümle harem-i şerîf yedi yüz kubbe tahmîl olunub otuz iki kubbeye on dört bin sikke altun sarf olunacak min ba‘d bina

olunacak altı yüz altmış sekiz kubbeye üç yüz otuz dört bin altun gider ve su yolu cebel-i °Arafat'dan Müzdelife nam mahale karib yere gelince kazir kadim harab olub ta°mîr itdirilmesi lazım olmağın ve müteveffa Kasım Bey'den kalan maldan sekiz bin kadarı altun mevcut bulunub bi'l-fi°il su yoluna nazır ve Harem-i Şerîf şeyhü'l-haremi Kadı Hüseyin ma°rifetiyle kâtib Kasım ile kâzîr-i mezbûrun masrafına ve bir mikdar kâzîr-i cedîd ta°mîrine sarf olunub ve cebel-i °Arafat kâzîr-i cedîd ile Mekke-i Mükerrerme'ye getirülmesi içün emr-i şerîf gönderilub hâla kâzîr-i mezbûr ile Mekke-i Mükerrerme'ye karib yerde eşrâf türbeleri önünde kırk(?) lüleden(?) ziyade su yeryüzünde adem boyu yüksek yerde çağlayub akmak üzere ve mahal-ı mezbûrda yetmiş arşun tulii ve iki zira° °arz bir havuz bina olunub ve kifayet kadarı su virilmişdirki daima akub ve cem°ia hüccac Müslüman bu senede karyelerin vesair deve ve duvarından suvarub baki kalan su bu sene kazir koyma salıverilmişdir şehrin halkı dâhi muntefi° olalar ve zikr olan havuzdan mütevaffa İbrahim Bey sa°y-i resûlde fırka-i şerîfede çeşmeler eylemiş idi olçeşmelere gelince bin altıyüz arşun olub ve mezbûr çeşmeden Sıffin nam mahalde gayr-i° Arafat ile karışub Akiş(?) şehrin içinde taşra çıkub sahraya akub kendünün ve bi'l-cümle kâzîr-i asılda bina zira°i ile üç bin beş yüz arşun olub bin beşyüz arşun yeri tamam olub iki bin arşun yeri kalmışdır ve hayli müddetdir ki masraf akçesi olmamağla Harem-i Şerîf malından iki bin ikiyüz altun sarf olunmuşdur ve min- ba°d kâzîr-i cedîd bina olmasına vesair mühimmâta şimdilerin sarf olunan harem malı ile on bin sikke altun tahmîn olunduğın ve bu sene Mısır'dan emr-i hac ile mal gelmek umulurdu müyesser olmadı sâbıka vezirim Sinan Paşa Bender-i Cidde mahsulünden Mekke ve Cidde beytü'l-malından sarf eylemek için Kadı Hüseyin mektub gönderub lakin mahsul bender-i ancak haremeyn-i şerîfeyn masarifına kifâyet ider beytü'l-mal mahsûlu ne kadar nesne olur ki alub sarf oluna diyu °arz eylemiş imdi su yoluna on bin flori ve Harem-i Şerîf mesâlihi dâhi mühimmâtdan olmağın Asitane-i Sa°adetimden Mi°mar Mehmed Çavuş irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda suyolu mühimmi için lazım olan on bin flori tedârik (s.5) eyleyub irsâl dahi mezbûr Mi°mar Mehmed Çavuş ve vardukda gibi Mekke-i Mükerrerme'nin binasına vesair ta°mîr ve termîmine lazım olan ne olduğu tedârik idub irsâl eylemek babında enva°i sa°y-i cemîlin vücûda getüresin bu hususları söz-i asude kıyas eylemeyûb eğer su yolu içün lazım olan floridir ve eğer Mekke-i Mükerrerme ta°mîrinin lazımdır (Silik) tedârik ve irsâl eyleyub ihmâl eylemeyesin ve ne vechile tedârik olduğın yazub bildüresin.

[5]

7

Bu dahi

Cidde Beğine mektub gönderub Mekke-i Mükerrreme'de binası fermân olunan kıyab ve (...) ahvâlin ve bina olunan kıyab (...) olub demür kirişler olmayınca (...) (...) (...) (...) 'itimâd olunmaduğın bildirmişsin imdi eğer Harem-i Şerîf ahvalive eğer su yoluna lazım olan on bin flori tedârik olunub ber-vech-i isti'câl irsâl eylemek için Mısır Beylerbeğisine müekked emr-i şerîf yazılûb ve Südde-i Sa'âdetden müstakîl mi'câr ta'cûn olunub irsâl olunmuşdur hemen kubbeler arasında lazım olan kirişleri sac ağacından eyleyub itmâma say' ve ihtimâm eylemek ziyade mühimmât dandır **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda mücer ve merdâne olub eğer Mekke-i Mükerrreme'de ve Harem-i Şerîf'de binası fermân olunan (...) ve eğer su yolunun itmamına envâ-i sa'y ve ihtimâm eyleyub lazım olan on bin flori götürdüb vech ve münâsib olduğı üzere sarf idüb direkler mabeynde vaki' olacak kirişleri sac ağacından etdirub ol cevanibe mütâ'allik vaki' olan umûrda bezl-i makdûr eylesin ve ne vechile tedârik olunduğın ve flori ne zaman varub vasıl olduğı yazub bildiresin.

[6]

8

Budun çavuşlarında Ali'ye virildi. Fi 23 CA.

Budun Beğlerbeğine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allama mektub gönderub mah-ı cemaziye'l-evveli evahirinde küffâr-ı hâksâr 'ale'l-gafle gelub beğın Solnuk beğinin haslarından Kağkalık(?) nam varoşda istihkâm üzere altı günde bir palanga ihdâs idüb ref' olunmasını veya mukabelesinde bir palanga ihdâs olunmayub vilayete külli zararları olmak mukarrerdir küffâr hayli cem'iyet ile gelûb Semendire ve Sirem ve İzvornik sancakları ba'id olub 'acele 'asker cem' olunmak müyesser olmayub ve cüzzi 'asker ile mükâbeleye dâhi cür'et olunmayub parkân-ı mezbûr üzerinde küffârın cem'iyeti yevmen fi-yevmen terakkide olub fikirleri Leh'e midir ahar yere midir ma'lûm değildir diyu bildirmişsin imdi küffâr-ı hâksâr 'ahd ve emâne müğâyyir vaz' û hareketden hali olmayub sen beğlerbeğliğınle mütâ'allik olan beyler ve 'asker kış libâsı ve yarağıyla yanında hazır ve müheyyâ olmak mühim ve lazım iken makayyed olmayasın ol-babda olan 'özr ve bahanen makbûl değildir **buyurdum ki:**

Vardukda serhadde gaflet üzere durmayub ʿale't-tacîl beğlerbeğliğine müteʿallik olan ümerâya ve çavuşlar gönderub tenbîh ittiresin ki her biri sancağına müteʿallik olan züʿema ve erbâb-ı tımarıyla ve kış libâsıyla ve yarağıyla müretteb ve mükemmel yanuna cemʿ olub lazım olan hidemâtda bezl-i makdûr eyleyeler bunun gibi keferenin ʿale'l-gafle olan hareketlerin defʿ idub ol-babda hüsn-ü tedbîr ve tedârik ne ise zuhûra getürüb dahi gaflet idub bu makûleye ruhsat virmeyesinve anda cemʿ olan küffâr-ı hâksârın fikr-i fasidleri nedir elbette sıhat ile maʿlûm idûnub dahi ana göre tedâriklerin eyleyub menʿ ve defʿ olunmalarına mukayyed olasın ve min-baʿd küffârdan yarar casusların eksik itmeyub fikr-i fasidlerine ve vâkıf olub Memalik-i Mahrûsem'den bir mahale zarar ve ziyanları irişmekden gayet hazer idesin ve anda ol palanka bina idub Leh'e varmak değildir kışa cânibine varmayınca Leh'e varılmalar ol-tarafın ahvali senin maʿlûmun olmamak baʿid-i maslâhatdır zinhâr gaflet üzere olmayasın.

[7]

9

Bu dahi

Budun Beğlerbeğine hüküm ki:

Küffâr-ı haksâr mabeyninde olan ahd û amâne muhalif vazʿ ve hareketden hali olmayub Beğlerbeğiyle müteʿallik olan beyler ve asker kış libâsın ve yarağıyla yanında hazır olmak ehemm ve emrim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusul buldukda ʿale't-tacîl Beğlerbeğiyle müteʿallik olan ümerâya çavuşlar gönderub tenbîh eylesin ki her biri sancağına müteʿallik olan züʿema ve erbâb-ı tımar ile ve kış libâsı ve yarağıyla yanına cemʿ olub lazım olan hidemâtda bulunalar ve küffâr ahvâlin daima tecessüs idub kasr-ı basiret idenleri ʿinayet hakla defʿ ve refʿ vakiʿ itmekte tamam-ı ikdâm ve ihtimâm üzere olasın ve evamir-i şerîfim sana ne günde ve ne mahalde vasıl olub niçe tedârik eyledüğün yazub bildüresin.

10

Bu dahi

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Geçen senelerde Segedin ve Peçuy ve Sigetvar ve Mohaç sancaklarından zahire ihrâc olunmayub hâlâ ol-tarafda asker cemʿiyeti emr olunub küllî zehâyir der-anbâr olmak mühimmât-ı din ve devletten olmağın **buyurdum ki:**

Zikr olunan sancaklarda olan her on haneden bir müd un ve bir müd arpa salub ʿale't-tacîl ihrâc itdirub Segedin zahiresin kalʿa-i Segedin'de der-anbâr idûb Peçuy ve

ve Mohaç ve Sigetvar sancaklarında ihrâc olan zehâyiri vech gördüğün kalâda dermahzen itdirub amma gereği gibi mukayyed olub zahirenin gayet pâk-ı güzidesin cem° itdirub der-anbâr olduğu mahalde zarar iriştirmeyub muhkem hıfz itdiresin ama zehâyir ihrâcına gayet itimâd ve itikâd eyledüğün kimesneyi ta°yîn idesin ki re°âyadan akçe alub zehâyir cem°inde ihmâl itmeye ve ba°zılarının akçelerin almağla himâyet idüb ihzârına emrime muhâlif ziyade teklîf itmeye şöyleki bu babda sonra şikâyet olmaya senden bilürüz zehâyiri ana göre emrim üzere °adâletle cem° itdiresin ve bu husûsu ne vechile tedârik eyledüğün yazûb °arz idesin.

[8]

11

Bu dahi

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Haliya küffâr-ı haksâr edemallahu te°ala ila yevmü'l-karar ve Solnuk serhadinde olan Memalik-i Mahrûsem dâhilinde ihdâs eyledüğü palanka husûsunda ve Belaj Yanoş nam Macar Beği husûsunda sana ahkâm gönderilmiştir ihdâs olunân palanka kalâa lazım olursa Tımışvar Beğlerbeğisi seninle haberleşüb dâhi Tımışvar °askeriyle bi'z-zat varmak için müşârün-ileyhe ve Beğlerbeğine müte°allik Semendire ve Sirem ve İzvornik beğlerine ahkâm-ı şerife gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda sen kendüne tabi° olan beğler ve °askerle ol palankanın kalâa ve kam°ane(?) kadir olmayub lazım olursa Tımışvar Beğlerbeğisi ile haberleşub sen dâhi bi'z-zat varmağla mı olur yohsa yarar serdar ile müşârün-ileyhe °asker koşmağla mı olur elbette ihdâs itdükleri palankayı ittifakla kalâa itmeyince olmayasın ve mezbûr palankanın kalâa bi'z-zat kendün gidersen nefsi Budun'a vesair mahûf mahalde olan kılâa yarar hafızlar koyub gidesin ama Tımışvar Beğlerbeğiyle serdar ta°yîn iderse kendün hıfz ve hırâset-i memleketde kemâl-i basiret ve intibâh üzere olasın ve küffârın ahvâline sıhhati üzere vâkf olub vilayet-i Leh üzerine tedârikleri mukarrer ise sen dâhi Nemçe vilayeti garetine Budun °askeriyle °azimetimiz mukarrerdir diyü gereği gibi say° itdirub hüsn-i tedbîr ile a°dâ-yı ol-vilayetden def° û ref° itmekde dakika fevt itmeyesin ama küffâr-ı hâksârın bir tarafa hareketi mukarrerdir elbette beğlerbeğiyle müte°allik ümera ve °asâkiri °ale't-ta°cîl kış yarağıyla ve libasıyla cem° ve ihzâr itmeyince olmayasın şöyleki Leh üzerine hücum ider ise vech ve münasib gördüğün üzere Leh cânibine mu°âvenet olunmakda dakika fevt itmeyesin kefere Leh üzerine hareket ider ise Leh beğlerine mu°âvenet için cenâb-ı emâret meab Tatar Hanı damet me°âlihûya ve

Erdel voyvodasına sene-i ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdir ve Tımışvar Beğlerbeğisine ve Silistire ve Akkirman ve Vidin ve Niğbolu Beylerine dâhi ahkâm-ı şerîfe gönderilub düşman yarağıyla hazır olub ol tarafa nazır olalar diyu fermân olunmuşdur ve keferenin Leh üzerine hareketleri mukarrer ise Nemçe kralına kendü tarafından mektub ve adam gönderub Südde-i Sa'âdetimiz ile müddet-i medideden dostluk üzere olub sıyanet-i ve himayet-i hümâyunumuzla Memalik-i Mahrûsemiz kurbunda yokdur zamanından beru ma'âmûr olub âbâdân olan vilayete asker göndermek naks-ı aht icab ider husûsdur Leh vilayeti fevt-i kahhere hüsrevanimizle zabt olunmak gayet âsân iken mukayyed olmayub kademi dostluğa binaen beğlerine ve re'âyasına terahhûm olunub muradları üzere kadimi dostumuz krallığa nasb olunmuşdur bu takdîrce anlar basiret kastın idecek mabeyninde olan sulh ve salahın ber taraf olmasına ba'is olur ana göre haberleşub ne cevab iderlerse 'ale't-ta'cîl Südde-i Sa'âdetime 'arz idesin.

[9]

12

Mektub üzere Mustafa 'ya virildi. Fi 25 CA.

Yalvaç ve Kütahya ve Akşehir ve Düzman (?) Kadılarına hüküm ki:

Siz ki Yalvaç ve Kütahya ve Akşehir ve Düzman kadıları ki dargah-ı mu'allama

Mektub gönderub Hasan ve Ali nam kimesnelerin (Silik) alay beğinden (...) (...) mübaşeretle (...) evamir-i şerîfe varid olub Mustafa Çavuş ve diğer Mustafa ve Ahmed

çavuş ve Kasım ve Nuh ve (...) ve kurt ve Hasan nam kimesne istân (Silik) nam

papazları katl idub (...) (...) dâhi (Silik) (Silik) (Silik) (Silik) (Silik) (Silik) varub sizden

şikâyet idub sair müfsidler (...) (...) idûb (...) için murad itdikleri kadılıktan(?) emr-i

şerîf alub te'addi iderler diyu emr sana ittiba' itsünler deyü size emr-î şerîf alub senki

yalvac kadısısın bi'z-zat varub zikr olunan kimesnelerin Mustafa ve diğer Mustafa ve

Kurd meclis-i şer'e ihzâr idub ve Süleyman alây beyi dâhi Hasan ve (...) ihzâr idub

babamız Sinan çavuş katl idub malımız garet idub te'addi itdügüz ettiklerinde Mustafa

ve Kurt cevab virub babanız Sinan çavuş Sultan Bayezid Han tâbe ve serahu

ikballarındanolub Konya muharebesinde ele götürmesiçün o iki (...) nam kimesne serdar

ta'yîn için o ise Selim nam kimesne serdar ta'yîn olunub siz dâhi ana koşulub varduk

lakin terkin etmedik ve diğer Mustafa varmadım haberim yoktur diyu inkâr idub tenbîh

taleb olundukda bir (...) (...) (...) (...) virdükleri yarar kefiller virildüğün bildirmişsin

imdi merhum sultan Bayezid tâbe serahu (...) katl olunan kimesnelerin da'vaların

dökülmesin diyu defa'atle ahkâm-ı şerîfe virilmişdir **buyurdum ki:**

Hükm-ü şerîf ile vusûl buldukda ol muhârebede katl olunanların da°vaları husûsi asla istimâ eylemeyub ol asl da°va idenleri isimleriyle yazub °arz idesin.

13

(...)(...)(...)(...) virildi. Fi 27 CA.

Şam Beğlerbeğisine Şam ve Humus Kadılarına hüküm ki:

Haliya Humus'da sakin olub kalab ve ehl-i tezvîr olmağla tımarı alınan °Ali bin °Abdu'l-Nizam'ın kıllablıkda tezvîr ve telbîslikde şerikleri olub ahvâlleri onat vechile teftîş olunub zuhura gelmesi lazım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda mezkûrları ele götürüb gıybet idenleri keferelerine buldurması lazım olanlara buyurub getürdüb eğer mezkûr °Ali'nin ve eğer zikr olunan şeriklerini ahvâllerin onât vechile hakk üzere dikkat ve ihtimâm ile teftîş idub göresin şöyleki tezvîr ve telbîslere ve kıllablıkları ve yaramazlıkları sahibü'ş-şer° sabit ve zahir olursa sebt ve sicil idub dâhi üzerlerine sabit ve zahir olan mevadı vukû° üzere ale't-tafsîl °arz eylesin hin-i teftîşte tamam hakk üzere olub hiçbir cânibi kayb itmeyub tezvîr ve telbîsten ve şuhûd-ı mezburdan hazer idub kaziyde medhali olmayan dahl etdirmeyub hak-ı sarihe tabi° olasın.

[10]

14

Budun çavuşlarından °Ali'ye virildi. Fi 23 CA.

Semendire beğine hüküm ki:

Hâla Budun Beğlerbeğisine ol serhadlerden mühim ve müta°accil hizmet fermân olunmuşdur sancağın °askeriyle seni taleb itdikde kış libas ve yarağıyla varmak lazım olmağın heman şimdiden hazır ve müheyya olmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen adamlarınla sancağa müte°allik zü°emâ ve erbab-ı tımar ile °ale't-ta°cîl tedârik idub dâhi beğlerbeğinden anun gibi haber gelub taleb itdikde sancağına müte°allik olan zü°emâ ve erbab-ı tımar ve alay beğiyle müretteb ve mükemmel düşman yarağıyla varub irişub vech ve münâsib gördüğü hidemat-ı hümayunumda bezl-i makdûr idub mu°âvenet ve müzâheret idesin °alileri hal kış içinde hareket itmek lazım olmuşdur eğer kendün ve eğer sipahilerindir kış yarağıyla hazır bulunasın ihtimâmında dakika fevt itmeyesin.

Bu dahi

Bir sûreti

Alacahisâr Beğine

Bu dahi

Bir sûreti

Sirem Beğine

Bu dahi

Bir sûreti

İzvornik Beğine

15

Mustafa çavuş'a virildi. Fi 23 CA

Akkirman Beğine hüküm ki:

Tatar hanı Devlet Giray Han damet me[°]alihû dergâh-ı mu[°]allama mektub gönderub bundan akdem Sahib Giray Han merhûm ve meğfurullah babam Hüdevandiğar tabe serahûya aksu dimekle ma[°]rûf nehrin bir yanını Cankirman hisârıyla temlik eyledikde şarkî cânibi kendüye mahsûs olub külli nef[°]i hasıl olurken Dimitraş harab idub yollar kesilub tüccar garet olunmakdan hali olmayub şöyleki kal dimekle ma[°]rûf mahalde bir hisar bina olunursa resm-i ağnâmi vesair rüsûm-ı [°]aliyyeden on beş kere yüz bin akçeye iltizâm ider yarar metmûl kimesneler olduğun i[°]lam eylemeğin mahal-ı mezbûrda kal[°]a bina olunmak için emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mahal-i mezburun üzerine varub üslub üzere bina olunmakda iktiza idersem idub dahi lazım olan kerestenin ihsârına mübâşeret eyleyub ahvâl neye müncer olursa [°]arz eyleyesin ve mu[°]âvenet için Boğdan voyvodasına dahi emrim olmuşdur ol-cânibden dahi lazım olan keresteyi getürdüb hazer idesin eğer bina kal[°]anın itmamı babında hüsn-i ihtimâm ve envâ-ı mezâhirenin zuhûra getüresin.

[11]

16

Bu dahi

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Zat (Silik) Tatar Hanı Devlet Giray Han damet me[°]alihû mektûb gönderub bundan akdem Sahib Giray Han merhum ve meğfurullah babam Hüdevandiğar tabe serahûya aksu dimekle ma[°]rûf nehrin bir yanını Cankirman hisârıyla temlik eyledikde şarkî cânibin kendüye mahsûs olub mahal-i mezbûrda kal[°]a bina olunmak için müşârün-ileyh hakkında hümâyunum evzâ kılınub nâme-i hümâyunum gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi müşârün-ileyhe kal[°]a-i mezbûre binasına mübâşeret idub senden mu[°]âvenet taleb eyledikde asla tehîr ve terâhi eylemeyub eğer bina ve

tüccar ve ırgat vesair levazım mu'avenet eyleyub kal'anın itmamı babında hüsn-i ihtimam ve envâ'i mezâhirinin zuhûra getüresin.

17

Budun çavuşlarından 'Ali'ye virildi.

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm gönderilub Segedin câniblerinde müstevfi zehayir ihzâr der-anbar idesin diyu emr olundukda re'âyânın tahammülü yokdur diyu bildirmiş idin imdi İçil'de olan re'âyaya 'avarız ve kürekci zehayir virmekden hali değildir ne kadar zamandır ki ol cânibin re'âyasına nesne teklîf olunmamışdır hâla ol cânibin zahiresi mevcûd bulunmak gayet mühimmattandır liva-i Segedin'de olan kurânın kırk beş hanesinde birer müd zahire salınmak ve zahirenin üç bölüğü arpa ve bir bölüğü un cem' olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda asla tevakkûf itmeyub liva-i mezbûrda olan re'âyaya vech-i meşrûh üzere herkes haneye birer müd zahire salub üç bölüğün arpa ve bir bölüğün un ihrâc ideler diyu tenbîh idub ve cem' olan zahireyi bir mahfûz mahalde der-anbâr idub ne mikdâr un arpa cem' olunduğun yazub 'arz idesin zikr olunan zahire hususu gayet mühimdir ihmâlden hazer eyleyesin amma bu babda bir vechile (Silik) olasın ki zehayir ihrâcına varan mübâşirin re'âyânın akçelerini almağla zehayiri eksik almayalar ve re'âyânın gıybetlerine himâyet ve fukârasına ziyade teklîf itmek ihtimâli olmaya.

[12]

18

Bu dahi

Tımsıvar Beğlerbeğine hüküm ki:

Niçe müta'allik (...) kefere-i fücüre-i (Silik) hayal-i 'asker cem' idub ta'c'il-gafle(?) gelmeyub Budun'da (...) varoşundan (...) Memalik-i Mahrûseye tabi' Memalik-i Kalkalk(?) nam karyede altı yedi günde bir palanga ihdâs eyledüğü i'âm olundu beğlerbeğliğiyle müretteb mahalde keferenin sulha muhâlif tevile ve (...) ola men' olunmamağa sebep nedir bu babda mes'ul olmuşsun **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda 'ale't-ta'cîl Budun Beğlerbeğisiyle haberleşub dâhi lazım gelürse sen bi'z-zat Tımsıvar 'askeriyle palanka-i mezbûre üzerine varub memâlik-i mahrûsemiz dâhilinde ihdâs eyledükleri palankayı kal'a def' idüb mazaratların def' idesin ve Nemçe kralı Leh vilayeti üzerine 'asker gönderub tedârikin itmiş şöyleki mukarrer ne ise sıhhati üzere vâkıf olub dahi beğlerbeğliğine müte'allik olan 'askeriyle

Nemçe vilayetine ulaşmak zarar-ı kasdın itmek tedârikin müşâhede itdirûb hüsn-i tedbîr ile a°dânın def°inde dakika fevt itmeyesin.

19

Bu dahi

Erdel Voyvodasına hüküm ki:

Nemçe kralına tabi° olan kefere-i fücure Erdel vilayeti içinde °alel-gafle külli cem°inde öyle gelub Dobroçın varoşundan öte Memalik-i Mahrûsemiz dahilinde olan Kalkalk nam karyede palanka ihdâs eyledüğü i°lam olundu ol makule ehl-i fesad sulha muhâlif Leh vilayeti içinde geleler ve palanka ihdas idelersen vâkıf olub niçun serhadde olan beğlerbeğiler kullarıma i°lâm itmeyesin eğer kral zamanında ve eğer sair zamanlarda olmayan maslahat şimdi olmak ile bu babda senin ihmalin müşâhere olundu imdi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda (Silik) sa°âdetime olan hulûs-ı °ubudiyetin muktezâsınca a°dânın evzâ° ve etvârın daima tecessüs idub vâkıf olduğun evzâ° ve etvârın serhadde olan beğlerbeği kullarıma Südde-i Sa°adetime i°lâmdan hali olmayasın ve ol mikdar kefere Erdel vilayeti içinden Keçe kapudanlarından kangısının hükümetinden geçmiştir niçun sana ve beğlerbeğlere i°lâm itmemiştir yüce Asitanemize müte°allik-i umûrda böyle ihmâl idub a°da tarafına mu°avenet ve himayet semtinde olanlarının haklarından gelesin ki sairlerine muceb-i °ibret ola valla senin ihmâlinde bilinür bu makûle husûslarda muhkem mukayyed olub a°dânın evza°ını tahsil vukûfdan hali olmayasın ve bundan evvel yüce Asitanemize mektubun gönderub Nemçe kralı Leh üzerine °asakir tedârikindedir mukarrer olur ise Leh taifesine mu°âvenet idilümi diyu istindat itmiş idin imdi Leh beğleri ve re°âyası kadimü'l-eyyamdan (s.13) Yüce Asitanemizle (...) üzere sulh ve salah ve dostluk idegelmişler diyu vilayetlerine (...) üzerinde krallığa kadimi dostumuz olan Françe padişahının karındaşı kabul (Silik) her ne (...) vilayetlerine (...) olursa men° ve def° olunmağuşun Tatar Hanı damet me°âlihûya ve serhadde olan emr (Silik) (Silik) emir-i °âliyemiz irsâl olunub cümlesi °asker ile cem°iyet cem°iyet üzeredir ve vilayetlerine zarar irişdüğü rıza-yı hümâyunumuz yokdur sen dahi Südde-i Sa°adetimde olan °ubudiyetin muktezâsınca voyvodalığına müte°allik olan °askeri hazır tutub Nemçe kralı Leh vilayetine mazerrat kasdın iderse Leh beğlerine mu°âvenet idub emr-î şerîfimiz üzere gereği gibi yoldaşlıkda bulunasın vilayetlerine kralları varmak üzeredir varınca asude-i hal olmaları babında ihtimâmda dakika fevt itmeyesin ve Budun Beğlerbeğisine lazım olan hidematde bezl-i makdûr eyleyesin.

[13]

20*Mustafa Çavuş'a virildi. Fi 23 Cemaziye'l-evvel sene 981*

Silistire Beğine hüküm ki:

Erdel voyvodası dergâh-ı mu'allama mektub gönderub Nemçe kralı vilayet Leh üzerine asker tedârikinde oldukların bildirmiş imdi Leh vilayet beğlerinin ve re'ayasının Südde-i Sa'âdetimize kadimü'l-eyyamdan hulûs-ı ubudiyet dostlukları olduğundan gayri dergâh-ı mu'allamızdan ta'yîn olunan Françe padişahı karındaşın krallıklarına kabul idub kemal-ı ubudiyet arz eylemişlerdir kralları vilayetlerine dahil olunca vilayetlerinin hıfz ve hırsesine mu'âvenet lazım olmuşdur ile olsa Niğbolu ve Vidin ve Akkirman beğleri sancaklarının zü'ema varılıb tımarıyla hazır olub ne vakit senden adem varsa ale't-ta'cîl asker ile yanında olunmak için zıkr olunan ümeraya ve Boğdan voyvodasına dâhi emr-î şerîfim gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sancağın askeriyle sen hazır olub Boğdan voyvodasıyla ve serhadda olan Leh beğleriyle daima haberleşub şöyleki Leh tarafından veya Moskov tarafından vilayetlerine a'dâ zarar kasdın idub mu'âvenet lazım olursa zıkr olunan ümera ile ve sancaklarına müte'allik asker ile ale't-ta'cîl münâsib görülen mahalden irişub a'da def'inde gereği gibi mu'avenet ve müzâharet idesin diyu babda cenâb-ı adalet meab Devlet Giray Han damet me'âlihûya dâhi nâme-i hümâyun gönderilub askeriyle anlar dâhi hazır olmak ve mu'âvenet itmek iş'âr olunmuşdur ana göre sen dâhi anlarile haberleşub lazım olursa ale't-ta'cîl irişesin a'da-yı haksâr kış içinde hareket itmeğe kâdir olunacak asâkir-i mensûre evlerinde bulunmak münâsib-i hamiyet değildir ana göre tedârükde olasın.

[14]

21*Bu dahi*

Niğbolu Beyine hüküm ki:

Erdel voyvodası mektub gönderub Nemçe kralı Erdel vilayeti üzerine hücum itmek tedârikinde olduğun bildirub lakin vilayet Leh beğleri murad-ı hümâyunumuz üzere Françe padişahı karındaşın krallığına kabul itmeğin (Silik) (...) gelince hıfz ve hırsatde mu'âvenet lazım olmağın Silistire beyi Hamza dame izzihû serdar ta'yîn olunub mezbûre hüküm gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Sen dâhi ʿale't-ta'cîl sancağına müteʿallik olan zü'ema ve erbâb-ı tımar ile hazır ve amade olub anun gibi müşârün-ileyhden sana haber ve adam gelürse sancağın ʿaskeriyle müretteb ve mükemmel vech ve münâsib gördüğün üzere hizmetde bulunasın ve bu emr-î şerîfim sana ne günde varub ne tedârik üzere olduğunuzu yazub ʿarz eyleyesin.

Bu dahi

Bir sureti

Akkirman Beğine

Bu dahi

Bir sureti

Boğdan Voyvodasına Boğdan ʿaskeriyle hazır durub lazım olursa muʿavenet idesin diyu yazıldı

22

Bu dahi

Vidin Beğine hüküm ki:

Mukaddema sana emr-î şerîfim gönderilub Tımışvar Beğlerbeğisinden sana haber geldükde ʿale't-ta'cîl sancağına müteʿallik ʿasker ile ve kış yarağıyla varub irişesin diyu emr olunmuş idi Nemçe kralı vilayet-i Leh üzerine ʿasker göndermek tedârikinde olub ve vilayet-i Leh'e Françe karındaşın kral nasb olunub ol-gelince vilayet-i mezbûre hıfzına muʿavenet lazım olmağın Silistire Beyi Hamza dame izzihû Niğbolu ve Akkirman ve Silistire ve Vidin ʿaskerine serdar ta'cîl olunub ol tarafa muʿavenet itmek fermân olunmuşdur imdi **buyurdum ki:**

Sancağın ʿaskeriyle ʿale't-ta'cîl hazır ve amade olub Silistire beği tarafına nazır olası mektub ile adamı sana vardukda asla tevakkûf itmeyub sancağın ʿaskeriyle yanına varub vech ve münâsib görüldüğü üzere hizmetde bulunasın.

23

Bu dahi

Karadeniz yalısında olan kadılara hüküm ki:

İstanbul'da zahire müzâyaka olmağın yalılarda buğday ve arpa sahibleriyle ihzâr eylemek mühim olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda tevakkûf itmeyub yalılarda rencberlerin ne mikdar anbar olmuş buğday ve arparları var ise ʿale't-ta'cîl gemilere tahmîl itdirub İstanbul'a gönderesin ki müzâyeka çekilmek ihmâli olmaya ve yalılarda ol makûle zahire yoğise taht-ı kazanızda bulunan zahireyi sahibleriyle yalıya götürdüb gemileri memlu gönderesin ama bu

bahane ile zahire emr olunmuştur diyu memleketde ve re'âyaya salkun salub te'addi itmekden hazer üzere olasin.

[15]

24

Yevmü'l-isneyn fi 25 Cemaziye'l-evvel sene 981

(...)

Vezir Piyale Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allama mektub gönderub donanma-i hümâyunla olan levent beyleri 'asakir-i mansûre zabt olunub 'ahde ve sulha müğâyir Venediklu Cezayirine dahl itdirilmeyub Tunus ve Cezayir Beğlerbeğlerine niye gönderilen ahkâm-ı şerîfe ol cânibe irsâl olunub Rebi'ü'l-ahirin yedinci günü İncir limanında deryaya salındıkda muhâlif rüzgar ve şiddet-i derya sebebi ile hayl-i elem çekilub ahârü'l-emr giru Preveze'ye gelinub kalafata muhtac olan gemiler kalafat olunub ümera ile müşâvereden sonra Korkos önünden geçilub Sebut kal'ası kurbunda karâr olundukda Venediklu Yalkalağı nam-ı mahalde kal'â ihdâs itdükleri müşâhede olunub tereddüd ve havf itmesünler deyu yanlarına varılmayub ve Korkos mukabelesinde iltizamda olan memlehayı ümenaya kefere bi'z-zat ide geldük diyu zabt itdirmeyub ve kapudan ve ümerayla müşâvere olunub memur olduğunuz kal'anın üzerine varılmağa zaman (...) olub rüzgar şiddeti ve muhalefet karibdir ittifakıyla cevâb virilmeğın donanma-i hümâyununla a'dâ gemileri liman be-liman arayub ve anilub asan-ı vechle çakılmağa karib olan yerlere varılmak için donanma-i hümâyunla müteveccih olduğunuzu bildirmişsiz gönderdiğın mektubuna nazar-ı ferhundeyi eserim müte'allik olub her ne dimiş isen 'ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfim olmuştur hak-ı subhanehu ve te'âla 'asâkir-i islâmı kuvvet ve nusret ve küffâr-ı hâksâra te'kîd ve hezimet mukadder itmiş ola emr olunan emr olunan kal'â üzerine şimdiye değın varılmak müyesser olmayub 'arz eyledüğünüz üzere a'dâ gemileri teccüsüsü için ve vilayetleri garete için derya yüzüne donanma-i hümâyunumla teveccüh olunmuş ise zahir bu zamana değın iradet-i sübhaniyeye müte'allik olmuş ise müşâhede olunmuştur min-ba'd derya mevsimi kalmayub ruz-ı kasım dahi karib olmağın vech ve münasib gördüğün zamanda bozgun ve ağır ve solunmuş olan donanma-i hümâyunum gemileriyle siz mukaddem dergâh-ı mu'allama 'avdet itmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda derya mevsimi kalmayub vech gördüğünüz zamanda siz emrim üzere bozgun ve ağır olan donanma-i hümâyunum gemileriyle içrü ve müteveccih olasız

ve kapudanım  Ali dame ikb le h ya forsa ve yarar (i)dild ğ  donanma-i h mayunumun m kemm l gemilerinden yüz on ve yüz yiğirmi mikdarı gemi ile murad idtir(d)uğ  kadar m teveffi  asker ve zahire ile Anavarin limanında (s.16) bina olunan kal a muhâfazasında ve binasında kalub mu  venet itmek emrim olub müşârün-ileyhe hükm-i hümâyunum gönderilmişdir siz dâhi vech-i meşrûh üzere mumâ-ileyh ile hüsn-i müşavere ve vech-i meşrûh üzere olmazsa tenbîh eyleyesin donanma-i hümâyunum (Silik) oldukda küffâr-ı haksâr Tunus cânibine varmak ihtimâli vardır Tunus'a ve Cezayir'e gönderilen ahkâm-ı şerife isti c l üzere ulaşdırılıb bi'l-külliye derya mevsimi gelmeden mumâ-ileyh kapudanım içerüye girmek münâsib değildir ana göre her cânibi fikir idub hüsn-i tedbîr ve ted rikde dakika fevt itmeyesin.

[16]

25

Kapudan  Ali Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mah-ı evasıt-ı Cemaziye'l-evvelde Dergâh-ı Mu allama g nderdiğın mektubunda memûr olduğunuz kalçanın üzerine varılmağ a zaman tenk olub ve ba is-i naciz olan mevadı zikr idub küffâr gemileri aranmak ve mümkün olan yerleri garet olunmak tenb hiyle mah-ı Cemaziye'l-evveli guresinden tekrar deryaya salınmak mukarrer olduğın bildirmişsin g nderdiğın mektubuna nazar-ı ferhundeysi eserim m te allik olub her ne dimiş isen ma lum-ı şerifim olmuşdur imdi  arz eyleduğ n üzere küffârın gemileri tecessüs içun ve mümkün olan yerleri garete içun deryaya teveccüh olunmuş ise irade-i s bhane her ne m te allik ve m rette bolmuş ise bu zamana değın zahir olub müşâhede olunmuşdur amma min ba d derya mevsimi geçmek ve ruz-ı kasım gelmek karib olmağın d st r-ı m kerrem vezirim Piyale Pâşâ edamallah  te ala iclaleh ya donanma-i h m yunumun bozgun ve ağırlaşmış ve solunmuş olan gemileriyle münâsib g rduğ n zamanda mukaddem içerü girmek ve sen dâhi ihtiyâr eyleduğ n forsa vesair ihtiyar eyleduğ n yarar ve y rak ve zehayir ile müretteb ve m kemm l gemilerden yüz yiğirmi mikdarı kadirga ile Anavarin limanında bina olunan kal a muhâfazasında ve binası mu  venetinde kalmak münâsib g r l b vech-i meşrûh üzere mir-i müşârün-ileyh hükm-i hümâyunum gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zamana erişub vech ve münâsib g rduğ n zde müşârün-ileyh bozgun ve ağırlanmış olan gemilerle mukaddem dergâh-ı mu allama müteveccih ola ve sen dahi emrim üzere isteduğ n forsa vesair yarar gemilerden yüz yiğirmi mikdarı y rak ve zehayir ile müretteb ve m kemm l gemiler ile dileduğ n mikdarı müstevfi

°asker ile liman-ı mezbûrda kalub küffâr tarafına nazır olub ol tarafı gereği gibi hıfz ve hırsaset idesin ve kal°a binasında vech gördüğünüz üzere mu°âvenet ve müzahiret idub kal°anın metanet ve hasaneinde de (s.17) ve mahallinde olmasında dakika fevt itmeyesin donanma-i hümayunum içerü müteveccih oldukda küffâr-ı hâksâr Tunus üzerine varmak ihtimâli vardır Cezayir-i Garb ve Tunus beğlerbeğilerine gönderilen ahkâm-ı şerîfe henüz ol tarafa dahil olmamış ise °ale't-ta'cîl irsâl idüb bi'l-küllîye derya mevsimi geçmeyince sen yanında kalacak donanma-i hümayunum gemileriyle içerüye müteveccih olmayasın ve °arz ve iclâmı lazım olan ahvâli iclâmdan hali olmayasın.

[17]

26

Kethüdasına virildi. Fi 27 CA

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu°allama °arz-ı hal sunulub Mısır'da ve İskenderiye'de ba°zı Yahudiler müslime habeş cariyelerin küfr üzeredir diyu alub istihdâm-ı tasarruf idub ba°zı müslümanlar Yahudi elinde ol makule civarının feryadın işidub halas eyledükleri iclâm olundu imdi bu vechile şer°e muhâlîf veya şayeşte-i evzâ° sudûr idesiz dahi mukayyed olmamağa sebep nedir senin zamanında olmuş ise gayet ihmâlindedir °itâba müstehak olmuşsun **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda eğer Mısır'da ve eğer İskenderiye'de olan Yahudilerin bu ahvâlin muhkem teftîş eyleyub göresin fi'l-vaki° °arz olunduğu gibi ellerinde müslime cariye bulunursa toprak kadısı ma°rifetiyle muktezâ-yı şer°i şerîf üzere ellerinde halaz halaz itdirub müslime cariyeleri Yahudilere bey° idenler ve ellerinde bulunan Yahudilere dâhi muktezâ-yı şer°-i şerîf üzere lazım geleni °ale't-ta'cîl icrâ itdirub ve min-ba°d ol makûle Habeş civarlarının Yahudiye aldirmayasın ve bu emr-î şerîfimi ne vechile icrâ eyledüğün yazub bildiresin.

27

Eskişehir Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub Göynük'den Hüseyin nam levent müslümanların kulların ayardub ve atların ve katırların sirka idub ahar vilayete alınub satmakla meşhûr olub hala mezkûr ele götürülüb nice mevadî tuy-u ikrâr eyledüğün ve kaza-i mezbûrde ba°zı kimesne için şeriklerimdir didiğün bildirmişsin imdi mezkûru vesair şerikleri olanları ele götürüb dahi ahvâllerin toprak kadılarının ma°rifeti ile hakk-ı muvacehesinde hak üzere dikkat ve ihtimâmle onât vechile şer°le teftîş idub göresin fesad ve şena°atleri sabit

ve zahir olan kimilerin habs idub üzerlerine sübût bulan fesadlarının suret-i sicilinin ihrâc idub mühürleyub Südde-i Sa'âdete göndersin amma bu babda cadde-i hakdan 'adûl itmeyub hak sarihe tabi' olub bu bahane ile kimesneden celb ve ahz olunmakdan ve ehl-i fesada himayet olunub halas olmakdan ve kendü halinde olan kimesnelere mücerret nisbet ve tafsîl ile dahl ve tecâvüz olmakdan hazer eyleyesin sonra neticesi sana 'âid olur bilmiş olasin ana göre hak sarihden itmeyesin.

[18]

28

Kara Kethüda'ya virildi. Fi 17 CA

Bilecik ma'adeni üzerinde olan 'Ali çavuşa hüküm ki:

Mektub gönderub Bilecik ma'adeninde bu sene işlenen yuvalaklar husûsun bildirmişsin **buyurdum ki:**

Vardukda yuvalak husûsuna onat vechile mukayyed olub Kasım kendünün (...) hazır idub müstevfi yuvalak işletdirmek babında ikdâm ve ihtimâm eyleyesin ve ne mikdar yuvalak hasıl olduğun yazub bildiresin.

29

Kenan Çavuş'a virildi.

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Yemen mühimmi için üçyüz mikdar kul karındaş yazılıub Südde-i Sa'âdetim çavuşlarından Kenan Çavuş irsâl olunmak lazım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda kul karındaşlarından üç yüz mikdar yarar kul yazdırıb sekizer akçe 'ulufe ta'eyîn idub bir yıllık mevacibleriyle sabık vezirim Sinan Pâşâ zamanında irsal olunduğu üzere irsâl eyleyesiz ki anda hizmetde olalar.

30

Kenan çavuş'a virildi

Yemen Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektub gönderub vilayet-i mezbûrede ba'zı sancak ve terakkiler 'arz eylemişsin tevcîh olunub hükümler virilub ferdesi Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Kenan Çavuş'a virilmiştir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûra ferdelerin alıviresin ahardan dahl itdirmesin.

31

Manastır ve Avlonya kadılarına hüküm ki:

Hâla İlbasan'da ta'mîri fermân olunan cami^c-i şerîfin binasına bina lazım olmağın **buyurdum ki:**

Ol husûsa mübâşir ta'cyîn olunan Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Hasan zide kadrihûnun adamı size vardukda cami^c-i mezbûr ta'mîrine ne makûle üstâd-ı bina lazım olursa 'ale't-ta'cil kifayet mikdarı her birinüz taht-ı kazanızdan ihrâc idub müşârün-ileyh çavuşuma defteriyle ve yarar naibinizle gönderub ücret ile işletdirub bina-i mezkûrun itmamında mecd û sâ'cy olub ihtimâlden hazer eyleyesin.

32

(...) çavuş'a virildi. (...) (...)ağa

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Meşayihi 'Arabdan 'Amr'ın oğlu mahrûse-i İstanbul'da ele götürülmeğın Reşid'in Barca re'islerinden 'Abdu'l-latif'e koşulub sana gönderildi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Amr oğlun mezkûrdan alub hıfz idub haklarıyla olan da'vaların görub ahvâlin 'arz itmeyince salıviremeyesin.

[19]

33

Beğın adamı kâtib Davud'a virildi.

Hüdâvandigâr piyaleleri beğine hüküm ki:

Mektub gönderub sabıka Hüdâvandigâr piyalelerinin altmış neferi Domaniç ve Kral Derbendine ve kırk elli neferi Akyalı Derbendine otuz bir neferi Akbıyık Derbendine on iki neferi Ovacık Derbendine ve on neferi Ermeni derbendine kadimi derbendci olub ve hâla vilayet katibi otuz neferin tahrîr-i cedîde Drazali Derbendine on neferin Kenderek Derbendine elli neferin (...) derbendine derbendci ta'cyîn olmağın hizmete yarar oğulların ocaklık yamak kayd idib nöbetlerinde hizmet teklîf olundukda yayaları derbend hizmetine kifayet iderken mücerred halas olmağın derbendci oğullarıyuz diyu ta'cyîn idub ve ba'zıları deftere piyale yazılmayub ve ba'zıları deftere pir ve me'lûl riyâsetinde yazılıub lakin hizmete kudretleri olduğun ve ba'zı dâhi sonradan akıncı kayd olunmağla ta'cyîn eyledükleride bildirmişsin **buyurdum ki:**

Göresin şöyleki zıkr olunan piyalelerdir derbentci kayd olundukları derbendler her vechile hıfz ve hıraseti lazım derbendler olub defterde ol vechile kayd olmuşlar ise derbend muhâfazası dâhi mühimmatdan olub ol-asıllara dahl ve ta'arruz eylemeyesin

amma oğulları defterde derbendci kayd olunmayub yamak yazılıb pir ve ma'âlûl riyasetinde yazılanlara dâhi fi-nefs hizmete kudretleri olub piyalelik yerlerin tasarruf iderler iken mücerred hizmetden halas olmağın ol-vechile yazılmışlar ise anun gibilere ta'yîn itdirmeyub nöbetlerinde vaki' olan hizmetlere ihrâc itdiresin ve piyâle muhafazasına kadimi akıncı olmayub sonradan kayd olunanlara dâhi hizmet eda eylemeyub ta'yîn iderlerse itdirmeyub nöbetlerinde hizmetlerine ihrâc itdiresin amma kadimi akıncı olanlara muta'arrız olmayasın defter-i 'atikde mukayyed kadimi derbendci kifayet iderken sonradan defter-i cedîde derbendci ve akıncı yazılanları dahi nöbetlerinde hizmetlerin üzere ta'yîn itdirmeyesin.

34

Muhzir'e virildi. Fi 7 CA

Kıbrıs Beğlerbeğisine ve Yeniçeri Ağasına hüküm ki:

Hâla senki ağasın mektub gönderub cezire-i mezbûrda olan yeniçeri taifesinin ulufesine min-ba'd Kıbrıs hazinesinden virilmek içun mukaddema varid olan emr-î şerîfim mucebince virilmek mukarrer olub lakın sair kuldandan mukaddem virilmek üzere ta'yîn buldukların bildirmişsin ma'lûm-ı şerîfim oldu imdi yeniçeri taifesinin 'ulufesi sair izni takdîm olunmak gerekdir **buyurdum ki:**

Varıcak taife-i mezbûrenin 'ulûfesi sair kuldandan takdîm eyleyub 'avk ve tehîr itdirmeyesin ve anun gibi içlerinden biri fevt olub gedüğü mahlûl oldukda anda kimesne virmeyub defter idub Südde-i Sa'âdete 'arz eyleyesin ki ol asılların yerlerine kul karındaş yazılıb gönderile kul taifesinin zabt ve hıyaneti ve re'âya ve berayanın hıfz ve hıraseti husûsunda mecd û mukaddem olub kimesneye hilaf-ı emr-î şerîf te'addi ve tecâvüz itdirmeyesin.

[20]

35

(Silik) ginderildi. Fi 28 CA sene 981

Ankara Kadısına hüküm ki:

Mahrûse-i atikde Ankara'da ve tevabi'inde işlenu gelen sof ve muhayyer 'âdet-i kadime üzere tamam kaftanlık sof noksan üzere işlendiği 'arz olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zat mukayyed olub kazayat ve kurâda muhkem tenbîh ve tekîd itdiresin ki min-ba'd işlenen eğer sofdur ve eğer muhayyerdir kadimden işlenu geldiği üzere tamam kaftanlık işletdirub noksan üzere işlendirmeyesin şimden sonra

gelen soflar ve muhayyerlerin ve İstanbul'da bunları görülmesin emrim olmuştur şöyleki bu emr-î şerîfim mucibince tenbîh ve yassah olduktan sonra sof ve muhayyer işlenen kimesneler  adet-i kadimeye muğâyir tamam kaftanlık işlemeyub noksan üzere işleyub göndereler ol asıl hilaf-ı emr-î şerîf iş iden kimesnelerin tamam haklarından gelindüğünden gayr-i ihmâl ve müsâhilin sebebi ile sen dâhi mu attab olman mukarrerdir ana göre mukayyed olub kadıya da olan sof k rhanesinin bi'z-zat üzerine varub işlenen sofların ve muhayyerlerin yoklayub muhkem ikdâm ve ihtimâm idubkurada olan k rhanelere dâhi yarar adamlar gönderub anlara dahi muhkem tenbihidub geregi gibi yassah eyleyub emr-i şerîfimin edasında dakika fevt itmeyesin ve bu hükm-  h m yunumu taht-ı mahluta kayd idub daima mazmûn-ı şerîfimle  amel eyleyesin.

Bu dahi

Bir sureti

Ayaş kadısına

Bu dahi

Bir sureti

Kalecik kadısına

Bu dahi

Bir sureti

Tosya kadısına

Bu dahi

Bir sureti

Sivrihisar kadısına

36

Haleb Beğlerbeğisine hüküm ki:

Nefs-i Haleb'de ve tev bi inde işlenu gelen eğer kıtn ve mukaddem vesair akmeşe olugeldüğü üzere tamam kaftanlık işlenmeyub hayli ve (...) olmağla noksan üzere işlendiği  arz olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zat mukayyed olub eğer nefs-i Haleb'dedir ve tev bi indedir şimdiye değın işlenu gelen kıtn vesair akmeşe her ne ise k rhanelerinin üzerine varub boyların yoklayub görüb dâhi muhkem tenbîh ve yassah eyleyesin ki min-ba d   det-i kadime üzere tamam kaftanlık işletdirub min-ba d noksan üzere işletdirmeyesin gelen kumaşlar İstanbul'da yoklayub boyları g r lmek emrim olmuştur şöyleki bu emr-î şerîfim varub tenbîh ve tekîd olunduktan sonra giru noksan üzere işleyub gönderile   z rleri makbûl olmayub anun gibilerin muhkem haklarından gelinub ihmâl ve müsâhele itmekle sen dâhi mu attab olursun ana göre mukayyed olub emr-î şerîfimin edasında dakika fevt itmeyesin bu hükm-i h m yunumun suretin sicil-i

mahfûza kayd itdirub hâla ve min-ba°d mazmûn-ı şerîf ile °amel eyleyub hilafına cevâz göstermeyesin.

Bir sureti

Şam Beğlerbeğisine

[21]

37

Kethüdasına virildi. Fi 8 C

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı Mu°allam çavuşlarından olup Şam'da sakin olan Cafer, hatunun katl idub teftîş için Şam Beğlerbeğisine hüküm gönderilmiş iken mezbûr (Silik) ile Mısır'a girdüğü müşârün-ileyh °arz eyledi imdi mezbûrun çavuşluk alınub dirliğı dahi ahara virilub teftîşi emr olunmuş iken gıybet idub seninle gitmiştir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda asla tehir itmeyub mezbûru kayd û bend ile yarar adama koşub müşârün-ileyh Şam Beğlerbeğisine teslim eylesin ki emrim üzere ahvâli teftîş olunub hakk yerine vara ve gönderub teslim olunduğuna müşârün-ileyhden temessük alub ve gönderdiğin adamlara gereğı gibi tenbîh ve tekîd eylesin ki menâzil ve mürâhilde hıfz idub gıybet itdirmekden hazer eyleyeler şöyleki gıybet itdireler ana olacak ikâb anlara olmak mukarrerdir ana göre hıfzında ve kayd û bend ile müşârün-ileyhe teslimde basiret üzere olalar şöyleki mu°accelen irsâl olunmaya yahud bir tarikte te°allül ve bahane oluna beyan olunacak °özür makbûl değildir eğer anda ve eğer grifte ise ele götürüb emrim üzere mukayyed ve mahbûs irsâl eylesin.

38

Bu dahi

Şam Beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem dergâh-ı mu°allama çavuşlarından olan Ca°fer hatunun katl itdüğü husûsu hak üzere görülmek için sana hükm gönderilub mezkûr anda olmayub Mısır Beğlerbeğisiyle girdüğün bildirmişsin imdi mezkûrun gedüğü ve dirliğı alınub emr-i sabık üzere teftîş olunmak için kayd û bend ile sana irsâl olmak için müşârün-ileyhe hüküm irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh mezkûru irsâl itdikde ahvâlin emr-i sabık üzere teftîş idüb habsden itlâk itmeyub vukû°u üzere yazub °arz eylesin sonra emrim ne vechile sadır olursa mucib ile °amel eylesin.

39

Mükerrerdir Bu dahi olunub kayd-ı defterdir (...) fi Cemaziye 'l-ahir sene 981

Mısır Beğlerbeğisine İbrim Beği olan Mustafa adam gönderub muhâsebesin görülmek husûsun ricâ itmeğın **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhin tamam hak üzere muhâsebesin görub dâhi mumâ-ileyhden mukaddem olan Mehmed Beğın ve Mustafa Beğın muhâsebelerinden noksanı varsa bi't-tamam alınub ziyadesi varsa ise ve salyânesin ve cerâyesinde beratı mucebince mah be-mah virub tasarruf itdiresin.

[22]

40

Kethüdasına virildi. Fi 8 C

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme ve Şeyhü'l-haram Mevlana Kadı Hüseyin mektub gönderub Mekke-i müşerrefede Harem-i Şerîfin yağı ve mumu (...) vesair ile levâzımının hâla (Silik) olan hıdmeti mukâbelesinde ceriye hassadan kifayet üç koç buğday ceride ile tahribi olan Mahmut fevt olub (Silik) Hüseyin nam kimesne ta'ÿîn olunub ceridesi gelmedüğü zamanda bahası kanun üzere Cidde mahsûlünden virilmek babında hüküm-i şerîfim virilmesin 'arz eylemeğın **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrun ta'ÿîn olunan ceridesi her yıl gönderub müzâyeka çekdirmeyesiz.

41

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allamda hekim başı olan İzzettin zade Muhyiddin dergâh-ı mu'allama mektub gönderub İstanbul'da vesair memalik-i mahmiyede ba'zı kimesneler cerrah ve tabib ve kehhâl (...) gezub hengame kurub ve dükkanlara oturub mücerred celb ve ahz için müslümanlara tıbbâ müğayir ve hükümete muhâlif katl-i şerbetler ve zehirnak müsiller virub ve 'âdet 'ilme muhâlif (Silik) (...) ve gözlere dâhi aslınuz yapışub muhâlif otlar koyub müslümanların hallerine ve canlarına zarar irişdirub min-ba'ad anun gibilerin ma'rifet ve 'amellerin kendü bi'z-zat gezub sandıklarında imtihan idub hallerine göre kadir oldukları kimesneler ilac ideler diyu icaret virmeyince anun gibi (...) ve dükkanda oturub hangame kirlilik itmeyub ve müslümanlara muhâlif otlar virmeyub zarar irişdirmeyeler diyu tenbîh olunmak lazım olduğun bildirmiş imdi

ilimlerinde cahil olanlar müslümanlara ol vechile nesne virub zarar irişdirmek münâsib değildir **buyurdum ki:**

Vardıkda zıkr olunan taifeye muhkem tenbîh eylesesin ki min-ba'd müşârün-ileyhe hüküm sana varıb ʿilimlerinde ne mertebe kudret ve maʿrifetleri olduğun müşârün-ileyh bi'z-zat imtihân idub ʿilimlerine ve kadir olduklarına göre ilac itmeye ruhsat virmeyince çarşularda ve mahmiyelerde.

42

Kullar Ağası adamına virildi.

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Haliya Medine-i Münevverede kullar ağası olan İskender gelub Medine-i Münevvere'de olan kulların ve kendünün terekesi Mısır anbarından virilub Süveyş İskelesinden gönderilmesin murad itmeyin **buyurdum ki:**

Vardıkda zıkr olan kullara tevzîe olunan ve ağalara ta'cyîn olunacak zahireyi adet-i kadime üzere Süveyş iskelesinden irsâl eylesesin.

43

Bu dahi

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Haliya Medine-i Münevverede kullar ağası olan İskender gelub bundan akdem Medine-i Münevvere (...) ila yevmü'l-kıyame (...) üç yılda bir ta'dîl olmağın haliya beş altı yıldır ki ta'dîl olmamışdır diyu ta'dil olunmasın ʿarz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardıkda bi'z-zat mukayyed olub adet-i kadime üzere süveran olanları ve gayrısı yoklanub yararlarını irsâl eylesesin ki türbe-i mutahara yolunda hizmetde olalar.

[23]

44

Erzurum Beğlerbeğisine hüküm ki:

Seyyid Hacı Mehmed nam kârban başı ile Seyyid Ahmed ve Seyyid ʿAbdü'l-latif nam tacirler Asitane-i sa'âdetime gelub bundan kârîb tarık ile zahireden Rum'a teveccüh idub gelürken Azar vilayetinde (...) (...) (...) müsellim adam gelub Rumlu tacirleri ʿAcem tacirlerinden ayrılusun diyu niza^c idub ʿAcem tacirleri bir tarafa varub Rumlu tacirleri başka kaldıklarında kılıç düşürün kimin kat kimin mecrûh idub esbab ve malların ğaret idub ba^cdehû kalan bazerganlar birer baş Azer padişaha varub tazannum eylediklerinde birer mikdar malların virub baki malların taleb eylediklerinde mezkurların tahmîk eylemekle göçub gitdüklerin ve mezbur Seyyid Hacı Mehmedin

baki kalan malı isbat virilmekten mâ'adâ yüz yirmi bin akçelik ve Seyyid Ahmed'in elli bin akçelik Abdulcelil'in sekiz bin akçelik malların kaldığı bildirub ve bundan akdem niçe def'a Rumlu tacirlerinin yolların basub katl idub meta^c ve malların garet eylediklerin i'âlâm olundu imdi tüccar taifesi cem'î (...) ve malda asude-i zaman-ı hal ve huzur-ı mal ile kar u kisblerinde olub kimesne rencide eylemez iken islam davasının eyleyenler garetde bu vechile te'addi eylemek ziyade müstebdid görüle ehli islama münasib hususa imdi padişahi (...) icazet katl (...) kassab zümresin (...) mani olub adamların ol tarafda hali olmayub hüsn-i hal üzere olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûs yukaru cânib ile haberleşub dâhi sulh ve salah arasında vaki^c olan 'ahd ve amâne muhâlif Rumlu tacirlerinin garet olunan mal ve esbabların ne ise mabeynimizde müekked olan 'ahd ve eman mucebince zuhura götürdüb ashabına ve mahuz kefillerine red ve teslîm ittirmek her ne vechile mümkün ve münâsib görülürse envâ^c sa'y ve ikdamın zuhûra getürdüb itmamda (...) fevt eylemeyesin ve ol cânibden cevab ne vechile sudûr iderse muvassal ve meşrûh yazub Asitane-i Sa'âdetime 'arz eyleyesin.

45

Beğin Kethüdasına virildi

Teke-ili Müsellemleri beğine hüküm ki:

Haliya Teke-ili Müsellemlerinin ikinci nevbetlüsüki dört yüz elli sekiz neferdir tersâne-i 'amireye sene 981 Rebiü'l-ahirinin on altıncı gününden ta'yîn olunmuşdur kapudanım kethüdasına virilmeğın vasıl olmadın zayi^c olduğun i'âlâm olmağın **buyurdum ki:**

Asla tehîr eylemeyub zikr olunan ikinci nevbetlü müsellemleri olu gelen 'adet ve kanun üzere altışar aylık (...)

[24]

46

Basra Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla mahrûse-i İstanbul'da ba'zı tacirler ticaret tariki ile (...) varub andan (...) uğradıklarında Azar padişahı cânibden ba'zı müsellah adamlar gelub karbanın yolun basub 'Acem tacirleri Rumlu tacirlerinden ayrışub ayrılusun diyu niza^c idub 'Acem tacirleri ayrıldıklarından sonra Rumlu tacirlerine kılıç koyub ba'zısının kırub ve bazısının mecruh idub emvâl ve esbâbların garet ve yağma eylediklerin ve zikr olunan tacirlerin halas olanlarından Hoca Seyyid Hacı Mehmed ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Abdu'l-

Celil Asitane-i Sa'adetime gelub birer mikdarın virilub mezkûr Seyyid Mehmed'in esbâb ve ferahından mâ'adâ nüfûk ve meta'ından yüz yigirmi bin akçelik malı ve Ahmed'in elli bin akçelik kadar malı ve Seyyid 'Abdu'l-Celil'in sekiz bin akçelik mikdarı malı kalduğun i'elâm idub Rum tacirlerine birinci def'alarda vech-i meşrûh üzere ta'addid olunduğu i'elâm olundu imdi tüccar taifesi cem'î edyan ve mallara asude-i refah-ı hal ve huzûr-ı pâk ile kar û kesblerinde olub kimesne rencide eylemez iken islâm da'vası eyleyenler tüccara bu vechile te'addi eylemek ziyade müstenid görölub ehl-i islâma münâsib husûs değıldir Elriyad Şahı ehl-i islâm iken Rumdan giden müslüman tacirlerine ol vechile şer'î şerîfe muhâlif ta'addi olunmağa ne sebep olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu babda mukayyed olub Elriyad Şahı ile vech ve münâsib görüldüğü üzere haberleşub dâhi taht-ı eyaletlerinde diyar-ı Rumun müslüman tacirlerine ol vechile te'addi olunmağa ne sebep nedir bu husûs adamlarımı eylemişdir aslı nedir tamam ma'lûm idinub dâhi bazerganların garet olunan meta' ve malları her ne ise vech ve münâsib görüldüğü üzere zuhûra götürmeğe sa'y ve ikdam eyleyub ashabına veya vekillerine red ve teslîm itdirmek babında dakika fevt eylemeyesin vekaziyyeneye müncer olursa yazub bildiresin.

47

Kapudanın Kethüdasına virildi.

Teke ve Manavgat müsellemleri beğine hüküm ki:

Hâla sancağının ikinci nevbetlüsü ki 58 neferdir tersane-i 'amirem hizmetine emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te'hir eylemeyub sancağına müte'allik olan ikinci nevbetlüsü müsellemleri olu gelen 'adet ve kanun üzere çeri başıları mukaddemleri ile ihrâc eyleyub 'ale't-ta'cîl tersâne-i 'amireme getürüb hizmete mübâşeret idub geç ve eksük getürmekden ziyade hazer eyleyesin

[25]

48

Nazırü'l-nazar olana virildi.

Haleb Kadısına ve defterdarına hüküm ki:

Hâla mahrûse-i Haleb'de vaki' olan evkâf malı mütevellilerden taleb olunub hazır olan emvâli cem' idub bi'l-fi'îl mahrûse-i Mısır nazırü'l-nazarı Mehmed'e (Silik) (Silik) (Silik) müstehaklara isâl eylemek için teslîm olunmak emr idüb **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu babda bi'z-zat mukayyed olub mahrûse-i Haleb'de vaki° olan evkâfin mütevellilerinde ne mikdar emval-i vakt var ise olu gelen adet-i kanun üzere cem° eyleyub her vakıfdan ne kadar emvâl olunursa mufassal defter olunub cümle ne-mikdar mal olursa müşârün-ileyhe teslim itdiresin ki mahrûse-i Mısır'da Mısır beğlerbeğisi Hasan dame ikbâlehû Mısır kadısı ve defterdarı ma'rifetleriyle müstehak olanlara tevzî° eyleye ve sabıka mahrûse-i Haleb'de Mu'idiyye vakfından Yunus adlu nam kimesne kabz-ı mal ta'ÿîn olunmuş mu'temed-i °aliyye kimesne olmağın mal-ı vakfa gadr olmamakçun mezkûru ref° idub müşârün-ileyh nazır ma'rifeti ile Haleb'de olan nazırü'l-nazarı idub mal-ı vakfı kabz itdiresin ve Haleb'de olan evkaf malını şer°ile tefîş eyleyub her kimde ne mikdar mal zuhur iderse eğer mütevellidir zimemindedir ve eğer müstecirler ve gayridir zimemindedir her kimde ise cem° ve tahsîl itdirub müşârün-ileyhe olu gelen adet ve kanun üzere teslim itdiresin ve her vakıfdan ne kadar mal alınub ve cümleden ne mikdar mal alınduğu ve bi'l-cümle müşârün-ileyhe bu def°a ne kadar mal virildüğü aslı ile mufassal defter eyleyub bir suretin müşârün-ileyhle Mısır beğlerbeğisine ve bir suretin Südde-i Sa°adete irsâl eyleyesin.

Bu dahi

Bir sureti Şam Beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdarına

49

Mehmed Çavuş'a virildi. Fi 3 (...)

Karaman Beğlerbeğisine hüküm ki:

Ol cânibden işlenu gelen eğer boğası ve eğer astardır tamam kaftanlık olmayub noksan üzere gelub bundan akdem dâhi bu husûs için hüküm-i şerîfim gönderilub tenbîh ve tekîd olunmuş iken giru hilaf-ı emr-î şerîf gelen boğası ve astar eksik bulunduğu îlâm olundu **buyurdum ki:**

Varıcak bu babda onat mukayyed olub min-ba°d ol cânibde boğacı ve astar işlenu gelen yerlere adamlar gönderub muhkem tenbîh ve tekîd itdirub yahsağ eyleyesinki işledükleri boğası ve astarın boyların adet-i kadime üzere tamam kaftanlığa yetişecek mikdarı işletdirub noksan üzere işletdirmeyesin şimden sonra gelen boğacı ve astarların boyları İstanbul'a yoklanub görülmesin emrim olmuştur şöyleki ba°de't-tenbîh emrime muğâyir eksük boğacı ve astar göndereler işleyenlerin muhkem haklarından gelinmek mukarrerdir ana göre mukayyed olub emr-î şerîfimin icrâsında dakika fevt itmeyub ihmâlden hazer eyleyesin.

[26]

50*Rum ili muhâsebecisine virildi.*

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub Sind(?) nam hatun meclis-i şer'ce varub Hüsrev nam kimesne fevt olan zevci (Silik) kız karındaş (Silik) nam hatunun zevci olub müteveffa Ferhad'ın varisi (...) diyu amel-i hisse taleb idub mezbûr Hüsrevden suval olundukda mütevaffa-i mezkurun edeb ve (...) üç nefer karındaşları ve benim mezkura hatunun zevci kız karındaşdır varise olmaduğu ecilden husûmeti şer'ce olmaduğuna şer'ce-i kuyudad ibrâz eyledüğün bildirmişsin öyle olsa giru mezkûra hilâf-ı şer'ce-i şerîf ol babda da'va ve (...) hali olmaduğu i'âm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda göresin kazıyye 'arz olunduğu gibi olub mezkûre hatun varese olmaduğu vaki' ise mezkûra muta'ab itmeyub hilaf-ı şer'ce-i da'va-yı ve niza'dan hali değil ise men'ce idub ol babda olan da'vasın istimâ'ce ve ahz eylemeyesin.

51

Bozok Beğine ve kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub emr-î şerîf mucebince livâ-i mezkûrdan cezire-i Kıbrıs'a fermân olunan haneler ihrâc olunub irsâl olunmak üzere olub lakin Sorkun ve Budaközi nahiyelerinin evlerin vilayet muharrîri 'Ömer dame izzihû tahrîr itmeğın ihrâc olunmayub müşârün-ileyh dahi Trabzon'a gelinmekle evleri kalub ihrâcı fermân olunursa mumâ-ileyh yazub ta'yîn eyledüğü üzere müte'addid hafiyeleri ile çıkarub cezire-i mezkûra gönderilmesin husûsun bildirmişsin imdi ol hanelerün defterleri irsâl olunmak için müşârün-ileyh 'Ömer dame izzihûya hüküm gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda mumâ-ileyhe adam gönderub defter-i mezkûru taleb idub getürdüb dahi defterde mukayyed olanları emrim üzere ihrâc idub cezire-i mezkûreye irsâl eyleyesin amma hak üzere olub defterde mukayyed olanlar tebdîl ve tağayyür olunub metmul yerine müflis ve tüvana yerine ma'lûl gönderilmekden ziyade hazer eyleyesin müşârü'n-ileyhden defter gelub ne vechile ihrâc olunub irsâl olunduğun mufassalve meşrûh yazub bildiresin.

Bir sureti

Vilayet-i muharriri Trabzon Beği 'Ömer Bey'e zikr olunan defter-i Bozok Beyi Çerkes Bey adam gönderub taleb eyledükde mühürleyub adamisiyle kendüye irsâl eyleyesin

[27]

52

Şam Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Senki defterdarsın mektub gönderub mahrûse-i Şam'da vaki° olan Ganita(?) sultani ki kadimi sahib-i hayrın kafir olan mesacid ve medarise vakf olub mürûr-i etam(?) (Silik) koyub miyanesinde olub Şam feth olunub vilayet tahrîr olundukda hass kayd olunub kal°a ve cami° Beni Ümeyye ve ziyade mühim olan cevamive medarise dâhi zaruret oldukda mir-i miran ve kadı ma°rifeti ile virilub bu hal üzere iken merhûm ve meğfurullah babam Sultan Süleyman Han tabe serahû °imâretinin vakfi tedârik olunub vakfiyesin yazılıub mabeyninde bir nice yıl mürûr eyledikten sonra gayza-i mezbûr vakfa lazımdır diyu ilhâk dakika ilhâk olunub hudûd yazılmak lazım geldikde ehl-i vukûf ile üzerine varılıub hudûd-ı vaz° idub havas-ı hümayunumdan defter-i °atik ve cedîdde mestûr olan iki mezra°a ki birisi gayzaü's- sultan demekle ma°rûf mezra°a asıl nevzi mezra°a olub ve on bin akçeye maktû° ve yeri dâhi mecrü'l-cist demek ile meşhûr mezra°a ve darb ikiyüz akçeye maktû°ve has olub Kuru vakfa ilhâk olandan beru giru kemâ-kân havas-ı hümayuna zabt olunurken Molla Ağa müteveli olub geldikde defterdar-ı sabık Hüsrev Beğe gayza vakf oldukda vaz° olunan hudûdnâme gösterub zikr olan iki mezra°a dahildir diyu zabt ve kabz idub bu takdîrce havas-ı hümayun emini her yıl on dört bin iki yüz akçe fûru nihade eylemek murad idinub ve gayza şöyleki vakıfda kal°a mütevelliler °imaret odununa ihtiyac var diyu kesmek ile külliye Kuruelden gidub Şam-ı Şerîf'de bir mühim vaki° olub kal°aya ve cami° Beni Emiyye vesair cevami° ve medârise ağaç lazım oldukda zaruret mukarrer olub vakfin dâhi ihtiyacı olmayub cem°-i vilayetde olan Korular hıfz olunmak itdüğün bildirmişsin imdi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûs bi'z-zât mukayyed olub göresin fi'l-vaki° ol mezra°a kuru olmayub ve üzerinde korı yetmiş olmayub korıya ta°allüki yoğsa yine miriye kabz itdiresin ve müteveli korının korı ağaçları ayrılmak tarik ile kese ve gayet mühim olub korı ağaçların kesmelu oldukda senki beğlerbeğisi kadı ma°rifeti ile kesib ve müteveli ol korı ağacı ile ev mi? yapmışdır ve ne mahale sarf eylemişdir aslı ile görüb vukû°u üzere °arz eyleyesin ve bi'l-cümle zikr olunan korı ayrıtlanmak lazım oldukda ve bir

mühim maslahat için korıdan ağaç kesilmeli oldukda sizun ve kadının ma'rifeti olmadın mütevellı korıdan asla bir ağaç kesmeye şöyleki mütevellı sizun ve kadının ma'rifeti olmadın bir ağaç kesdüğü ma'lûm ola 'arz eyleyesin.

[28]

53

Mustafa Çavuş'un adamisine virildi. Fi 7 CA

Kıbrıs Defterdarına hüküm ki:

Mektub gönderub Kıbrıs fethinde nasa? lemosotin? vaki° olan şeker hanelere çıkub (...) ve (...) eyledüklerinde ma'ada külliye yakub beyakub harab idub ta'mîre muhtac olduğun ve bu senede külli kamış ekilub kefer zamanından ziyade hasıl olmak ümit olunub lakin şeker kamışı yetiştirildikde soyulub kurutmağa mahzenler olmayub mukaddemden mahzenler tedârük olunmak lazım idüğün bildirmişsin imdi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda lazım olduğu üzere kifayet kadar mahzenler bina itdirub zamanı gelmedin itmama irişdiresin.

54

Divandan muhzıra virildi. Fi 3 CA

Kıbrıs Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Cezire-i Kıbrıs'da yeniçeri ağası olan Sinan mektub gönderub bundan akdem Cezire-i Kıbrıs'da yazılan kul karındaşları ibtidâ yedişer akçe ile üç yüz nefer atlu ve beşer akçe ile ikiyüz nefer piyade ve ikiyüz dörtlü ve üçyüz nefer dâhi akçe ile yazılıb lakin beş akçe ile yazılan neferlerden biri fevt olsa bir akçesine buyurub yoldaşlara tevzî'idub ve bir akçesi hazineye zabt olunmak fermân olunmağın dört akçesi olanın dâhi biri fevt olsa bir akçesi hazinede kalub emir mucebince zabt olunduğun hâla yüz üç nefer beşlü mezbûr on yedi neferdir (...) kimesne kalub bakisi üclü olub beş akçe 'ulufeluden biri fevt olsa bir akçesi ki hazineye zabt olunur aralarında buçuğa bozulub içlerinde yürüme ve dörtlüden yeri fevt olsa hazineye zabt olunan bir akçesi dâhi buçuğa bozub aralarında buçuk tevzî'in üçlüyeve tüfenk ile lisan uranlara ve yoldaşlık idenlere virilmesin 'arz eylemiş imdi beşlülerin ve dörtlülerin biri fevt oldukda hazineye zabt olunmak emrim olan bir akçeleri mabeynlerinde müstehak olanlara buçuk tarik ile tevzî° olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere beşlülerden ve dörtlülerden biri fevt oldukda hazineye zabt olunu gelen birer akçelerini hazineye zabt itdirmeyub 'arz

olunduğu üzere mabeynlerinde lisan örenlere ve yoldaşlık idub terakkiye müstehak olanlara buçuk tarık ile tevzî° itdirub bu emr-i şerîfimi defterlere kayd itdirub daima icra itdiresin ama asıl gedük bozulduğuna rıza-yı şerîfim yokdur emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin.

[29]

55

Mektub getürene virildi.

Delvine Beğine hüküm ki:

Mektub gönderub Delvine Sancağında Adı Ahzır nam kariye kal°aya memleket halkı kendü mallarıyla lazım olan mühimmat tedârikin ve ihzar idub harab olan on beş günde ta°mîr idub küffâr-ı hâksâr ol sebab ile bir yere çıkmağa kadir olmayub Yonca Kal°asının hassa tımarları kal°a-ı mezbûreye ta°yin olunmasın bildirmişsin imdi alub tedârik olunmuş **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda hedm olunan Büke Kal°asının hassa tımarların kal°a-ı mezbûre neferleri ta°yîn itdirub kal°a-ı onât vechile hıfz itdirub neferlerinin ve tımarları defterin mühürleyib gönderesin.

56

Has arz-ı hali virildi. Fi 8 C

İncek Kadısına hüküm ki:

Kaza-i mezbûr ahalisi adam gönderub hizmete giden sipahi taifesi kaza-i mezbûra geldiklerinde bir kârban sarayda konub hazineyi beklendirmeğe adamlar sürüb bekletdirub nıfsü'l-leyl olmazdan evvel bi vakt yola çıkub ve yeniçeri dâhi bile sürüb bi-vakt gitmekle mal-ı miri zayi° olmak ihtimâli olduğundan mâ°adâ niçemiz cela-yı vatan itmişdir eğer min-ba°d bu zulm ref° olunmazsa cümlemiz terk-i vatan itmek mukarrerdir diyu bildirdiler imdi mal-ı mirinin hıfz ve hırsesi ve re°âyanın ve berayanın himayet ve siyaneti mühimmat-ı umûrdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsa bi'z-zat gereği gibi mukayyed olub anun gibi mal-ı miri ile gelen kullarıma °adet üzere kifayet mikdarı yeniçeri tedârik eyleyub hıfz ve hırsesit itdirub mal-ı miriyi zayi° olmakdan ihtiyât eyleyesiz ve göçüb gitmelü olduklarında dâhi tenbîh eyleyesiz ki muhtac olmayınca kalkub gitmeyeler ve yeniçerileri bile sürüb zulm ve te°addi itmeyeler.

57

Perviz Kethüdaya virildi.

Şam Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Hâla Mahmud nam za'im zimmetinde üç yüz otuz bin akçe olup vireceği ve emlakı variken taksît eylemek diyu te'allül eyledüğün senki defterdarın adamın birüz iclâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin  arz eyledüğü gibi olub müşârün-ileyhin zimmetinde mal-ı miriden ol mikdar olub vech-i meşrûh üzere te'allül eyledüğü vaki  ise esbâb ve emlakın fûruht itdirub kifayet eylemez ise kefalesinden tahsîl eylesin andan mâ'adâ bakiyesi olan ümenânın zaman-ı mübâşirinden sonra mevazi  ile ahara virdüğü evladına hibe eyledüğü ve satduğı emlak ve esbab din için miriye zabt itdirub kimesneye te'allül itdirmeyesin.

[30]

58

Sigetvar Beğinin ademisine virildi.

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla Sigetvar Kal'asının iç duvarında bina olunacak mühimmatdan olduğı iclâm olunmağın zikr olunan kal'anın ta'mîri için lazım olan kereste vesair levazımı tedârik olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan kal'anın ta'mîrine lazım olan kereste ve mühimmat ne ise mu'accelen tedârik ve ihzâr idub dâhi kal'a-i mezbûrene uslubına olunmak münâsib görülürse evvela resm itdirub (Silik) Südde-i Sa'adetime gönderub hazır olan kereste ile kal'anın binasına mübâşeret idub metanet ve hasanet üzere ta'mîrine sa'y ve ikdâm eyleyub itmamına ihtimâm eylesin.

59

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla Sigetvar Beği mektub gönderub Sigetvar sipahilerinden Bazarbaşı dimekle ma' r f kimesneden beş yüz altun bahalu yarar atları  adevi deyine virub tekvît eyledüğün ve iltizâma mübâşeret eylemekle re'âyaya zulm ve te'addi idub re'ayanın perakendeliğine sebep olduğün bildirmeğın ahvâl-i asl ile teftîş olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl bu husûsu onat vechile teftîş eyleyub göresin fi'l-vaki  emr-î şerîfime muhâlif küffâr-ı haksâr yarar at virdüğü vaki  midir nicedir ve re'âyaya zulm ve te'addisi

var mıdır şöyleki °arz olunduğu gibi küffâra yarar at virub re°âyaya dâhi zulmü olduğu vaki° ise tımarın ahara viresin.

60

Canik Beğine hüküm ki:

Südde-i Sa°âdetim çavuşlarından kendir emini olan °Ali Çavuş mektub gönderub hisar erlerinden Veli miri için cem° olunmak emr olunan kendiri Bafra kazasından aldırmaıub matrabazlara ruhsat virub miri için alınacak kendire ziyade gadr eyledüğün bildirmeğın bu husûsu sen teftîş eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fi'l-vaki° mezbûr hisar eri vech-i meşrûh üzere miri kendire gadr eyledüğü vaki° midir gadri ne-vechile olmuşdur didiğünün aslı var mıdır yohsa hilaf-ı vaki° arz mı eylemişdir aslı nedir Sihhati üzere ma°lûm idinub yazub bildiresin.

[31]

61

Ofçabolu yörükleri şubaşısına hüküm ki:

Hâla mektub gönderub İskenderiye kazasında muttasıl Dukakin Kal°ası kurbunda zuhsûr iden demur ma°deninde doksan dört nefer eşküncü ile yuvalak dökmeğe fermân olunmağın emr-î şerîf mucebince diyu olunan hizmetde iken ba°zı kimesneler haramiler basub cümle yörükler ile katl olunmuşlardır diyu hilâf-ı vaki° haber virmişler ol haber gayr-i vaki°dir diyu °arz eylemişsin **buyurdum ki:**

°Arz olunduğu üzere ise kemâ-kân hizmetinde olub dâhi hizmet-i mezbûreye mübâşeretin zamanından bu ana gelince ne mikdâr yuvalak hazır olmuşdur vukû°u üzere yazub °arz eyleyesin.

62

Suyolu nazırına virildi. Fi 15 CA

Çorlu Kadısına hüküm ki:

Nefs-i Çorlu'da merhum babam Hüdevandigar tabe serahû getürdüğü Suyolu evvelini zira°at olunmağla zarar irişmekden hali olmaduğu ecilden Suyolu'nun iki tarafından dörder arşun mikdarı yeri zira°at olunmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba°d zikr olunan Suyolu hıfzına gereği gibi mukayyed olub iki taraıdan dörder arşun yeri hali kudurub asla bir ferde zira°at itdirmeyub Suyolu'na zarar irişdirmekden hazer eyleyesin ve min-ba°d bu emr-î şerifimin mazmûnu ile °amel olunmak için suretin sicil-i mahfûza kayd eyledüğünden sonra aynî ile emr-î şerîfimi zikr olunan Suyolu'na korucu ta°yîn olunan kimesne elinde ibka idesin.

63

Varna Kadısına hüküm ki:

Eflak voyvodası İskender'e mektub gönderub Tuna yalılarında olan havass-ı hümâyunum eminleri ve ʿamilleri kendüden Eflak tuzın alub baʿdehû ʿadet-i kadime üzere bahasın taleb eyledikde nakit akçe virmeyub çürük çuka ve baʿzı esbâb virub bey olundukda nısfet bahasın idemeyub zarar ve ziyanları mukarrer iken olu gelen ʿadet ve kanuna muhâlif baʿzıları ziyade tuz dahi taleb idub rencide eyledüklerin bildirdi imdi bu husûsun görülmesi lazım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda makur olduğun mukataʿat teftîş ile ol tarafa vardığın da bu hususu dâhi onat vechile teftîş eyleyub göresin Eflak'da olan tuz maʿdeninden kabz-ı ümenaya tuz virilugelen ve ne mikdar virilu gelmişdir ve hâla olu gelene muhâlif ziyade tuz taleb eyleyenler kimlerdir bu ahvâli görub mufassal ve meşrûh yazub ʿarz idesin şöyleki kadimden çuka ve esbâb virmeyub tuz bahasına nakit akçe alu gelmişler ise olu gelene muhâlif çuka ve esbâb virdimeyub nakit akçe virdiresin ve kadimden alu geldiklerin ziyade aldirmayasın mal-ı miriye zarar ve noksan müretteb olmakdan hazer eyleyesin olu gelene muğâyir iş itdirmeyesin.

[32]

64

Mısır Beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki:

Evkâf-ı Mısır mürtezikaları ʿarz-ı hal gönderub evkaf muhâsebatı kâtibi olan Zeynelabidin evkaf-ı müslimin taʿdil ve tağayyür idub niçe cihetler ihdâs idub kendüye nefʿ-i içün müslümanların evkâfın harab idub kendünün yevmi on iki altûn ʿaidesi olub zulmet görub mürtezika böyle itmedikce tezvîre sülûk idub tevâifinden kimin davacı şahit düşüb teʿaddi idub ve vâkıfların vakıfnâmelerine muhâlif niçe evzâʿğı olub muhâsebeyi defatiri görülub yerlü yerinden teftîş olunursa niçe fukara hakkı ve evkâf malı zuhûr itmek mukarrerdir tevâbiʿinden Kasımü'd-nuşri ve Ahmed İbn-i Emini'd-din ve ʿAli el-Besâti ve Ömer İbn-i Muhlem ve Ahmed el Rıdni ve ʿabdu'l-kadir el- Rubavi ekl ve belʿ de şerikleridir. Mal-ı evkâf ve hakk-ı fukaradanotuz bin mikdarı altun ekl etmişlerdir diyu bildirdikleri ecilden mezbûr Zeyne'l-abidinve şeriklerinin ahvâli teftîş olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu babda bi'z-zat mukayyed olub göresin fi'l-vakiʿ ol kimesne evkâf muhâsebatının katibi olub kendüden hakk taleb ider kimesneler var ise hasımlarıyla beraber idub ahvâlin hakk üzere görub mal-ı evkâfdan ve fukaranın

hakkından mezbûrun ve zikr olunan şeriklerinin üzerinde ne mikdâr nesne sabit olursa vakıf için şer'le alıvirub vâkıfların şürûtuna vakıfnâmelerine muhâlif cema'at ihdâs itmiş ise ve şer'le ref'e-i lazım gelürse ihdâs olunan cema'atı ref'e idub mal-ı vakıfdan hakk-ı fukaradan üzerine ne mikdâr mal zahir olub alıvirildüğün ve ihdâs itdüğü cihetlerden şer'le ne mikdârı ref'e olunduğun ve bi'l-cümle ahvâlin mufassal ve meşrûh yazub 'arz idesin ki sonra anun hakkında emr-î şerîfim ne vechile sadır olursa mucibiyle 'amel oluna.

65

Mehmed Çavuş'a virildi.

Antalya Kadısına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allam çavuşlarından Mehmed Mekke-i Mükerreme'nin Harem-i Şerîf binası husûsı için Mısır cânibine irsâl olunmuşdur mu'accelen varub irişmesi lazım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda asla tehîr ve tevakkûf itmeyub müşârün-ileyhi ve yanına olan adamların her ne tarik ile mümkün ise mu'accelen tedârik idub İskenderiye cânibine göçüresin müşârün-ileyhin ber-vech-i isticâl gitmesi mühimmâtdandır ihmâl ve müsâhele itmeyub tehîr itdirmeyub irsâl eyleyesin şöyleki ihmâlin sebebi ile birkaç gün tehîr lazım gelür mu'âttab olursun bilmiş olasin.

[33]

66

Hüsrev Kethüdaya verildi. Kâtib Cafer ile

Üsküb Köstendil ve Koniçe ve Kartova ve Kalkandelen ve Ayrina ve Ilıca ve Noveberda kadılarına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı Mu'allam müteferrikalarından Hüsrev kethüda dame mecdihûnun Hüseyin nam ademisi külli cema'atıyla basub ehl ve 'iyaliyle katl idub iki yüz bin mikdarı akçesin garet iden haremilerden cümlesinin ehl-i vukûfu olan Yivan nam harami başı ele götürülmekle şeriklerinden elli iki nefer mikdarı Harami ele götürülüb haklarından gelinub hala mezbûr harami başıdan dâhi şerikleri suval olundukda Kalkan'dan kazasına tabi' karyeyi Düdecenkapu nam zimmi ve Ayvaranya tabi' karye-i Loştranı'den Yivan nam zimmi ve Kartova'ya tabi' karye-i Pendik'den ve Atsala ve İsan ve karye-i Usturumca'dan Raye veledi Raye ve karye-i Dimetoka'dan (...) Dimitri Martin karye-i Ebu Resih'den Yanko Bulgar ve karye-i Tırnofca'dan Velyo Arslan dahi ve Alekeli Ledvir Ahmet ve karye-i Aşfavalunca'dan Dimitri levendt ve

karye-i Meriletliçe'den Ağnan levend ve karye-i Nolçe Nikola (...) Yuvak ve bir zımmi dahi ve karye-i (...) Havço ve Meragob ve Rale celb ve karındaşı ve Karye-i Koçan'dan Pir ʿAli ʿoğulları yataklarıdır ve Ilıca kazasından tabiʿ karye-i (...) Estoban ve Kaza-i Noveberda'dan karye-i (...) Dimitri nam zımmi ve Köstendilen kazasından bir yeniçeri karındaşları iki nefer zımmi fesât-ı mezbûrda şeriklerimiz ve haramilikde yoldaşlarımızdır diyu ikrâr itmeğin mezbûr harami başı Dergâh-ı Muʿallam çavuşlarından Mustafa zide kadruhu koşulub size irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusul buldukda her biriniz taht-ı kazanızda zikr olunan haramileri ele götürüb gaybet iderler ise yataklarına ve turaklarına ve kefillerine ve bi'l-cümle şerʿle buldurması lazım olanlara buldurub götürdüb mezbûr harami başıyla beraber idub şeriklerinden oldukları iʿtirâf idub tamam şerʿle sabit ve zahir oldukdan sonra sicil idub suret-i sicillerin çavuşuma virdikden sonra sair mertebe-i mucbe-i ibret için her birinin yerindegereği gibi haklarından gelesin amma mücerret iftira ile ve arz ve taʿassübile kendü hallerinde olub fesadları sabit olmayanlar hilaf-ı şerʿ teʿaddi olunmakdan hazer idub hakk-ı harice tabiʿ olan ve zikr olunan ehl-i fesadları ele virmekde maniʿ olan serbest tımar sahiblerin ʿarz idesiz ki dirlikleri ahara virilub haklarından geline haramzadeye ele virmekde asla maniʿ olmayalar.

[34]

67

Dergah-ı muʿallam çavuşlarından Sunisalu Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Südde-i Saʿâdetime hassa güreşçiler teknesinde yarar güreşçi kalmayub lazım olmağın **buyurdum ki:**

Bu babda onat vechile mukayyed olub Tokat ve Amasya ve Sunisa semtlerinde güreş tutmağa kabil yarar ve tüvana yiğitlerden bulunduğu mikdârı tedârük idubʿ adet-i kadime üzere kanunlarınca riʿayet olunmak tahrikiyle cemʿ idub dahi muʿaccelen Südde-i Saʿâdetime gönderesin ki baʿde'l-ımtihan tahrîklerinca riʿayet olunur tekkede kalalar onât mukayyed olub gayet yarar güreş tutmağa kadir ʿaleminden (...) kimesneler bulub göndersin.

68

Haleb Kadısına hüküm ki:

Mütেকâ'id Hüseyin Pâşâ mektub gönderub mahrûse-i mezbûrede Babü'l-Ferec kurbunda vakiʿ olan maktulden cari olan suyun fenasından ahali-i Haleb'den baʿzı

kimesneler bilâ emr-î şerîf su alub tasarruf itmekle hamamlara vesair evle cari olan mahallere su killet üzere geldüğün bildirmeğün **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zat mukayyed olub su alan kimesneleri getürdüb ahvâllerin teftîş idub göresin şöyleki icra itdikleri su emr-î şerîfim ile olmuş değil ise ref' idub min-ba'd emr-î şerîfe muğayir kimesneye fenden su aldırmayub su men' ve def' eyleyesin

69

Ahmed Çavuş'a virildi.

Bağdad Defterdarına hüküm ki:

Mektub gönderub ol diyar kesirü'l 'itibarda yağmur yağmayub ve şitadı tuğyan eylemeyub vilayet-i ahvâli kaht olduğun bildirub ol babda her ne demiş isen ma' lûm oldu imdi Bağdad eyaleti Basra Beğlerbeğisi 'Ali dame ikbâlehûya tevcîh olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda tamam-ı ihtimâm üzere olub emvâl-ı mirinin ez-diyarı ve tevfiirine sa'y ve ikdâm idub bab-ı ikdâmda dakika fevt itmeyesin.

[35]

70

Kethüdasına verildi

Şam Beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki:

Hâla mir hacı olan Kansu mektub gönderub sene 980 de tarık-i hacı şerîfde serdar Beytü'l-mal olan Şam yeniçerileri kethüdası Yusuf vefat iden hüccacın varis-i ma' lûmları variken şer'le müteveccih olan hukuk-ı müslimin virmeyub ve emvâl gayet zabtı dâhi kimesnenin mevfi ve mübâşiret ile olmayub temama hüccaca ve Beytü'l-mal'a külli gadr ve te'addisi olduğü 'adûl-ı müsliminden hac-ı gafir virdüklerin bildirdi imdi hüccac-ı zevi'l-ibtihâcın beytü'l-malı iltizâm ile virilmek caiz değildir ber vech-i emanet gayet mütedeyyin ve müslüman kimesneye virilmek lazımdır mezkura beytü'l-mal emaneti tarık ile virilmişdir mezbûrun ahvâlin şer'le teftîş eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûru ihzâr eyleyub da'va-yı hakk eyleyenler ile beraber idub bir def'a hasl olmayan husûsları bir müceb şer'-i şerîf teftîş eyleyub göresin kaziye 'arz olduğü gibi olub fi'l-vaki' te'addisi olmuş ise şer'le sabit olan hukuku ashabına bi-kusûr alıvirub te'allül itdirmeyesin ve ne makûle hukuk sabit olub sair zulm ve te'addisi ne ise yazub bildiresin ve sen ki beğlerbeğisin min-ba'd beytü'l-mal emanetin iltizâma

virme-yub gayet müte-deyyin müslüman kimesneye emanet tarik ile virub müslümanlara te'addi itdirmeyesin

71

Ahmet Pâşâ (...) gönderildi.

Avlonya ve Delvine beğlerine hüküm ki:

Hâla 'isyân ve tuğyanın 'arz eyledükler kuradan Ravniçe nam karye düstûr-ı mükerrerem Ahmed Pâşâ edemallehû te'âla iclâlehûnun haslarından olmağın zikr olunan karye ahalisi harac ve resim ganimetlerin bi-kusûr eda idub kendüye müteveccih olan 'öşr ve rüsûmun adamlarına kemal-i itâ'atiyle eda idub yüce bi-vechi mine'l-vech 'isyanları yokdur diyu bildirmeğın **buyurdum ki:**

'Arz eyledüğünüz Ravniçe köyü müşârün-ileyhin haslarından olan Ravniçe ise atı urmayub ve garet hasarat etmeyub hali üzere koyasın emrime muhâlif dahl ve ta'arruzdan hazer eylesin.

[36]

72

Cafer Çavuş'a verildi.

Rodos vilayetinin voyvodası Mihalucuk Voyvodaya hüküm ki:

Hâla Bender Sancağı beyi Mehmed dame 'izzihû mektub gönderub yukaru vilayetden defa'atle ba'zı eşkiya gelub nam kal'â önünde kaliteler dururken ol eşkiya kaliteleri basub hayli fesad eyleyub kaliteleri alub getürdüklerin bildirdi imdi Rus keferesi sizun kal'alarınızı geçub nehr-i Özi'yle ol vechile fesad ve şena'at eylemek ihtimali yokdur bu makule fesada cürret eyleyen girü sizun memleketinizi müte'allik olanlardır mabeynde vaki' olan sulh ve salah muktezâsınca bu makule ehl-i fesada ruhsat virilmeyub memleketinizden yol virilmek idi 'ahd ve eman arasında kâh memleket garet olunub ve kâh bazerganlar basulub ve kâh-ı kaliteler alınmak sulh ve salaha muğayır vaz'edir bu makule na-şayeste-i hareketın neticesi nakz-i 'ahde sebep olur gerekdir ki Asitan-ı Devlet-i aşıyanımıza olan vufûr-ı 'ubudiyet ve ihlâsın mucebince ehl-i fesada kimler ise buldurub zuhûra getürüb beher hal alınan kaliteleri getürdüb 'aynı ile esbâb ve malları ve adamları ile irsâl eylesin ve sulh ve salah arasında bu makûle fesada cürret eyleyenlerin gereği gibi haklarından gelub bir vechile ceza ve sezaların viresinki sairilere muceb-i 'ibret ve nasihat vaki' olub bir dâhi sulh esnasında bu makûle bir fesada mübaşeret eylemeğe cürret eylemeyeler.

73

Kethüdasına virildi.

Şam Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Mir-i hüccac Kansu dame ʿizzihû mektub gönderub Kabe-i Şerîf yolunda fukara ve sukkatın suyu ve peksimeti başka virilmek ʿadet-i kadimi iken aşları matbah-ı ʿamireden virilub ama kâh virilub kâh virilmeyub ve kâh fenerle gice nöbetşilub göç mahalline değin fukaraya nevbet dökmeüyüb hacca göçüb almağa iktidârları olmaz ve göç üzerinde alsalar dahi takatları olmaz diyu yemekleri başka kazanda pişmek fukaraya iktifaʿ olduğun bildirmişsim imdi **buyurdumki**

Vusûl buldukda bu babda mukayyed olub göresin fi'l-vakiʿ ʿarz olunduğu gibi olub fukara aş başka kazanda pişmek fukaraya iktifaʿ ise hüccac müteveccih oldukca masraf nazırı ve emini olanlara tenbîh eyleyesiz ki ol-makûle fukara ve (...)aş başka kazanda pişirüb fukaraya vakti ile taksîm idub müzayaka cekdirmeyub huzûr-ı hal ile varub gelmelerinde mukayyed olalar bu babda ihtimâm idub ihmâlden hazer idesin.

[37]

74

Delvine Beğinin ademisi Mustafa'ya virildi.

Avlonya ve Delvine beğlerine hüküm ki:

Mektub gönderub Avlonya sancağında ve nahiyesinde Ataki (Atani)? ve Köstence Ve (Silik) (Silik) ve Kazos(?) Deçe(?) ve Ravniçe(?) ve Yarayay(?) ve Berce(?) ve İsmoksa(?) ve Çerfok(?) e Hofluca(?) ve Estaniçe(?) ve Keravat(?) Ve Deraop(?) Ve Delvine sancağında Kırkleş nahiyesinde Tolca(?) ve Bozник(?) ve Atfasıl(?) ve Avreşe(?) ve Zolat(?) ve Bennuri ve Hemat(?) ve Venos(?) nam karyeler ahalisi dergâh-ı ʿali çavuşlarından bi'l-fiʿil ol diyarda nazırü'l-emvâl olan Ahmed Çavuş iki nefer karındaşıyla ve ehl-i islâmdan yüz nefer kimesne ile giriftar idub ve bir karındaşın ve nice müslümanları Frenk'e virub ve mezbur Ahmet Çavuş bir nefer karındaşıyla doksan altı bin akçeye girüye satub sair müslümanların gitmesi ve Frenk'e kimin girüye satub ve kimin katl idub terekelerini ve davarların Frenk'e virub itâʿat üzere olan reʿâyanın emvâl ve esbâbın ve ehl ve ʿiyâlin alub Ergiri kasrı ve Avlonya reʿâyasındna sair davardan gayri yedi bin koyun garet idub ve ʿisyân ide gelen ʿâsilerin yatağı alub (Silik) fesad oldukları ecilden urulmaları lazım olduğun bildirmişsin imdi ʿarz eyledüğünüz üzere ʿisyanları mukarrer ise haklarından gelinmek lazım olmağın

fırsat bulduğunuzda İlbasan ve Ohri beğleri dâhi size muâvenet itmek için anlara ahkâm irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zıkr olunan kurânın vech-i meşrûh üzere fesad ve senâatleri olub cümlesinin ıisyân ve tuğyanu mukarrer ise fırsat düşükdü zıkr olunan beğler ile haberleşub dâhi hüsn-i ittifak ve ittihâd ile zıkr olunan ıâsi kuraya ıurub baş baş müfsid ve eşkıyasın ele götürüb gereği gibi haklarından gelesiz amma harac vesair rüsûm ve hukûkun eda idub kendü hallerinde olan kura ahalisi baıı ehl-i ıarz sözüyle taıassub ve nisbet iletaı bîr-i hak urulmaktan garet ve hasaret olunmaktan hazer idub kendü hallerinde olanlara emanda ve ehl-i fesad olanlarına himayet olunmaktan hazer idub ne vechile tedârik eyledüğünüzü yazub ıarz idesin.

75

Bu dahi

İlbasan Beğine hüküm ki:

Hâla Avlonya ve Delvine beğleri mektubların gönderub Delvine ve Avlonya sancaklarında baıı kurâ ahalisi hayliden berü ıısyan ve tuğyan üzere olub elan itâat itmeyub itâat üzere olan kura-i garet ve hasarat idub fesadları yevmen fi-yevmen (...) olub menı-i fesad oldukları ecilden urulmaları lazımdır diyu bildirdikleri ecilden urulub haklarından gelinmek için müşârün-ileyhe emr-î şerîfim gönderilmiştir sen dâhi sancağına müteıallık ıasker ile muâvenet ve müzâharet itmek lazım olmağın **buyurdum ki:**

Zıkr olunan beğler ıısyana fırsat bulub muâvenet için sana rum götürüb taleb eyledüklerinde sancağına müteıallık olan tüfenk endâz ve ıasker ile varub hüsn-i ittifak ve ittihâdla ıasilerin haklarından gelinmekden dakika fevt itmeyesin.

Bu dahi

Bir sureti

Ohri Beyine yazıldı

[38]

76

Yemen Beğlerbeğisinin kethüdasına verildi

Şam Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektub gönderub ahalisinden Ebu'l-Nasrîn Bedreddin namı kimesne şerir-i ehl-i fesad olduğundan gayri kadılar ismine mühir kazdırub ıarzlar yazdırub müslümanların evkâf ve cemaatın alub ve baıı aıyanın mallarını ekl itme için haklarında ahkâm-ı

şerîfin nihayeti olmayub mezkûrdan cem'î halk münkat'î olub nice def'â kadılar huzûrunda telbis-i ic'tirâf müstecil olunduğın bildirdiğın ecilden Kıbrıs'a sürgün olmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsu hak üzere teftîş idub göresin 'arz olunan husûslar bi-hüccetü's-şer'ü's-şerîf sabit ve zahir olursa emrim üzere mezkûru yarar adamlar ile cezire-i Kıbrıs'a gönderesin ve cezire-i mezkûreye dâhil olduğuna beğlerbeğisinden temessük getürdüb emrim yerine varduğın yazub 'arz eylesesin ama tamam hakk üzere olasın.

77

Bu dahi

Bir sûreti

Haleb Beğlerbeğisine

Hama kadısı mektûb gönderub nefis-i Hama'dan Alai'd-din Türk nam mezbûr başına emr-i alameti sokub aslında emir olmayub ve İnafa nam-ı karyeden Ahmed bin Bekâr nam hırsuz bir kaç nefer haramzade ile Haleb ile Şâm mabeyninde olan yola inub daima kafil-i hüccac ve 'ayande ve revendeyi katl idub esbab ve emvâlin garet ve hasaret idub ehl-i fesad oldukların 'arz itmeğın Kıbrıs'a sürgün olunmasın emr idub **buyurdum ki:**

78

Sakız Kadısına hüküm ki:

Sakızlı'dan ba'zı bazerganlar Frengistan'da ehl-i islâm tutsaklarından ba'zılarının bahasın virub halas idub Sakız'a ve gayri yere götürdüklerinde bahaların kendüleri götürmek için beru câniblere salıvirub lakin bu vechile halas olanlardan ba'zıları Sakızlı'ya bahaların eylemeyub nicesinin bu makûle tutsaklarda hakkı kalduğu ic'lâm olundu imdi müslüman esirlerin bu vechile halas iden bazerganların malına zarar olmak münâsib değildir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda cezire-i mezbûre tacirlerin getürdüb bu husûs onât vechileecessüs ve suval idub göresin vech-i meşrûh üzere Frengistan'danhalas idub Sakız'a getürüb kefil ile (...) ile salıvirdikleri müslüman esirlerinden kimesnelerde hakları kalmışmıdır kalmış ise ne makûle kimesnelerde kalmışdır anlardan sıhati ile ma'âlûm idinub dahi anun gebilerin isim ve resimleriyle ve ne yerde oldukların dahi tafsîl ile yazub kendülere 'arz veresiz ki adamları gelub ol makûlelerden bi-kusûr hakları alıvirile ol sebab ile mallarına zarar ve noksan müretteb olmaya.

[39]

79*Divanda Şakirdine İlyaszade virildi. Fi 2 CA*

Trablus Kadısına hüküm ki:

Cebeli kazasında merhum Şeyh İbrahim Edhem kuddis-i sirrehû zaviyesinin zaviyedarı ve mütevvilisi olan Emir Haydar zide- (...) Südde-i Sa'adetime 'arz-ı hal gönderüb zaviye-i mezbûrenin şubasında ihtiyacı olmağın mukaddima emr-î şerîf mucebince mübâşeret olundukda hâla olan kadı suya ihtiyâcı yokdur diyu kaim-i makam olan halifenin takrîr itdikden sonra Südde-i Sa'adetime 'arz eylemiş iken hâla mezbûr kadı etrafda olan kadılar ile suya tamam ihtiyaç vardır diyu 'arz eylediklerin bildirmeğın **buyurdum ki:**

Bi'z-zat zaviye-i mezbûre üzerine varub husûs-i mezburu Cebeli beyi dame 'izzihû ile ma'an hak üzere teftîş idub göresin fi'l-vaki' zaviye-i mezbûrenin suya ihtiyacı var mıdır yohsa yok mudur ve halifesi şer'ân takrire müstehak olmuş mudur yohsa garzen mi dökmüşdür sıhati ve hakikati üzere mufassal ve meşrûh Südde-i Sa'adetime yazûb 'arz eylesin sonra ol babda emrim ne vechile sudûr iderse muceble 'amel oluna.

80*Lutfi Çavuş'a virildi. Fi 27 R*

Tınışvar Beğlerbeğisine ve defterdarına ve Yanova Kadısına hüküm ki:

Hâla rikab-ı hümâyunuma ruk'a sunulub ümena ve mültezimin vesair iş erleri ve şubaşılar vâki' olan 'adetten şer' ve kanun mucebince 'öşr-i şirelerin ve terekelerin 'öşrin 'aynı ile almayub üzerlerine birağub sonradan ziyade akçelerin alub ve şubaşılar fukarayı soyub ve nehirlerin üzerinde olan miri değirmenlerin bendlerin ve harıkların görüb ta'mîr idub hizmet ider iken hisar yapılmak vesair tekâlîf-i teklîf olunduğu muhassıb olanlar otuzar akçelerin alub ve mesâlihleri için 'araba ile köprülerden geçdiklerinde sekizer akçelerin alub ve beğler çayırının cebr ile alub davarlarına yedirub ve bağ ve bağçelerinin üzümün ve meyvesin taşıyub alub ziyade ta'addi eylediklerin ve re'âyadan mürt olanların varis-i ma'rûfları var iken cümle muhâllefatin alub mabeynlerinde tevzi' eylediklerin ve anda olan naib-i fukâraya ziyade te'addi eyledüğün bildirdüklerin ecilden sunulan ruk'anın sureti aslından 'aynı ile ihrâc olunub şer'le ahvâllerin teftîş eyleyub re'âyaya zulm ve te'addi olunmamak için size gönderildi **buyurdum ki:**

Vusul buldukda ruk'ada mestûr olan mevadî yerlû yerinden onât vechile hak üzere tefîş eyleyub göresin kadîya  arz eyledikleri gibi ise bağlarından defter-i cedîd-i hakanide resm-i dönüm hâsıl yazılmış ise defter mucebince vaki  olan resimlerin alıvirub resim yazılmamış ise şer -i şerîf mucebince  şr-i şirelerinden vaktinde aldırub ve terekelerinden dâhi mukteza-yı şer ve kanun üzere  şr ve salariyyelerin zamanında  aynı ile terekelerinden aldırub asla ziyade nesnelere aldırub (s.40) subaşlara vesair emin ve m ltezimine eşer -i şerîfe ve kanun ve deftere müğâyir kimesneyi iş itdirmeyub ferde zulm ve ta'addi itdirmeyesin ve miri değirmenlere hizmetidenler kadimden ne vechile mu' f oligelmişler ise giru ol vechile mu' f olub olu gelene muhâlif ahar hizmet teklîf itdirmeyesin ve muhassıblar bunlardan otuzar akçe almağa sebep nedir defterde hasıl mı yazılmışdır yohsa ol vilayetde olunu gelmiş mukarrer kanun mudur şöyleki aslı yoğise menü ve def  eyleyub şer  ve kanun ve oli gelene kimesne iş itdirmeyesin ve köprülerden  arabandan kadimden nesne alunu gelmiş midir aslı nedir bu husûsun dâhi aslıyokdur şer  ve kanuna muğâyir iş itdirmeyesin ve  ayrıların beğlere dahl itdirmeyub ve bağ ve bağ elerinin üzümün vesair meyvelerine dahl itdirmeyub ve bi'l-cümle şer  ve kanun ve deftere muhâlif kimesneye zulm ve ta'addi itdirmeyub menü ve def  eyleyesin men  ile memn   olmayanları yazub bildiresin.

[40]

81

Sahib'e virildi.

Dulkadiriye Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektub gönderub hâla Rebiü'l-ahirin sekizinci günü Maraş beyi Ahmed'in fevt olduğun ve sancağı mahs lu zabtna ta'yîn olunan Hamza  avuş Dulkadiriye çavuşlarından mübâşir nasb olunan Dervif  Ali  avuş ve Polat ve Hankulu  avuşun m teveff nın haslarından m matine gelince vaki  olan makbuzatı g r lub alınmak içun defter kethüdası ta'yîn olunduğun bildirmişsin imdi müteveffa-i mir-i mezbûrun zımmetinde olan mal-ı vakfın tahs li mühimmatdandır **buyurdum ki:**

Vusul buldukda tevakkuf itmeyub mal-ı vakf mir-i mezbûrun hasları mahsûlünden tahsîl olunmak emr olunan ber   avuşlar ne mikdar nesne kabz itmişdir yerl  yerinden tahsîl idub ve emlâk ve esbabın dâhi bey  etdirub eğer emlâk ve esbabıak esidir ve eğer hasları mahsulünden tahsîl olunan akçedir mühürleyub defteriyle dergâh-ı mu'âllama gönderesin ve mufassal ve meşrûh yazub bildiresin ama

zıkr olunan mebla tahsîlinde bi'z-zât mukayyed olub bu babda müstakim ve mütedeyyin kimesne ile istihdâm eyleyesin.

82

Kethüdasına virildi.

Erzurum Beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum ve Hasan Kal'ası ve Ardahan kal'aları kullarının 970 muharreminin guresinde 980 Zi'l-hiccesinin gayetine gelince mevacibleri defterin gönderilmeyub zıkr olunan taifeden ba'zı nümaya çıkub ne mikdar ulûfeleri olduğu defterin olmamağla ma'lûm olmayub 'afv ve tehir ve tazyik olduğu ecilden zıkr olunan kal'aların kullarının mevacibleri defteri mu'accelen gönderilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Varıcak emrim mücebince tarih-i mezbûre gelince kulumun mevacibleri defterin ber-vech-i isti'câl Südde-i Sa'âdetime gönderesin.

[41]

83

Kethüdasına virildi

Lala(?)'ya hüküm ki:

Mektub gönderub (Silik) müşârün-ileyh oğlum tale(?) bekan tarafından Kula mültezimi olan Mustafa ile husumet üzere olan müderris Fahre'd-dinin ve oğulları olan 'Ali ve Ahmed'in re'âyaya te'addileri olub Kula kadısından ol babda gelen 'arzları dâhi gönderub hakkında her ne 'arz eylemişsen ma'lûm oldu imdi merkûm Mustafa'nın şekavet ve şenâ'atime mütâ'allik Südde-i Sa'âdetime muhızırlar sunulub teftîş için Anadolu Beğlerbeğisine ve Küre ve Selendi kadılarına emr-î şerîf gönderilub ber-muceb emr-i mezbûr Mustafa'yı meclis-i şer' de teftîş itdüklerinde kalabalık ile meşhûr ve kendü mu'terif olub tövbe ve istiğfâra mübâşeret idûb hukuk-ı nası görmeğe mukayyed olduklarında merkum 'amil Mustafa'nın zımmetinde mal vardır diyu mumâ-ileyhe asitanesinden hükm ibrâz olunmağın hukuk-ı fukara görülmeyub kefile virilub ma' hazâ mezbûr Mustafa'nın zımmetinde maldan nesne kalmaduğuna 981 Muharremi evasıtı tarihiyle Kula kadısının imzalı ve mühürlü hücceti Südde-i Sa'âdetim de ibrâz olundu imdi bu makûle mala 'alakası olmayub şaki' ve ehl-i fesad olanlar husûsunda mala 'alakası vardır diyu hükm virilmek ehl-i fesadın ıtlakına sebebdir emr-î şerîfim üzere mezbûrdan hukuk-ı nas alıvirildükden sonra Kıbrıs'a sürülmesi lazım olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbur Mustafa'nın Südde-i Sa'âdetime sokulan Kula kadının 'arz-ı mucebince mala 'alakası olmayacak mezbûru teftite me'mur olanlara gönderesin ki emrim üzere teftiş idub hukuk-ı fukarayı alıviridikden sonra emrim üzere Kıbrıs'a süreler ve onat mukayyed olub mala 'alakası olmayan ehl-i fesada 'alakası vardır diyu müşârün-ileyh oğlum asitanesinden hüküm virmekden hazer idesin ki ehl-i fesad ol-bahane ile halas olmak ihtimâli olmaya.

84

Kethüdasına virildi. Fi 2 CA

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla mektub gönderub bu yıl Nehr-i Tuna ziyade tuğyan üzere olub buzlardan ŗimdi ayrı gölekler tamağla Budun ile Pete mabeyninde olan köprü gemilerine zarar iridirub ba'zıları tebdîle muhtaç olub mukaddema Pozega sancağında Porut(?) kadısı yaptırdığı kırk dört pare gemilerin zikr olunan köprü için gelmesi lazım olduğun bildirdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan gemileri 'arz eyledüğün üzere mahrûse-i Budun'a gönderdub 'amelden kalub köprüye yaramayan gemileri tebdil itdüresin ve tebdil eyledüğün eski gemileri dâhi hıfz idub kâbil-i ta'mîr olanların ta'mîr itdirub kemâ-kân lazım gelen mesâlih-i miride kullandirasın.

[42]

85

Mustafa Çavuş'a virildi.

Kıbrıs Beğlerbeğisine

Hâla Kıbrıs'da olan defter çavuşlarının Südde-i Sa'âdetimde mufassal defteri olmayub fevt olan çavuşların gedükleri virilub 'arzla geldükleri mahal olmağla kayd olunmayub 'avf ve tehir olunmağın çavuşların gönderilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Bi'l-fi'îl yanında hizmet iden mevcut ne mikdar defter çavuşu vardır isimleri ve tımarları ile defter idub mühürleyub mu'accelen Südde-i Sa'âdete gönderesin amma defter yazılmalu oldukda her sahife üç resim yazdırub ziyade yazdırmayasın ki birisi fevt olub gedüğü ahara virilmelu oldukda üzerine işaret olunmağa asan olub muzayaka olmaya defterin mu'accelen irimesi lazımdır ihmâl ve müsahale itmeyub ber-vech-i isti'câl gönderesin.

86

Alacahisar Beğine ve liva-i mezbûr kadılarına hüküm ki:

Hâla Leskofça kadısı mektûb gönderub Konik nam yaylakda harami zuhûr idub yollar basub ve ma'edende işleyenleri dağıdub külli fesad itmişlerdir diyu bildirdi imdi memleket ve vilayete vali ve hakim ve sipahi nasb olunmakdan murad-ı şerîfim taht-ı tasarruflarında olan yerlerde zuhûr iden ehl-i fesad ve şenâ'atin hüsn-i tedbîr ve tedârikle ve il eri ve sipahi taifesi ile üzerlerine varub ele götürüb haklarından gelinmek içundur yohsa kendülerin nafakaları hususu için değildir sebep nedir ki senin sancağında bu ehl-i fesad olub sen mukayyed olmayub ehl-i fesadı ele götürmeyub haklarından gelmeyesin bu husûs senin 'adem-i kudretinden olub yahut ehl-i feasada himayet idub celb ve ahz itmekle mukayyed olmaduğundandır bu babda mu'attab olmuşundur **buyurdum ki:**

Varıcak bi'z-zat mübâşeret idub sancağında zuhûr iden ehl-i fesad ve şenâ'atin kendü adamlarınla ve sipah taifesiyle ve il eri mu'âveneti ile hüsn-i tedbîr ve tedârikle ele götürüb dâhi fesad ve şenâ'atleri şer'le sabit ve zahir olanlara mecâl virmeyub ve celb ve ahz olunmağla halas olmakdan hazer idub şer'le lazım geleni icrâ idub yerine koyasın 'arza muhtaç olanları yazub bildiresin anın gibi sancağında zuhûr iden ehl-i fesadın ele götürmesine mübâşeret itdüğünde sipahi taifesinden il erinden sana mu'âvenet itmeyub ihmâl ve müsâhele idenleri isimleriyle yazub bildiresin ki sipahi olanların tımarları alınub ahara virilub il erinden olanlara Südde-i Sa'âdetime götürdülüb küreğe konula sancağının hıfz ve hırsesinde dakika fevt itmeyesin.

[43]

87

Topcular çavuşuna virildi.

Akçahisar Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub kaza-i mezbûra tabi' (...) nam karye halkı meclis-i şer'e gelub karyemiz Draç ve Niş iskelelerine mürûriden tarık-i 'âmm üzerinde olmağla ayende ve revende konub göçüb ve konub göçdüklerinde mahuf ve muhâtara olan yerlerden göçürüb Draç kal'asına zarar kasdına küffâr-ı hâksâr geldikde alet-i harble varub hizmetde ve yoldaşlıkda bulunub bu makûle hizmetlerden hali değil iken voyvoda ve sübaşı gelub evlerimize konub ve müfsil ve muhaya nesnellerimiz alub zulm ve ta'addi iderler diyu şekevvi eylediklerin i'âm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu babda onât vechile mukayyed olub eğer voyvoda ve eğer sübaşılar ve gayriler cümlesine gereği gibi tenbîh ve tekîd eyleyesinki min-ba'd re'âyânın evlerine konmalu olduklarında hilaf-ı şer' ve kanun zulm ve ta'addi itmeyub ve hadden ziyade levend ile konmayub ve müfsil ve muhâya bir habbelerin almayub her ne alurlar ise akçeleriyle alalar şöyleki ba'de't-tenbîh asılmayub yine zulm ve ta'addi idub ve müfsil muhâya nesnelere alub ve hadden ziyade levendler ile konanlar her ne kimler ise isimleri ile yazub Südde-i Sa'âdet'e arz eyleyesin ki haklarından gelinek

88

Mehmed Çavuş'a virildik

Mısır Beğlerbeğisine ve defterdarına hüküm ki:

Hâla Mekke-i Mükerrreme mühimmi için ikiyüz aded demur kiriş ve üç sandukla bazı esbâb ve yigirmi beş nefer bina Südde-i Sa'âdetim çavuşlarından Mekke-i Mükerrreme binasına me'mur ta'yîn olunan Mehmed Çavuş gemi ile İskenderiye irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbûrları İskenderiye'den İskenderiye gemi ile Reşid'e andan Bulağ'a andan Süveyş'e Cidde'ye anden Mekke-i Mükerrreme'ye varınca münzil azl lazım olduğu üzere kira duvarlarını tedârik itdirub Mekke-i Mükerrreme irsâl eylemek babında enva'i mesa'i cemilenüz zuhûra göndersin zikr olunan mühimmat ale't-ta'cîl mahal-ı mamûre irsâl olunmak lazımdır ihmâl olunmayub vech ve münâsib görüldüğü üzere mu'accelen irişdirilmek babında sa'y ve ihtimamınız vücuda götürüle ve ne vechile tedârik idub ne zamanda ol cânibe irsâl olunduğun yazub bildiresin.

[44]

89

Mehmed Çavuş'a virildi.

Mısır Beğlerbeğisine ve Defterdarına hüküm ki:

Bundan akdem vezirim Sinan Pâşâ edemallahû te'âla ikbâlehû ile Mısır kullarından bazıları Yemen seferine varmakla yoldaşlık ve dilaverlikde bulunmuşlardır diyu gemine iki ve gemine üç ve dört ve beş def'a birbiri üzerine terakkiler virilub mühürlü tezkereler alub bazıları müşârün-ileyh zamanında kayd itdirub bazıları henüz gelub kayd itdirmekte tekazâ idub ve bazıları sabıka Yemen seferine varmayub hâla gelub kimi Yemen'de idik ve gemi habs iden diyu hazineden üçer yıllık ulûfe taleb idub kul taifesinin (...) resmine salik olduğu i'âm olundu imdi bir seferde bir terakkiden ziyade terakki virildüğün hilaf-ı kanundur **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda gereği gibi mukayyed olub göresin i'elâm olunduğu gibi ise kul taifesinden Yemen'de yoldaşlık itdim diyu terakkiye münferit tezkereler ibrâz idenlerin nihayet ziyadeli olan bir terakkisin kabul ve deftere kayd itdirub tasarruf itdiresin zinhâr olmaya ki bir terakkiden ziyadesin kayd itdüresin şöyleki bu zamana değin bir terakkiden ziyade tezkerelerin kayd itdirmiş kimesneler var ise makbul değildir anun gibilerin dâhi defterde bir terakkisin ibka idub ziyadesin sarf itdiresin ve Yemen ve Habeş'de idik diyu gelub ol vechile bir kaç yıllık ʿulufe taleb idenleri göresin şöyleki Yemen'e ve Habeş'e nevbeticilik tarıkıyla gönderilen kul taifesinden itdükleri defterde mukayyed ise Yemen ve Habeş'de muhâfaza hizmetde olduklarına öteden gelmiş yoklama defterlerinde eda-i hizmet eyledüklerine mukayyed ise ve müstehak oldukları mevaciblerinden ne virilub ve ne tarihten virilmedüğüne beğlerbeğilerinden mühürlü kavi temessükleri var ise (...) temessükleri mucebince müstehak oldukları mevaciblerin viresin ama ne tarihte ne tarihe değin muhâfazada olduklarına ve mevacibleri virilen ve virilmeyen eyyam için ellerinde temessükleri yoğiken mücerred kendü hevalarında ve bazı kimesneler yanında gezub Yemen ve Habeş'de idik diyu hilâf-ı kanun beytü'l-mal dan ʿulûfe taleb idenlerin ʿulûfelerin virmekden hazer eyleyesin.

90

Mısır Beğlerbeğisine ve kadısına hüküm ki:

Hazret-i Ebubekir Sıddık rahmetullahı ʿaleyh ve İmam Şâfi'ci ve Ebu'l- şeyh rahmetullahü'l-hümanın mahrûse-i Mısır'da evkâfı olub harabe müşrif olmağla cüzvi nesne hasıl olub misâfirine kifayet itmedüğü i'elâm olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zât mukayyed olub dikkat ve ihtimâmle yerlü yerinde teftiş idub göresin anın gibi evkâfının harabe-i müsrif yerleri var ise ma'âmûr itdirub evkâfı ihya eyleyub lazımu'l-farz ahvalleri olursa yazub bildiresin.

[45]

91

Muhzıra virildi

Prevadi Kadısına hüküm ki:

Taht-ı kazanızda Balaca nam karyede sakin Dergâh-ı Mu'allam sekbanlarından Hüseyin fevt olub varis-i ma'ârûfu olmayub metrukatı miriye raci' olub cariyesi hayli esbâbı bel' itdüğü i'elâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûrun cariyesin ihzâr idub dikkat ve ihtimâmle teftîş idub sahib-i mezbûrun metrukatından bel^c ve ketm olmuş varsa zuhûra getürdüb dâhi defter eyleyub ne mikdar olursa defteri ile Südde-i Sa^câdete gönderesin ama hin-i teftîşde tamam hak üzere olub hilaf-ı şer^c kimesneye iş itdirmeyesin.

92

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub dergâh-ı mu^callamda hekimbaşı ve cerrahbaşı ve kehhalbaşı tarafından meclis-i şerîfe adamlar gelub mahrûse-i İstanbul'da ba^czı kimesneler cerrah ve kehhal ve tabibi namına gezub ba^czı müslümanlara tıbbâ muhâlif müşhil virub ve gayri ^cilâclar idub ve cerahat ve gözlerine muhâlif otlar koyub niçe müslümanların helakına sebep olurlar min-ba^d hekim başına ve cerrah başına ve kehhalbaşına varub ahvâlin ve ehliyetin bildirub anlar dâhi kudretlerine göre ^cilâc ideler diyu izin ve ruhsat virmeyince olur olmaz kimesneler fuzûli müslümanlara ^cilâc itmeyeler diyu emr-î şerîf virilmesin ^carz eylemişsin imdi ol makûle ^cilimlerinde cahil olanlar müslümanlara zarar iriştirmek münasib değildir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda tabibliğe ve kehalliğe ve cerrahlığa fuzuli cüret idenlere muhkem tenbih ve tekid eyleyesin ki ol-makûleler hekim başına ve cerrah ve kehhal başlarına varub ahvâllerin bildirub anlar dâhi ehliyetlerin imtihan ve tecrübe idub ^cilâc ideler diyu izin ve ruhsat virmeyince kendüler fuzuli olur olmaz nesne ile müslümanlara ^cilac idub zararve gezend iriştirmeyeler ba^cde't-tenbih anlara müraca^cat itmedin kendü kendüden ^cilaca mübâşeret idenleri isim ve resimleriyle yazub ^carz idesin ki anun gibilerin hakkında emrim ne vechile sadır olursa muceb-i ^camel oluna.

93

Safer Çavuş'a virildi.

Ferecik Kadısına hüküm ki:

Hâla mir ^cAli nam kimesne Südde-i Sa^câdetimde gelub yolda gelürken birkaç casusa rast gelub taht-ı kazan'da habs itdirdüğün bildirmeğin **buyurdum ki:**

Südde-i Sa^câdetim çavuşlarından Sefer vardukda tehir etmeyub mezburun casus namına habs itdirdüğü kimesneleri kay u bend ile mezbûr çavuşuma koşub Südde-i Sa^câdetime gönderesin

[46]

94*Yazıldı.*

Şerîf'e nâme-i hümâyun yazula ki

Asitan-ı devlet-i aşiyân ve ʿadalet ünvanımıza mektub muhâlefet-i mashubunuz varid olub binadır Mısır'dan Milad-ı Yemen'e müteveccih olan mismariler ve kadırgaların re'isleri gelişlerinde ve Yemen'den Cânib-i Mısır dönüşlerinde benderi Cidde-i ma'âmûriye ʿubûr ve mürûr itdüklerinde baʿzıları Cidde'de Hind kumaşlarından levlehi kumaş bile getirüb ʿöşrin virmeyub ve Mustafa re'is diyar-ı Yemen'den çıktuğunda baʿzı tacirlerin esbab ve emvâlin gemisine yükledüb ashab-ı emvâl dahi gemiye girmeden yelken idub malları ile sefer itdükden sonra Cidde benderine geldikde gemisinde olan tüccarı bendere indirub kendüsü gemiye girub yelken idub aşağı bendere nüzûl idub tüccarın malların gemisinde olan ʿöşri lazım olan emtiʿa ve esbâbı bendereindirmeyub yelken idub Cidde'den Mısır cânibine teveccüh eyledüğün bu makule taʿaddiler benderi Cidde'ye idlal virdüğün iʿlâm ve işʿâr idub hükm-i hümayunumuz virilmesi istidâ olunmuş imdi Memalik-i Mahrûsemizde olan binadır derde tüccar esbâbın çıkarmayınca gümrük ve ʿöşri alınmak hilaf-ı kanun olub tüccarın baʿzı esbâbın Mısır'a gönderüb kendüsü benderi Cidde'de kalıcak ol makulelerden ʿöşr ve gümrük alınmak kanun-u kadime muhalif olmağın gerekdir ki sevabık-ı ezmân ve sevâlik-i evandan Asitan-ı ʿadalet-i ʿünvân ve saʿâdet-i bünyanımıza olan vufûr-ı muhabbet ve ihlâs-ı firt ve mevdet ve ihtikâsınız mucebince anun gibi benderi Cidde'ye gelub giden tüccar mademki emvâl ve esbâbın yükün çıkarmayınca ol asillara mütaʿâriz olmayub ve esbâb ve emtiʿasın Mısır'a vesair diyara irsâl idub kendüleri benderi Cidde'de kalan tacirlerin esbab ve emtiʿasından kadimden Memalik-i Mahrûsemizde cari olan kanun-u hümayunumuza muhâlif ʿöşr ve gümrük aldırmayub olagelen ʿadet ve kanuna muğâyir iş olmamak babında envâc-ı mesâci cemile ve ihtiyak-ı asâr-ı celilenüz vücuda gele taki eyyam-ı hümâyun ʿadalet-i mukarrer nemzen tüccâr ve misafirin ferâğı bal ve huzur-ı hal ile gelub gidub kâr û kisblerinde olalar.

95*Müsellemlerden Murad'a virildi. Fi 25 CA*

Çirmen Beğine hüküm ki:

Çirmen Müsellemleri hizmetlerin eda eylemişler iken tersane-i ʿâmirem hizmetine fermân olundukların bildirmişsin imdi ol cânibde işlenen güherçile husûs-ı

ehemm-i mühimmâtdan olmağın tersane-i hizmetine gelmelerinden feragât olunmuşdur
buyurdum ki:

Vardıkda mezbûrları anda olan güherçile hizmetine istihdâm eyleyub güherçilenin teksîr ve tevhîrinde sa'yy ve ihtimâm eyleyesin.

[47]

96

Mektub getiren beyin adamına virildi.

Mora Beğine hüküm ki:

Mektub gönderub Venedik'e tabi° Cezire-i Zakise keferesi bundan sana emr-î şerîf varid olub ol cânibden varan tüccar taifesine tabi° olmayub memnû° olan metâ°dan gayri ne makule nesne ala gelmişler ise yine aldurub adamlarına ve gemilerine ta°arruz itdirmeyesin diyu fermân olunub lakin memnû° olan metâ° °ali ala neferat mestûr olmayub ol babda tereddüd olunduğun bildirmişsin imdi küffâr tarafına virilmek memnu° olan tereke ve bal mumu ve sahtiyan yağı ve tuğ yağı ve pembe ve at ve yarak kısmıdır müstakil emr-î şerîfim olmayınca bunlar virilmek memnu°atdandır yapağı ve gön ve kara üzüm vesayirim cerde esbâb-i makûlesi Memalik-i Mahrûsem re°âyasına kifayet idub ziyade kalandan virilmek caizdir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda daima mukayyed olub küffâr tarafına min-ba°d tereke ve bal mumu ve don yağı ve penbe ve sahtiyan ve at ve yarak kısmın virdirmeyub yapağı ve kara üzüm ve gön vesair cerde esbâb makûlesini Memalik-i Mahrûsem re°âyasından ziyade kalıcak virdiresin amma tereke virilmekten gayet hazer eyleyesin tereke virenleri ele götürüb o evamir-i sabıka mucebince haklarından gelesin ve Anavarin'de bina olunacak kal°a mühimmat için Mora olandan mukata°at nazırından akçe talep olundukda mevcut akçe yokdur diyu cevab eyledüğün bildirmişsin imdi Tırhala ve Yenişehir nazırına bu babda hüküm gönderülüb kifayet mikdarı akçe virmek fermân olunmuşdur müşârün-ileyh adam gönderüb kifayet mikdarı akçe alub kal°a-i mezbûre mühimmatına sarf idub ıtlakdan hazer eyleyesin ve Mora nazırına tekrar emr-î şerîfim gönderildi adamınla ulaştırub andan dahi akçe alub itmam-ı maslahatda dakika fevt etmeyesin ve °arz eyledüğün üzere çerahor ve zahire ihrâcı için İnebahtı ve Tırhala sancakları kadılarına ahkâm-ı şerîfe gönderildi ve Eğriboz sancağı kadılarına dâhi hüküm gönderilub akçe ile anda kıl°a mühimmi için mektubunla vardukda bi tevakkuf zahire vireler diyu emr olunmuşdur o evamir-i °âliyyeye irsâl idub eğer cerehor ve eğer zahiredir tedârik idub kıl°a-i mezbûre binasında dakika fevt itmeyesin ama Eğriboz

kadılarına yarar kimesne gönderesin ki aldıkları zahireyi küffâr-cânibe göndermek ihmalki olmaya ki sonra senden bilinur ana göre mukayyed olasın.

[48]

97

Bu dahi

İnebahtı Sancağı kadılarına hüküm ki:

Anavarin limanında binası fermân olunan kal'â mühimmi için cerehor lazım olmağın taht-ı kazanızdan ihrâc olunmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda asla tevakkuf itmeyub her biriniz taht-ı kazanızda olan kurâdan birer mikdar cerehor ihrâc idub 'ale't-ta'cîl kal'â binasına mamûr olan Mora beği Mehmed dame 'izzihû defter ile ve napat gözle isâl eylesiz ki imeci tarıkıyla bir kaç gün mu'âvenet idub kal'â binasın tehire kalmak lazım gelmeye ve gönderilecek cerehor için ve kal'â binasında olanlar için her biriniz taht-ı kazanızdan birer mikdar zahire dahi ihrâc irsâl idub binada olanlara müzayaka çekdirmeyesin.

Bu dahi

Bir sûreti

Liva-i Tırhala kadılarına yazıldı.

98

Bu dahi

Liva-i Eğriboz kadılarına hüküm ki:

Anavarin limanında kal'â binasında olanlar için zahire lazım olmağın taht-ı kazanızdan akçe ile kifayet mikdarı zahire alalar diyu Mora beğine hükm-i şerîfim gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Mora beği Mehmed dame 'izzihu mektubu ile ademisi bu def'â her kangınıza varırsa taht-ı kazanızdan narh-ı cari üzere akçe ile birer mikdar zahire tedârük ve irsâl idub kal'â binasında olanlara müzâyaka çekdirmekten hazer idesin ve her biriniz ne-mikdar zahire gönderildiğın yazub 'arz eyleyesin ve mir-i müşârün-ileyhe dâhi bildiresin ki ademisinden zahireyi ana göre kabz eyleyub bu bahane ile küffâr-ı hâksâra tereke virilmek ihtimali olamaya.

99

Bu dahi

Mora Beğine hüküm ki:

Mektub gönderub bundan akdem inebahtı sancağı beğine emr-î şerîf irsâl olunub kal'a-i İnebahtı neferlerinden liva-i Mora'da vaki° olan Bergar-ı cedîd kalâsına kırk nefer hisar eri virilmek fermân olunub zıkr olunan neferat talebi için miri mumâ-ileyh tarafına iki üç def°a adam gönderülüb alat gelub kal'a-i mezbûreye dâhil olmadılar diyu °arz eylemişsin **buyurdum ki:**

Vusul buldukda miri mumâ-ileyh adam gönderub neferatın esamilerin taleb eylesin şöyleki gelmezlerse gelmeyenlerin gediklerin ahara tevcîh idesin.

[49]

100

Kethüdâsına virildi.

Zulkadrlü Beğlerbeğisine ve Kars Kadısına hüküm ki:

Hâla Südde-i Sa°âdetime mektûb ve suret sicil gönderülüb karlıdere dimekle ma°rûf mahalde Bulgar nam kimesne mecrûha maktûl bulunub Hamza ve Çerkes nam kimesnelerden zann olunub mezbûr Hamza ele girub sual olundukda mahl-i mezbûrda mezbur Çerkes ile mecrûha maan katl etdük diyu ikrar itdüğün bildirmişsin **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zat mukayyed olub maktûl-ı mezbûru mezkûrlar katl itdükleri bi-hesabu'ş-şer° sabit ve zahir oldukdan sonra mecal virmeyub katl husûsunda emr-i şer'i kavim ne ise icrâ idub mahallinde yerine koyasın tamam cadde-i hakka dahil olub katl olsun telef-i nefis olmakdan hazer eylesin °arza muhtac olursa yazub bildiresin.

101

Gelibolu emini olan Cafer'e virildi.

Gelibolu ve Labseki kadılarına hüküm ki:

Hâla Gelibolu emini Ca°fer mektub gönderub Akdeniz'e gitmek için İstanbul'dan emin icazeti ile Gelibolu'ya gelub yoklayub icazet-i tezkeresi ile Boğazhisarlarına vardukda dizdarlar ve kethüdalar ve hisar erleri ve topçu başılar selamet akçesi diyu külli akçe taleb idub salıvirmediklerin ve Kilitbahir kal°alarında olan riyad ve hisar erleri ve gayri Gelibolu iskelesinde uğramayub miriye °âid rüsûmu virmeyub miriye gadr itdüklerin bildirmeğın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan dizdarlara ve topçu başlara ve hisar erlerine muhkem tenbîh eyleyesin ki rençber gemilerinden ve gayriden sol gemiler ki İstanbul eminden ve Gelibolu eminden mühürlü temessükleri olub memnû^c olan meta^c ve esbâbları olmaya ol vechile ta^callül itdirmeyub bir akçe ve bir habbe aldirmayasın şöyleki akçeleri alınduğu istimâ^c oluna cümlenin dirlikleri alınmak mukarrerdir ana göre basiret üzere olalar amma bu bahane ile memnu^c olan esbâb ve meta^c deryaya ve küffâra gitmek emrim yokdur gaflet üzere olmayasın.

102

Bu dahi

Gelibolu Kadısına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektub gönderub Rum ili cânibinden emr ile ba^czı kimesneler sürek kara sığır ve koyun sürüb getirüb Gelibolu iskelesinden Anadolu yakasına ^cubûr itdükdün sonra ba^cit zaman bakılarımız vardır diyu birer mikdar sığır ve koyun getirüb göçürmek istediklerin bildirmişsin imdi **buyurdum ki:**

Vusul buldukda anun gibi Rumili'nden koyun ve sığır geçürmek için emr-î şerîfimle gelenlerin ümeraya nazar idub göresin ne mikdar koyun ve sığır geçürmek için ruhsat virilmiş ise ana göre getürdükleri koyun ve sığır emr-î şerîf mucebince tamam getürmediler ise ne mikdar getürmüşler ise hüküm-i hümayunum zahirine işaret etdirdükden sonra sicil-i mahfûza dâhi kayd itdirub bir suretin Südde-i Sa^câdete gönderesin ki ne mikdar baki davarları var ise bir dâhi geldikde ana göre icâzet virilub bu bahane ile geçirmeli olmayalar.

[50]

103

Yazıldı.

Sigetvar Beğine ve kadısına hüküm ki:

Bundan akdem merhum ve mağfurullah babam Gazi Hüdevandigar tabe serahû otağ-ı hümayun ile kondukları mahl-i bağçe olub hıfz ve hırâseti lazım olmağın Sigetvar'a tabi^c Harsem ve Bermiye nam karyeler ^cavarız-ı divaniyye ve tekâlif-i ^cörfiyeden mu^câf olmak üzere mezkûr bağçenin hıfz ve hırâseti için ta^cyîn olunub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan karyeler madem ki zikr olunan bağçe görüb ve koruyub zâyî^c olan eşcâr yerine eşcâre semerr-i gars idub bağçeyi ma^cmûr idub zarar ve

ziyanirişdirmeyeler  avarız-ı divaniyye ve tekâlif-i örfiyeden mu af olub ol babda hiç ahd-i mani ve vaki  olmaya.

104

Sahibe virildi.

Golos ve Ağrboz Kadılarına ve Dizdarlarına hüküm ki:

Nazır-ı emval hassı olan ehl-i fesad ve Ően ati olan dergâh-ı  ali çavuşlarından Mustafa mektub gönderub birkaç karye karye ve Cum a pazarı ve Kesriye ve Görice ve Horpişte ve Behleşte kazalarında vaki  olan ehl-i fesadın fesad ve Őena atleri sabit oldukdan sonra zikr olunan kalçalarda habs olunub peksimetde varan gemilere kürek çekmek içun virile diyu hüküm varid olub lakin ol hüküm mucebince ehl-i fesadı kalçada habs olmağı un almaduğunuz  arz itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi zikr olunan kadılıklardan ehl-i fesad ve Ően atleri sabit olan fesadlarının suret-i sicilleriyle sana gelub teslim oldukda anda kalçada habs olunub peksimetde gelen kadırgalara teslîm eyleyesin ve teslîm olunduğuna temessük alub dergah-ı mu allama gönderesin.

105

Adamisine virildi. Fi 8 C

Aydın Beğine Balat ve Akçeşehir kadılarına hüküm ki:

Hâla Akçeşehir na'ibi adam gönderüb Akçeşehir kazasında Savcı dimekle ma r f karye halkının ehl-i  isyan ve m tehhim ba zı ehl-i fesadı kadı-i mezbûr miri hizmet ile ahar yerde iken na'ib-i mezburun mahkemesin basub taş ile ve ağaç ile muhkem d ğ b külli hakaret ve ta addi eyleyub katl eylemek kastında iken karye-i mezburenin a y anı g   ile halas eylediklerin bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu husûsu bir def a Őer ile fasıl olmuş değil ise zikr olunan ehl-i fesadı ihzâr eyleyub dâhi ahvallerin onat vechile hak üzere teftiş eyleyub göresin kazıyye  arz olunduğu gibi olub ol vechile fesad ve Ően at eyleyen kimler olduğu Őer  ile sabit oldukdan sonra sipahilerse habs idub  arz eyleyen değillerse Őer  ile lazım geleni icra idub yerine koyub Őer -i Şerife muğayir kimesneyi iş itdirmeyesin bu bahane ile kendü hallerinde olanlara dahl olunub ehl-i fesada himayet olunmaktan hazer eyleyesin ve kazıyye neye müncer olursa yazub bildiresin.

[51]

106

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Dergah-ı mu'allamda hekim başı olan Gars İzzetin-zade Hüseyin dame fezâlihû mektub gönderub İstanbul'da vesair memalik-i mahmiyyede bazı kimesnelere cerrah ve tabib ve kehhâl ve adına gezub hengama kurub ve dükkanlara oturub mücerred celb ve ahz için müslümanlara tıbbâ müğayir ve hikmete muhâlif katil şerbetler ve zehir nakd sehtler virûb ve adet ve 'ilme muhâlif yaralar açub ve gözlere dâhi üslupsuz yapışub muhâlif otlar koyub müslümanların hallerine ve canlarına zarar irişdirub min-ba'ad anun gibilerin ma'rifet ve 'ilimlerin kendü bi'z-zat kendü görüb sana'atlarında imtihan idub hallerine göre kadir oldukları kimesnelere 'ilaç ideler diyu icâzet virmeyince anun gibiler sergide ve dükkanda oturub hengame girmek etmeyub ve müslümanlara muhâlif otlar virmeyub zarar irişdirmeyeler diyu tenbîh olunmak lazım olduğun bildirmişsin imdi ilimlerinde cahil olanlara müslümanlara ol vechile muhâlif nesne virub zarar irişdirmek münasib değildir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan tabakaya muhkem tenbîh eylesenki min-ba'ad müşârün-ileyh hekim başına varub 'ilimlerinde ne mertebe kudret ve ma'rifetleri olduğun müşârün-ileyh bi'z-zat imtihan idub 'ilimler ve kadir olduklarına göre 'ilac itmeğe ruhsat virmeyince çarşularda ve mecmû'elerde fuzuli esbabların sürüb hengame ile cem'iyetler idub mücerred kendülere celb mal için müslümanlara buldukların virmesünler ve yaraya ve göze nesne koyub müşavere itmedin 'ilac itmeyeler ba'de't-tenbîh eylemeyub ruhsat virmediler ve imtihan itmedin fuzuli kendü kendüden tabiblenub hengame-gîr olanları ve tıbbâ muhâlif müslümanlara nesne virenleri tedib idub inat ve muhâlefet üzere olanları isim ve resimleriyle 'arz eyleseniz ki haklarında emr-i şerîfim ne vechile sadrolursa mucebi ile'amel oluna min-ba'ad emr-i şerîfimle 'amel olunmağıçun suret-i sicil-i mahfûza kayd itdürdükden sonra muceb ile emr-î şerîfimi müşârün-ileyhe elinde ibka idesin.

107*Sahibe verildi.*

Selanik Beğine ve kadısına hüküm ki:

Hâla Selanik kal'asında bina olunmak emrim olan kal'a eski kal'adan topçu ve hisar eri ta'cyîn olunmak lazım olduğu 'lâm olunmağın zikr olunan kalaya eski kal'adan kifayet mikdarı topçu ve hisar erin ta'cyîn idub göndermek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda zikr olunan kala muhâfazasıçun eski kalâadan kifayet kadar topçu ve hisar erin ihrâc itmeyub kalâa-i mezbûreye gönderub hıfz ve hırsaset etdiresin ve ne kadar topçu ve hisar eri ihrac olunub irsal olunduğu defter eyleyub defterin Südde-i Saâdetime gönderesin.

[52]

108

Eroğlu İsa Çavuş'a virildi Fi 9 C

Anadolu Beğlerbeğisine ve Kütahya Kadısına hüküm ki:

Hâla Hama beyinin Asitane-i Saâdetime gelen çeribaşısının Hakkı nam-ı hizmetkarı Yahya nam-ı kimesnenin yanında iken gece ve gündüz uyumayub her hafta beş bin kalıp akçe kesub iki bin iyi akçeye beş bin akçeyi reâyaya ulaştırdub bi'l-fi'il mezbûr Yahya Keçiborlu'da olduğun haber virmeğin mezbur Cafer Südde-i Saâdetim çavuşlarından İsa çavuşa Karaman'a bazı hizmet için ol cânibe irsal olunmağın mezbûreye koşub sana irsâl olundu **buyurdum ki:**

Varub vusul buldukda mezbûr Yahya'nın evin ale'l-gafle basub kıllâb esbabından ve kalp akçeden bulunanı bile zabt idub esbab ve sikkeleri ve akçe ile mukayyed ve mahbuz Anadolu çavuşlarından yarar adamlara koşub Südde-i Saâdetimize gönderesin.

109

Sahibi olan zimmiye virildi.

Rum ili Beğlerine ve Kadısına hüküm ki:

Rum patrik serahu mektub gönderub bazı müddet buldular mukaddema emr-î şerîfimle teftiş olundukda ref olunub yerlerine ahar müddet bulundular gelub eda-i hizmet iderler iken ol ref olunanlar kendi hallerinde olmayub şirret ve şekavet idub miri rüsum ve harac cem'ine mani' olub niçe fesada ba'is olurlar diyu arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Ol-makûle fesad ve şena'at üzere olan müddet (...) her biriniz taht-ı hükümetinizde ele götürüb dâhi ahvâllerin onat vechile hak üzere ta'yîn idub göresiz vech-i meşrûh üzere emr-î şerîf ile ref olunan müddet (...) kendi hallerinde olmayub şirret ve şekavet idub mal-ı miri ve harac cem'ine mani' olub ve niçe fesada ba'is oldukları bi-hesabu ş-şer' sabit olursa aslı ve hakikati ile arz eyleyesin.

110

İskenderiye Beğine hüküm ki:

Pirizrin Beği mektub gönderub İsoni (...) nam hayratda Manastır'da rahib olan Saf nam zımmi ehl-i islâmın dinine şetm idub ve miri hizmete gelen sipahi taifesine re'âyaya izlâl idub ve (...) nam-ı zımmi beş rahib ile katl idub ve bilâ emr bir büyük kilisa bina idub ve kireç ve kereste ihzâr idub dâhi ziyade binalara mübâşeret idub ve kimesne kefil olmayub re'âya ta'addisinden müntazir olub ve habisten firar idub ve (...) (...) mezbûrede hisar-ı mesabe kiliseler ihdâs olunub şöyleki ref' hususuna fermân olunmaz ise re'âya perakende olmak mukarrerdir diyu bildirmiş imdi zikr olunan hadas kimisa hedm ve ref' olunub ol mel'unun hakkından gelinmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu hususu toprak kadıları ma'rifetiyle ber muceb-i şer'î şerîf teftiş eyleyub göresin kaziyye 'arz olunduğu gibi ise ki şer' ile sabit ola ve şer' ile şirret bulduğu üzere mufassal ve mesrûh yazub ve mezbûr rahibi muhkem habs eyleyub Südde-i Sa'adetime 'arz eylesin ve şer'-i şerîf ile yıktırılması lazım olan kaç Manastır ise fiili şer'-i şerîfden emr olunduğu gibi asla tehir eylemeyub hedm eylesin.

[53]

111

Yevmü'l-isneyn fi 15 Cemaziye'l-ahir sene 981

Kethüdasına virildi. Fi 27

Kayseri'ye Beğine ve kadısına hüküm ki:

Senki kadısın mektub gönderub kaza-i mezbûra tabi' Köstere'ye nam karye halkı tarafından maksûd ve İbrahim ve Süleyman ve Süleyman ve Hamza ve Ahmed ve divane Bayram ve (...) ve Yusuf ve Mürsel ve Hacı Kalender ve Abdü'r-rezzak ve Katloşa ve Bayram hoca ve gayri meclis-i şer'-i şerîfe gelub ekrât taifesinden Lek ve Avenik nam cema'atlerden Hüseyin ve Laçin(?) Derviş 'Ali ve 'Alican ve Pir Ahmed ve Katloşa ve Nuri ve Arap ve Mürsel ve Sultanşah ve Şahvirdi ve Haydar ve Tur 'Ali kethüda ve Hayre'd-din ve azebler yerince bildirmediği ve terekelerimiz arasına konub tederrüb men' itmek istediğümüzde döküb ve davarlarımız sirkat idub hükümle teftiş olub zararları ve sirkat üzerlerine tazmîn olunmasın taleb oldukda mezbûr Laçin ve gayri şer'e ita'at etmeyub 'ale't-harble mübâşir olan kimesnenin evin basub habisinde olan Süleyman ve Katloşa ve Hüseyin nam hursuzları halâs idub ve müslümanlara hilâf-ı şer' şetm eylesin ve ta'addileri sicil olmuşdur diyu şikayet eylediklerin 'arz itmişsin imdi **buyurdum ki:**

Varduklarında ihsâr hakkı kalub ber muceb-i şer° kadim onât vechile hak üzere tefîş idûb göresin anun gibi zikr olunan taifeden şer°-i şerîf ita°at itmeyub o basub habsden mücrim alub ta°addi idenler kimler ise bi-hesabu'ş-şer° sabit ve zahir ola ol yerden °alakaların kat° itdükden sonra sabit olan fesadlarının suret-i sicilleriyle ve kayd u bend ile Kıbrıs'a gönderesin ve teslim olduğuna temessük alub dergâh-ı mu°allama gönderesin.

112

Bursa'da Kapluca Müderrisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu°allama adam gönderub oğlum Murad tabe bekahûnun hocası iken fevt olan karındaşının türbesin ta°mîriçun Manisa'ya varmak babında °inâyet rica eyledüğün ecilden üç ay vade ile varub gelmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda üç aya değın yine hizmet-i tadrîse gelmek şartıyla husûs-ı mezbûr için Ma°nisa'ya varub gelesin ziyade eğlendikten hazer idesin.

[54]

113

Kethüdasına virildi. Fi 8 C

Şam Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla Tedmîr Kadısı mektub gönderub bi'l-fi°il Liva-i Tedmîr Beği olan Mehmed ol-vilayetde °urbân mabeynlerinde olan merkûma ak yerak ve kızıl yerak hevasıyla mukayyed olub bir tarafına kuvvet virub hevalarına tabi°olub ve taraf-ı ahara hilaf-ı şer° ve kanun niçe tekâlif teklîf idub defter ve kanun mucebince fasl aldukdan sonra her karye ahalisin müddet-i medid habs idub ve envâ°-ı hakaret ve siyaset idub her karyeden müşâhere ve ta°âmiye diyu üçer dörder yüz altun taleb eyleyub virmediklerinde köylerin nahb ve garet ve emvâl ve esbâbların yağma ve hasaret itdirub üç yüz miktarı karye cela-yı vatan idub ahar sancaklarda mütemekkin olmuşlardır ta°addi sebebiyle Nefs-i Tedmir'de olan memleha dâhi battal olub ve re°âyalar parakende olmağla mal-ı miriye ve °avarız-ı divaniye külli noksan müterettib olmak mukarrerdir diyu bildirmiş imdi mir-i mezburun beğler beğliğinin de bu vechile zulmü variken °arz itmeğe sebep nedir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda toprak kadılarıyla mumâ-ileyhin ahvalin görüb fi'l-vaki° °arz olduğun gibi zulmü var ise ne makule zulm ve ta°addisi olduğun mufassal ve meşruh yazub toprak kadısıyla °arz eylesin ki tedârîke görölüb ol vechile re°âyaya zulm ve ta°addi itdirilmeye.

114

Mısır Beğlerbeğisine ve kadısına ve defterdarına hüküm ki:

Senki Beğlerbeğisin mektub gönderub divan-ı Mısır'da virilü gelen cihat ol tarafdand ˆatibe-i ˆulyanıma ˆarz olunmadın ve sahiblerinin cerime ve günahları sabit olmadın kadı ˆaskerlerim tarafından baˆzı kimesneler anun gibilerin bilâ sebep cihetlerin alub berat ibrâz itmekle taˆaddi olunmağın ˆarz olunmadın kadı askerlerim tarafından ol vechile fukaranın bilâ sebep cihetlerin alanların beratların alub bila sebep cihetleri sahiblerine tasarruf itdüresin diyu emr-î şerîf varid olmağın görülüb iki yüz miktarı kimesnenin bila sebep cihetleri alınmış beratları hıfz alunduğun bildirmişsin imdi **buyurdum ki:**

Vardukda bu hususda mukayyed olub ol vechile cihete berat ibrâz idenleri cihatın eski sahibleriyle beraber idub göresin müstehak olmamağla veyahut cihati olmamağla veya günahı sabit olmağla kangınızın gedükleri alınub berat olunmuş ise anun gibi cihetleri berat idenlere tasarruf etdiresin amma kendü hallerinde cihetlerine mutasarruf olub muˆtad ve cihetleri yoğiken ve cürmü ahar sebebi ˆarz olunmaların mücerred bila sebep ve bi-günah cihetlerikadı ˆaskerim tarafından alınub berat virilenlere tasarruf etdirmeyub anun gibilerin beratların derkise idub mühürleyub gönderesin ve min-baˆd ˆarzınız mucebince berat olunmayub fukaranın cihetlerin fuzuli bila sebep-i berat itdürenlere tasarruf itdirmeyub müstehak olan sahiblerine tasarruf itdüresin.

[55]

115

Uzun Çavuş'a virildi Fi 9 CA

Rumili Kadılarına hüküm ki:

Bundan akdem Selanik nazırı olan Bali Çavuş Silivri'de vakiˆ olan tekkede yaturken bir gümüşlü kulıcı ve yağmurluğu ve dülbendi sirka olunub ve Pir Ahmed nam danışmendün kebiren saray içinden Seydi ile kayalığa esbâbı sirka olunub ve Çorlu'da nalband dükkanında yaturlar iken ˆAcem bazerganlarının hayli cevahiri sirka olunub bu fesadları eyleyen çingene taifesinden Kara Çomak oğlu İlyas ve karındaşı Çotaz ve kayınları Baçoz ve Baçoz ol zamanda kara köyden Seydi nam çingenede yatub andan gelub Silivri'de fesad eyledi diyu haber virildiği ecilden zikr olunan çingeneler her kangı tarafdanda bulunursa ele getürüb mahal-i hadisede şerˆile teftiş olunmağın Sütte-i

Sa'âdetim çavuşlarından Uzun çavuş mukayyed ve mahbus teslîm olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbûrun çingeneler her kangınızın toprağında bulunursa mecal virmeyub ele götürüb kayd ve bend ile mezbûr çavuşuma koşub mahal-ı hadiseye irsâl eyleyesin ki şer'ile teftîş olunub ber taraf ola.

116

Mezbûr kadının ademisine virildi.

Aydın Beğine ve Balat Kadısına hüküm ki:

Hâla Akçeşehir kadısı Veli Südde-i Sa'âdetime adam gönderub Akçeşehir kazasından Hatib Ahmed ve Mehmet ve Hacı Yusuf ve Süleyman ve Yusuf ve 'Abdi ve Sarı ve Arzov ve İvaz ve maden Hacı 'Abdi ve Hacı Mustafa ve Divane maden ve Kemal ve Kara Veli ve Mustafa bazı yoldaşlarıyla müşârün-ileyhin mahkeme naibini basub adamlarından birinin başın yarub mecrûh eyleyub ve kendünle hakaret eylediklerin ve bundan akdem naibin dâhi mahkemesi basub taş ile ve ağac ile naibi muhkem döğüb envâ'-i hakaret idub katl eylemek kasdında iken şehrin a'yanı gücle alıkoydukların bildirmeğın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda bi'z-zat mahal-ı hadisenin üzerine varub mezkûrları ihzâr eyleyub bu hususu bir def'a şer'ile fasl olmuş değıl ise ber muceb-i şer'-i şerîf onat vechile hak üzere teftîş eyleyub göresin kazıyye 'arz olunduğı gibi şer'ile sabit ola ehl-i fesad sipahiler ise habs idub 'arz eyleyesin değıller ise şer'ile lazım geleni icrâ idub yerine koyub şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş olmakdan ve ehl-i fesada mücerred celb ve ahz için himayet olunub bu bahane ile kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan ziyade hazer idub hak-ı sariye tabi' olan kazıyye niye müncer olursa yazub bildiresin.

[56]

117

Eflak'dan gelen zımmıye virildi.

Ruscuk Kadısına Eflak Voyvodasına hüküm ki:

Mektub gönderub haricden Eflak'a varub bal ve yağ ve sair esbab alınub Yergö 'ye götürüb kantara urub bey'e eyleyenlerden kadimden ve varmışların gümrük alı gelmiş iken şimdi ba'zı kimesne mani' oldukların bildirmişsin ama mani' olan kimler idüğü i'lâm eylemiş olugelmişe muhâlif iş olmağa emrim yokdur imdi **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu husûsda mukayyed olub vilayet-i Eflak'dan bal ve yağ vesair metâ' cem' idub Yergö'ye götüren Nefs-i Yergö'yi halkıolmayub haricden gelub bal ve

yağ cem^cidub Yergö'ye götürüb kantara urub harice bey^c idub ve kadimden ele alan olasillardan varmışların gümrük alıgelmiş iken şimdi mani^c olmağa sebep ne olmuşdur olagelmışe muhâlif iş itdirmeyub ve men^c eyleyen kimlerdir aslı ile ma^clûm idinub vukû^c üzere yazub bildiresin.

118

Valpove Kadısına hüküm ki:

Göle Beği olub Belgrad'da miri gemiler ve zahire hizmetine memûr olan muharrem dame ^cizzihû mektub gönderub kaza-i mezbûrda üç bin elli sekiz akçe nezir Pirişte nam karye Nehr-i Sava'nın kenarında vaki^c olmağla bir zaman lazım geldikde miri zahire gemileri ve köprü gemileri bina olunub ve bu def^a dâhi kırk kıt^a kim bina olunub gemilere lazım olan kereste dâhi karye-i mezbûrede cem^c olub durmağla ayende ve revendeden gemi ile nehr-i mezbûrdan ^cubûr idenlerden kerestenüz demek lazım olmağın karye-i mezbûre ^cavarız-ı divaniye ve tekâlif-i ^cörfiyeden mu^caf olmak üzere zikr olunan kereste her zaman hıfz ve hırsset idûb zayi olan keresteyi tazmin eylemek üzere ^cavarız-ı divaniye ve tekâlif-i ^cörfiyeden mu^câf olmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda karye-i mezbûre halkımadem ki karyelerinde cem^c olunub yığılan kereste her zaman hıfz ve hırsset idub zarar ve ziyan irişdirmeyub ve zayi^c olan keresteyi tazmîn idub bina olunan gemilere mu^câvenet eyleyeler ol-babda kimesneyi dahl ve ta^carruz itdirmeyesin.

[57]

119

Zağra Yenicesi Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub matbah-ı ^câmire için sekiz bin kile has buğday ve Yanbolu'da vaki^c olan iktisâb-ı ^câmire için dört bin dörtyüz kile arpa ve dört yüz kırk cebel-i hatmal Edirne'de olan matbah-i ^camire için sekiz yüz araba odun fermân olunub zikr olunan kadılığın altıyüz hanesi olub mâ^cadâsı yağcı ve küreci ve ellici ve akıncı celeb yazılıb miri hizmet vaki^c oldukda cem^can zikr olunan altıyüz haneye teklîf olunub mâ^cadâsı akçe ile miri hizmete mu^câvenet itmeyub husus arpa ve buğday ta'ife-i mezbûrede olunur sefer-i hümayuna gitmeyub ve ulüş olmadığı yerlerde fukaraya mu^cavenet itmezler ise halleri ziyade mükerrer olub fermân olunan zahirenin tahsîlimuta^cassur olduğun ^carz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusul buldukda anun gibi miri için arpa ve buğday lazım oldukda akçeleriyle bulunan yerlerden narh-ı cari üzere alıvirub nevbet olmayub sefer-i hümayuna eşmeyen

ellici ve akıncıdan ve ülüş olmadığı yerlerde yağcı ve gürcü ve celeb olub zahiresi olanlardan muâvenet itdiresin.

120

Varna ve Ruscuk Kadılarına hüküm ki:

Eflak voyvodası mektûb gönderub İstanbul ve Edirne vesâir Memalik-i Mahrûseden Eflak cânibe yağ ve bal cemîne varan rencber ta'ifesi Yergöği kazasına geçüb kendüler vilayet-i mezbûreye girmeyub akçelerini adamları ve yoldaşlarıyla gönderub cem itdirdükleri yağ ve baldan ve gayr-i metâdan gümrük taleb olundukda âdet-i kadime müğâyir teallül ve inât itmekle haraca ve mahsûl-i gümrüğe noksan meziyyet olur diyub bildirub ol babda hüküm taleb eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu husûsa mukayyed olub göresin fi'l-vaki vilayet-i mezkûreye yağ ve bal cemîne varan rencber taifesi kendüler Yergöği'de kalub adamların ve yoldaşların akçe ile irsâl idub cem itdirub getürdüklerin âdet-i kadime mucebince gümrük taleb olundukda bi'z-zat vilayete getürmedük ve biz cem itmedik diyub oligelene müğâyir taallül ve inad iderlerse men idub âdet ve kanun üzere gümrüklerin aldırub inât itdirmeyesin.

[58]

121

Bilecik maçdeninde olan Ali Çavuş'a hüküm ki:

Hâla Kütahya müsellimleri beyi mektûb gönderub zikr olunan maçdende demür yuvalak işleyen yokdur taşcı taifeleri sabıka Carullah Çavuş zamanında ham demürün kantarına sekizer akçe ücret virilub gelub hala ol mikdar akçeye razı olmayub Pir Ahmed ve Ali taşcı nam kimesneler hak ihlâl idub ziyade taleb idüb ocakları battal idub hizmet afk ve tehir olduğun bildirmeğin Carullah Çavuş zamanında ne mikdar akçe virilmiş ise ziyade olmayub ol-mikdâr akçe virilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Zikr olunan ham demür kantarına mukaddema Carullah çavuş zamanında ne kadar akçe virilmiş ise hala dâhi ol mikdar akçe virub ziyade bir akçe virmeyesin inâd ve muhâlefet idub afv ve tehir olmağa sebep olanları isimleri ile yazub bildiresin ki emrime muhâlefet idenlerin haklarından geline.

122

Bu dahi

Hüdevendigâr Beğine Hüküm ki:

Haliya mektub gönderub Rum ilinden ol câniblere Arnavut kafirleri geçub bağ ve bekçisi olmak bahanesiyle cem'iyet idub fesad ve şenâ'at üzere olub ba'zı ele gelub fesad ve şenâ'atları sicil olub ve ba'zı sahib-i emlâk olanların bağların beklemek ile siyanet olunur diyu bildirmişsin imdi Rumili'nden Anadolu'ya keferet taifesi geçmek ca'iz değildir memnû'adır sancağına tabi' olan yerleri teftiş ve tettebbû' idub anın gibi Rum ilinden hilaf-ı emr Anadolu'ya geçmiş keferet taifesi bulunursa kaç neferse ele götürüb dâhi cümlesin yarar adamlara koşub Südde-i Sa'âdetime göndersin eğer Rum ilinden geçmiş olmayub yerlü olub hizmet ider ırgat taifesi olanları dâhi defter idub her kimin hizmetindese kendülere kefile virub muhkem zabt ve siyanet itdüresin ki anın gibi anlardan birinden bir fesâd zahir olub ele gelmek lazım geldikde kefile olandan talep olunub ele virmezse 'arz olunub ana olacak 'ukubet kefillerinde icra oluna eğer kefilleri olmayub mücerred ırgatlığı bahanesiyle varub durmak isteyenleri dâhi ne mikdarsa Rum ilinden geçen keferet ile bile Südde-i Sa'âdetime gönderesin ve'l-hasıl kefilesiz kimesneye ırgat istihdâm itdirmeyesin

[59]

123

Budun Çavuşlarından Ali'ye virildi. Fi 13 C

(...) Beği Muharrem Beye hüküm ki:

Ol câniblerden mübâyâ'â zehayir tedârîki lazım ve mühim olmuşdur sabıka emrim üzere cem' olduğun zehayir tahsîl olunmasın ne mikdârdır ve re'âyâ üzerinde kalan ne mikdârdır kangı sancaklardan cem' olunub kangınızından cem' olunmamışdır dergâh-ı mu'allamda mufassal ma'lûm olmak lazım olmağın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda asla tevaffuk itmeyub emr olunan zehayirden ne mikdâr zahire cem' idub ve re'âyâ üzerinde ne-mikdâr kalmışdır kangı sancaklardan cem' olunub kangısından cem' olunmamışdır ne yerlerde der-mahzen olmuşdur mufassal ve meşrûh defter idub 'alet-ta'cîl dergah-ı mu'allama 'arz idesin

124

Erdel vilayetinden gelen ademisine virildi. Fi 15 C

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilayet-i Erdel voyvodası Baturi İstevan Voyvoda mektûb gönderüb Solnok Sancağı beği vilayet-i Erdel'e tabi^c olan Çokal dimekle ma^crûf karye hilaf-ı emr garet ve hasarat olunub yüz nefer mikdarı esir alunduğun ve sabıka liva-i mezkûr beği olub haliya Sigetvar Sancağı beği olan ^cAli dame ^cizzihû Sen Marten nam karyeyi garet idub re^câya ta'ifesinden esir olanların ıtlâkı için sabıka hüküm virilmiş iken ıtlak olunmayub bi'l-fi^cil liva-i mezkûr sipahileri ve kala^c neferleri ellerinde olduğun i^clâm eyledi imdi zikr olunan esirler emr-i sabıkım müstedasınca ıtlâk olunmaların emr idub **buyurdum ki:**

Vardukda bu husûsa onat vechile mukayyed olub göresin zikr olunan kefere taiffesi emre muğâyir esir olundukları vaki^c ise emr-î şerîf-i sabıkım müstedasınca ıtlâk olunmayub kalduklarına sebep ve ba^cis nedir şimdiki halde zikr olunan esirler eğer müşârün-ileyh sancak beyi elindedir ve eğer sipahi neferat ellerindedirher kande bulunurlar ise hükm-i sabıkım mucebince ıtlak itdirub fermân-ı hümâyunuma müğâyir kimesneye iş itdirmeyesin ve tenbîh ve tekîd eyleyesinki min-ba^cd vilayet-i Erdel'e mütâ^callük olan kurâ ve nevâhiye ve re^câya ve bereyasına emr-î şerîfime muğâyir dahl ve tecâvüz itmeyeler ba^cde't-tenbîh hilaf-ı emr iş idenleri isimleri ile yazub Sûdde-i Sa^câdetime ^carz ve i^clâm eyleyesin.

Bu dahi

Bir sûreti

Tımışvar Beğlerbeğisine Yanova zü^cemasından Behram nam zaim dâhi Drâya tabi bir karyeden dört nefer dutub otuz altı adet gurusların alub zulm ve hayf eyledüğü husûs yazıldı.

[60]

125

Bu dahi

Erdel Voyvodasına hüküm ki:

Asitane-i Devlet penahiye mektûb gönderub eyyam-ı sa^cadet encâmında vilayet-i Erdel her vechile emn û emân ve re^câyaya ve berâyasın kemal-i refahiyet ve azminyan üzere olub a^cyan ve ümera arasında asla ihtilâl ve ızdırab olmayub ateş fitne ve fesad

tamam bi'l-küllîye def^c ve ref^c olub ^cumûmen fermân-ı celil-ü kadriye muğâyir ve vaz^cları olmayub ^catebe-i ^câlem penaha ^cubûdiyet ve istikâmet üzere oldukların bildirub memleket ve re^câya ta'ifesine emr-î şerîfime muhâlif dahl ve tecâvüz olunmayub ve da'ima senün tarafına ^caskerleriyle hazır ve nazır olub vilayet ve memleket içinden ve eğer haricden ^cale'l-gafle bir düşman zuhûr idub mübâşeret fitne ve fesad iderise mu^caccelen irişub def^c-i mazarrat ve ifsâdları husûsunda bezl-i makdûr itmeleri için tenbih ve tekîd olmayub her birine istiklâl üzere hüküm irsâl olunmasın i^clâm eyleyub ve Asitan-ı Devlet-i aşiyanıma gönderdiğün adamın dahi vilayet-i Leh beğlerinin bazıları Nemçe kralının oğlunu krallığa kabul itmeğe kasd idub serhadda olan beğleri ve kapudanları ^caskerleriyle cem^ciyet üzere oldukların takrîr eyledi bi'l-cümle her ne ki i^clâm eylemiş isen ve adamın ne takdîr eyledi ise ^cal-i sebebü't-tafsîl paye-i serir-i ^câlem-i mesir-i hüsravaneme ^carz olunub ^cilm-i şerîf-i ^câlem-i şümûl-ı padişahanem muhit ve şamil olmuşdur imdi vilayet-i Erdel'in hıfz ve hıraseti ve re^câya ve berâyasının zemahiyet ve ıstırahatı husûslarında benim ziyade ikdâm ve ihtimâmım vardır ve Leh vilayeti dahi kadimü'l-eyyamdan Memalik-i Mahrûsem civarında olmağla beğleri ve re^câyası Asitane-i Sa^câdetime hulûs üzere olmağla anun dâhi hıfz ve himayet (Silik) padişahaneme lazım olan umurdandır serhadde olan beğlerbeği ve sancak beyi kullarıma ahkâm-ı şerîfe irsâl olunub Halil Bey defterinden haric olan kura ve mezariye dahl olunmayub re^câya ta'ifesin rencide olunmamak emrim olub anun gibi hilaf-ı emr karye urülüb re^câyadan esir alub duvar sürülüb garet-i esbâb ve emvâl olmuş var ise dâhi cümlesin ıtlak olunub emvâl ve esbabı ve davar cümle asabına red ve teslim olunmak fermân olunub ve ol vilayet tacirleri vesair rencberleri ticaret tarikiyla kadimden varub geldükleri üzere varub gelub ticaret virilmez beğlerinde kendü hallerinde olanlara hilaf-ı şer-i şerîf yolda ve izde dahl ve tecâvüz olunmaya diyu Budun ve Tımışvar Beğlerbeyleri kullarıma hüküm-i şerîfim gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda sen dâhi Asitan-ı ^cadalet penah ve sūdde-i sa^câdet destgahıma olan vufûr-ı ^cubudiyet ve istikâmetin müstedasınca kemal-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâm üzere olub hıfz ve hıraseti vilayet ve zabt ve sıyanet-i ra^ciyet babında cet-ü sa^cyı elden komayub daima basiret ve intibâh üzere bulunub ^cayan-ı vilayet ve ümerasıyla (s.61) hüsn-i zindegani idub anun gibi memleket içinden ve haricden ba^cz-ı ehl-i fesad-ı zuhûr idub kazıyye mazarratları ve ifsâd eyledüklerin sen dâhi^cikâb bulunmayub seferde olan beğlerbeği ve beğler kullarımla haberleşüb her ne tarikle mümkün olur ise ittihâd ve ittifak üzere def^ci mazarratları babında vesair devlet (...) mütac^callük olan umurda bezl-i

makdur eylesin ve bargâh-ı saâdet penahımızdan daima haberin eksik itmeyub i'âm ve iş'ârı lazım olan ahvâli bildirmekten hali olmayasın.

[61]

126

Bu dahi

Budun Beğlerbeğisine Hüküm ki:

Vilayet-i Erdel Voyvodası Asitane-i Saâdetime mektûb gönderüb ol serhadlarda vaki° olan kefere ta'ifesinin hareket-i bi-bereketleri olmakdan hali olmayub Nemçe ta'ifesi ve Nemçe kralının kapudanları ve beğleri °umûmen cem'iyet üzere olub vilayet-i Leh veya Erdel'e hüçüm-ı nahuset lüzûmları ihtimâlin virub gaflet üzere bulunmamak husûsun i'âm eylemiş ile öyle olsa sen dahi kemal-i basiret üzere olub °asakir-i müslimin ile hazır ve amade bulunmak lazım olmuştur **buyurdum ki:**

Vardukda ol serhadlarda vaki° olan beğler kullarıma haber gönderub her biri sancakları zü°ema ve sipahileriyle müretteb ve mükemmel düşman yarağıyla hazır ve amade bulunub vilayet-i Erdel canibine nazır olalar euzubillah anun gibi memleket içinden ve haricden bir düşman zuhûr idub fitne ve fesada mübâşeret eyleye voyvodadan haber geldiği gibi tehir ve aram itmeyub mahal-ı iktizâ itdüğüne göre hüsn-ü ittihâd ve ittifakla mu°accelen irişub def°-i mazarrat ve ifsâdları husûsda vesair devlet (...) (...) müta°allik ve münferi° olan umûrda bezl-i makdûr eylesin şöyleki ihmâl ve mesâhile sebebi ile emr-i celilü'l-kadrime müğâyir iş ola asla bir ferdin beyan idecek °özü müsbûl olmaz ana göre tedârük eylesin.

Bu dahi

Bir sureti

Tımaşar Beğlerbeğisine yazıldı.

127

Bu dahi

Solnok Beğine Hüküm ki:

Erdel voyvodasının Südde-i Saâdetimde olan Baloğ Franç nam adamı gelub Peşepz nam hizmetkarı Eğri'de esir olub itlâk olunub gelürken Solnuklular dutub esir eylemişler diyu bildirdü **buyurdum ki:**

Vardukda mezkûrun zikr olunan hizmetkarın her kimde ise itlâk eyleyub kimesneye emr-î şerîfime müğâyir rencide itdirmeyesin.

[62]

128*Bu dahi*

Yanova Beğine ve Kadısına hüküm ki:

Erdel Voyvodası mektûb gönderub Varad'a tabi° Beliş nahiyesinden beşyüz mikdarı sürülüb Yanova'ya iletdüklerin re°âya ve beraya ta'ifesine zulm ve ta°addi olduğundan mâ°adâ anda katl olan kimesne her davarın nısfı bahasın almayınca salıvirilmeyub ziyade rencide eylemişlerdir diyu bildirdi imdi vilayet-i Erdel re°âyası sair harac gûzar ra°iyetlerim gibidir anlara hilaf-ı şer°-i şerîf ol vechile zulm ve ta°addi olduğuna min-ba°d emr-î şerîfim yoktur **buyurdum ki:**

Vardukda onat vechile mukayyed olub vilayet-i mezkûrenin re°âya ve berayasına ve evlat ve davarlarına bi'l-cümle esbâb ve emvâline fermân-ı hümayun müğâyir kimesneyi dahl ve tecâvüz itdirmeyub anun gibi hilaf-ı emr-î şerîf re°âya taifesinin davarları sürülmüş ise giru ashabına red ve teslîm olunub bir akçe ve bir habbeleri alınmayub zulm ve ta°addi itdirmeyesin bu husûs mühimdir ihmâl ve müsâheleden hazer idub re°âya ve beraya ta'ifesinin def°-i zulm ve ta°addileri babında ziyade ikdâm ve ihtimâl üzere olasın şöyleki emr-i celilü'l-kadrime müğâyir iş olduğü istimâ° oluna bir ferdin °özü makbûl olmaz ana göre tedârük idesin.

129*Sinan Çavuş'a virildi. Fi 15 C*

Şam'a varınca yol üzerinde olan beğlerbeğlerine ve sancak beğlerine ve kadılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu°allam çavuşlarından Sinan lazım olan mahallerde menzil bargîri yazub ta°yîn itmek için hükm-i şerîfim ile irsâl olunub mu°âvenet olunmak lazım olmadığı **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olub emrim mucebince menzil bargîri husûsuna mübâşeret itdükde her biriniz bi'z-zât mukayyed olub müşârün-ileyh lazım ve mühim olan ahvâllerde gereği gib mu°âvenet ve müzâhiret idub ihmâl ve müsâheleden hazer eylesesin husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır onât mukayyed olub bab-ı mu°âvenetde dakika fevt itmeyesin ve mezkûr çavuşum emrim üzere bir mahalde menzilbargîrin yazub ta°yîn idub kendünden sonra ol menzilcilere muhkem tenbih ve tekîd eylesesin ki menzil atlarıonât zabt û hıfz idub hilaf-ı emr kimesneye ulak namına menzil bargîrin virdirmeyesin.

[63]

130

Muhzıra virildi.

Akkirman Beğine hüküm ki:

Çerakisa Beğlerinden Kabartay Sancağı Beği olan Mehmed ol cânibe irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh taht-ı livana varub vusûl buldukda öte yakaya geçmeğe gemi ve kifayet mikdarı adam koşub Emin ve Salim Kefe'ye ulaşıdurasın ve akçesiyle zat ve zevadesin dahi tedârik idiveresin.

131

Kethühasına virildi.

Bağdad Beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Keşan sancağı beği iken bazı mezâlimi iclâm olunmağın umûman teftîşi fermân olunan Ca'fer'in hakkından gelinub siyaset olunmak emrim olmuş idi ol emr-î şerîfim âli mekan mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda asla tehir eylemeyub emr-i sabıkım mucubince mezbûrun hakkından gelub emrimi yerine varduğun yazub bildiresin.

132

Muhzir virildi.

Dergah-ı mu'allam yeniçerileri zümresinde Samusoncu başı olan Ca'fer Şubaşıya hüküm ki:

Bundan akdem Maraş ve Kayseri'ye ve Niğde ve Beyşehir sancaklarından yeniçerilik için oğlan cem' idesin diyu berât-ı hümâyunumla irsâl olunmuş idik lakin ziyade Âcemi oğlanı lazım olmağın Karaman ve Dulkadiye Beğlerbeğliklerinde tayin olunan sancaklardan mâ'âdâ vilayet-i Karaman sancaklarından yüz nefer ve Dulkadiye sancaklarından yüz nefer oğlan cem' itmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mukaddema sana virilen nişân-ı hümâyunumda mestûr olan ka'ide ve kanun üzere zikr olunan beğler beğliklerde berâtında mukayyed olan sancakların mâ'adâsından dâhi yüzer oğlan cem' idesin keferere re'âyasının müte'addid oğulları olanlarından cem' idub beratına muhâlif kimesneye mani' olmaya ama sen dâhi basiret üzere olub beratına muhâlif iş ittirmekden ve kimesneye himayet itmekden hazer eyleyesin.

133

Ofçabolu yörükleri şubasına hüküm ki:

Hâla Ofçabolu yörüklerinin evvelki nevbetlüsüki 94 neferdir bu senede Kamengrad kazasında zuhûr iden demür ma'deninde top ve yuvalağı hizmetine evvel baharda ihrâc eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda Ofçabolu yörüklerinin nevbetlüsü çeri başıları ve mukaddemleri ile ihrâc eyleyub evvel baharda mahal-i mamûre varub top yuvalağı hizmetine mübâşeret idub geç ve eksük getürmekden ziyade hazer eyleyesin.

Bir sureti

Selanik yörükleri Şubasına ikinci nevbetlüsü evvel baharda yazıldı.

[64]

134

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla Portugal kafirleri ba'zı kadirga ve kalyon ile bahreyn cânibine varub ahali-i islâmdan ba'zı esir ve garet eyleyub fesad eyledüğü i'âm olunub Moha ve Aden câniblerine dâhi bir zarar eylemek ihtimali olub ve Moha kapudanı yanında asla gemi olmayub ol etrafın muhâfazası mühimmatdan olmağın Süveyş'de olan gemilerden iki kıt'a kadirga yat ve yerağı ileve alâtı ile ve bi'l-cümle cenkcisi vesair levâzım ile donadub müretteb ve mükemmel Moha kapudanı irsâl eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda tehir eylemeyub Süveyş'de olan gemilerden iki kıt'a kadirga lazım olan alât ve esbabı ve cenkcisi vesairyat ve yerağı ve barutları ve bi'l-cümle cem'e-i mühimmatı ile donatub müretteb ve mükemmel eyleyub dâhi vech ve münâsib gördüğün yarar ve mutebed-i 'aliyye adamlar ile Moha kapudanına gönderesin ki Moha ve Aden cânibleri muhâfazasında ola ve daima adam gönderub Yemen ahvâlin tetebbu' idub kefer-i fücureden Aden'e veyahut bir mahalli zarar irişmeli olmaya ol cevanibin muhâfazasının ihmâl eylemeyub iktizâ itdüğüne göre hıfz ve hırâsetinde hüsn-ü tedebbür ve tedârük eyleyub bab-ı ihtimâmda dakika fevt eylemeysin ve ne vechile tedârük idub gemileri ne zaman gönderdiğün ve Yemen ahvâli niçedir tetebbu' ve tecessüs itmek için 'ale'd-devam Yemen'e varub gelmek için bir kalite vaz'e idub eğer Yemen Hicaz'da vaki' olan bina deri(?) yoklanub sana haber göndere sen dâhi Südde-i Sa'âdetime 'arz eyleyesin.

135

Çorlu Kadısına hüküm ki:

Mektub gönderub Çorlu müderrisi vesair ahal-i islâm sana gelub gelen elçiler cami^c-i şerîfe müttasıl olan tabhanelere konub cami^c'in sofaları ve haremi kefare ile memlu olub fisk û fücûr eyleyub cami^c-i şerîfe kulub eylediklerin bildirub men^c olunmaların ricâ eylediklerin bildirmişsin imdi min-ba'd kefare taifesin eğer elçi ve eğer gayridir anda kondurulmayub irak yerde kârban saraya kondurmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda elçilere koşulan çavuşlara tenbîh idub cami^c-i şerîfe karib yerlerde kondurmayub irak yerlerde kârban saraylara kondurub vech-i meşrûh üzere cevami^c ve mesâcidin kulut(?) itdirmeyub emr-î şerîfime muhâlif iş olmakdan hazer eylesin ve bu bahane ile ilçilere ta^caddi eylemekden hazer eylesin.

[65]

136

Beğlerbeğiye tabi^c olan Ali Çavuş'a virildi. Fi 19 C

Anadolu Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderub bundan akdem Barçınlı kazasına tabi^c Taşlı nam karyede Şah Veli beğın kethüdâsı İbrahim bin Halil nam kimesnenin evi basılıb ale't-harb ile yerde mecrûhen katl olunub ve Hüseyin oğlu yedi yerde mecrûh olub Gülzade kızını üç atı ile ve esbabı ile alub na-bedîd oldukları husûsun teftîşi içûn mahal-ı hadisenin üzerine varılıb teftîş olundukda mezbûr Hüseyin haremiler on iki nefer kimesneler idi üçü taşrada havadar olub dokuzu sulu içine girub babamı katl eylediler dört neferin bilirim biri Burusa'da Mehmed bin haydar ve üçü kaza-i Turgud'dan İbrahim bin Yankale ve karındaşı Hasan ve Süleyman bin Abdullah olub vilayet-i halk dâhi yaramazlıklarına şehadet eylediklerin bildirmişsin imdi mezbûrları vesair şeriklerin her kande ise buldurub mahal-i hadiseye getirdün ahvallerin şer^cle toprak kadıları marifetleriyle teftîş eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda asla tehîr eylemeyun mezburları her kande ise yarar adamlar gönderub getürdüb vesair şeriklerin dâhi tetebbu^c itdirub ele getürüb mahal-i hadisede kadı ile beraber idub bu husûs bir def'a şer^cile fasl olmamış ise ber muceb şer^c-i şerîf onatvechile hak üzere teftîş eyleyub göresin kazıyye ^carz olunduğu gibi ise kızın ve alınan esbâbı buldurub götürdükden sonra ehl-i fesad sipahiler ise habs eyleyub ^carz eylesin değiller ise şer^cile lazım geleni icrâ idub getürdükden sonra ehl-i fesad

sipahiler ise habs eyleyub ʿarz eyleyesin değiller ise mahallinde Őerʿile lazım gelen icrâ idub ceza ve sezaların viresin bu husûsda tamam hak üzere olub ehl-i saire himayet olunmakdan ve kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan hazer eyleyesin ve kaziiyye neye müncer olursa bildiresin.

[66]

137

Mehmed Çavuş'a virildi. Fi 7 C

Karaman Beğlerbeğisine hüküm ki: (Silik) ve Sivrihisar kadılarına hüküm ki:

Bundan akdem Kârbah Kıran Numan oğlu ve Şerikleri ele götürülüb ahvalleri teftiş olunmağıcın sabıka Karaman beğlerbeğisi iken fevt olan Hasan Beye hükmi hümayunum yazılıb irsâl olunmağın emri-Ő Şerifim mucebince mezbûr Numan oğlun ele getirüb Konya kalʿasında habs eylediğü iʿlâm olunmağın mezbûr Numan oğlun mahal-ı hadise mukayyed ve mahbûs Őerʿile teftiş tamam olmasın emri idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbûru kayd û bend ile meclis-i Őerʿi Şerife getürdüb dâhi nida etdirub mezbûrdan daʿva-yı hak ider kimesneler var ise hasmayı beraber idub dâhi bir defʿa Őerʿile fasl olmayub on beş yıl terk olmayan husûsların ber muceb-i Őerʿi Şerif onat vechile hak üzere teftiş eyleyub ve Şerikleri dâhi zuhûra getirüb ahvâllerin Őerʿile dikkat ve ihtimâmle teftiş ve tefahuz idub göresin mezbûr Numan oğlunun üzerinde sübut bulan hukûk-ı nas Őerʿile ashâbına alıvirdikten sonra kârbân basub kırdığı vesair üzerinde Őerʿile sabit olan mevadın yanınızda sübut bulduğu üzere müfassal yazub Südde-i Saʿâdetime bildiresin ve kendüsün kemâ-kân habs idesin ve Şeriklerin dâhi zuhura getirüb sahih Şerikleri olub fesad ve Őenaʿatde bile oldukları sabit olursa mecal virmeyub anları dâhi muhkem-i habs idub ahvâllerin sübut bulduğu üzere yazub bildiresin amma hin-i teftiŐde tamam hak üzere olub ehl-i fesada mücerred celb ve ahz için himayet olunub hukuk-ı nass zayiʿ olmakdan ve kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan ve biʿl-cümle Őerʿi Şerife muğâyir kimesneye taʿaddi olmakdan ziyade hazer eyleyub hakk-ı harice tabiʿ olasın ve zimmetinde mal-ı miri varsa kesr-i iltizâma gadr-i mal sadetimidir zahirolub dahi üzerinde malım olmağla siyaset olunmaz diyu ve erbâb Şekevvi hakk-ı ketm itdirilmese ol-makûlenin hakkından geldirilmek mukarrerdir ana göre ihtimâm idub eğer sair fesadı ve eğer bazergan kırdığu zuhûra getürdüb hak-ı hakk eylemek ihtimâm eyleyesin ve bu husûs onat toprak kadısı olan Mevlana Turgut kadı ile görüb taʿyîn eyleyub ahvâl neye müncer olursa vukûʿ üzere yazub bildiresin.

[67]

138

Prevadi Kadısına hüküm ki:

Vezir Ahmed Pâşâ edamallahu te'âla iclâlehû şöyle 'arz olundu ki müşârün-ileyhin davarları taht-ı kazanda kışlayub kadılığın defteri ancak anun davarlarına kifayet ider ahar yere ihrâc olursa re'âyaya küllî te'addi ve müşârün-ileyhin davarlarına zahire husûsundan küllî müzâyeka olur imiş imdi taht-ı kazanda olan zahire müşârün-ileyhe ta'yîn olmuştur **buyurdum ki:**

Adamı vardukda taht-ı kazanda ahar yere tereke ihrâc itdirmeyub müşârün-ileyhin davarlarına kifayet mikdârı satanlardan narh-ı rûzi üzere akçesiyle adamlarına zahire alivirüb re'âyaya tekrâr zahire saldırmayasın.

139

Bosna Beğinin ademisi Haydar'a virildi. Fi 16 C

Semendire Beğine ve Belgrad Kadısına hüküm ki:

Bosna Beği Ferhat dame 'izzihû mektub gönderub Gıratşaka Kal'ası için bir kaç darbzen lazım olduğun bildirmeğın iki şahı darbzen ile dört kıt'a hurda darbzen virilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhin adamı vardukda sefer mühimmi için Belgrad ve Semendre'de alıkonulub hıfz olunan darbzenlerdenma'âda anda mevcûd olan yerakıyla iki şahı darbzen ile dört kıt'a hurda darbzen ihrâc idub vech münâsib görüldüğü üzere müşârün-ileyhin ademisi ile kal'a-i mezbûreye götürüb isâl eylesin.

140

Bu dahi

Bosna Kadılarına hüküm ki:

Bosna Beği mektub gönderub ulak kurbunda bir kilisa etrafında kadimden dernek ve vesair oligelub bu yıl erbâb-ı tımardan ve gayriden ba'zı levendat kilisayı ve panayırı basub bazerganların esbâbların yağma idub ve ruhvabları mecrûh idub küllî fesad ve şena'at eyleyub fesad idenler serbest tımarlara ve havas-ı hümâyuna iltica idûb ihzârları mümkün olmaduğın bildirmişsin imdi anun gibi haricde fesad idenler eğer havas-ı hümâyun ve eğer serbest tımarlara ve eğer emlak ve evkaf karyelerine iltica iderlerse ele götürülmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda min-ba'ad ehl-i fesada ruhsat virmeyub siz ki kadılar siz anun gibi fesadı zahir olanlar kangınızın taht-ı kazasında havas-ı hümâyunuma serbest tımarlara ve evkaf ve emlak karyelerine iltica iderlerse karye sahiblerinin sözüne 'itimâd

etmeyub fesad idenleri mir-i müşârün-ileyh adamı ile meclis-i şer'î ihzâr etdirub fesad ve şena'atleri sabit olursa istikâflarına göre haklarından (s.68) geldirub havas-ı hümâyunum eminlerinin ve serbest tımar ve evkaf ve emlak sahiblerin fesad ve şena'ati sabit olub ve siyasete müstehak olanlara dahl itdirmeyesin ehl-i fesad havas-ı hümâyunumda veya serbest olan tımarlarda fesad idub dutuldukda şer'île celb ve siyasete veya kat'î affa müstehak ise serbest tımandan harice bildirmeyub ve sancak beğine bedel-i siyaset aldirmayub mücrime şer'île lazım geleni sancak beğine hemen serbest ve toprakda icra itdirûb toprağından harice iletdirmeyesin ama celb ve siyasete veya kat'î affa müstehak olmayub serbest tımarlarda cerimeleri alınmak icab ider kimesnelerin cerimelerine ve bi'l-cümle rüsûm-ı serbesteye sancak beği adamların dahl etdirmeyesin.

[68]

141

Gelibolu Emîni olan Cafer'e virildi.

Labseki Kadısına hüküm ki:

Gelibolu hassa harcı Cafer mektub gönderub kendüye fermân olunan mavnanın kerestesin kesilen yerlerin kadıları üzerine sen nazır Murad idinub ve kesilecek kereste dâhi ta'yîn olunan kadılıklarda haneleri hesap olunub her kadılığa hanesi mikdarınca 'adalet üzere tevzî olunub kimesneye artuk ve eksük teklîf olunmak ricasına 'arz itdüğü ecilden mavna kerestesi kesilmesi fermân olunan kadılıkların üzerine sen nazır ta'yîn idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda tamam mukayyed olub müşârün-ileyhe fermân olunan mavna kerestesi kesilu gelen kadılıkların üzerine nazır olub mezkûr mavnanın kerestesi müşârün-ileyh ma'rifetiyle kemal-i 'adalet üzere kesdirub vakt-i ve mevsimi ile itmam-ı maslahat itmek babında dakika fevt itmeyesin husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır gereği gibi mukayyed olub ikdâm ve ihtimâmın zuhura getiresin.

[69]

142

Yevmü's-Selase Fi 23 Cemaziye'l-Ahir Sene 981

Mustafa Çavuş'a virildi. Fi 25 C

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

Erdel Voyvodası batori İstivan Voyvoda mektûb gönderub Erdel beğlerinden Bekeş Gaşbar Nemçe kralıyla ittihâd ve ittifak üzere olub ol cânibden mülk-i kal'alar

alub hıyaneti mukarrer olmağın üzerine varub bi-^oinayetu'l-lah-i te^oala kal^oasın feth idub hakkından gelmek için bir kal^oasın dâhi muhâsara idub mücâdele üzere olduğun i^olâm eyledi imdi ba^ozı eşkiya ve Nemçe'lü tarafından mezbûr Bekeş'e mu^oâvenet olunmak ihtimâli olmağın Budun ve Tımışvar beğlerbeğlerine ahkâm-ı şerîfe gönderülüb Erdel voyvodasına mu^oâvenet eylemek emrim olmuşdur sen dâhi Eflak voyvodasıyla mu^oâvenet itmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda asla bir an ve bir sa^oat tehir ve aram eylemeyub kendin bi'z-zat varmak mümkün ise olursa kifayet mikdârı bi'z-zat varub müyesser olmazsa i^otimâd eyledüğün bir yarar ve namdar kimesneyi kifayet mikdarı ^oaskerle serdar ta^oyîn idub dâhi bi-tevaffuk Erdel voyvodası yanına gönderub ve ^oaskerden mukaddem bir yarar adamını gönderub Erdel voyvodasıyla haberleşüb ^oaskerin anun ^oaskerine ne mahalde mülâki olmak iktizâ iderse ana göre mülâki olub hüs-n-i ittifak ve ittihâdla anun gibi bir taraftan a^oda zuhûr iderse men^o-i def^oinde bezl-i makdûr idesin zinhar gaflet itmeyub ne mertebede isti^ocâl üzere ^oasker göndermek mümkün ise ol mertebede ihtimâm idub ^oale't-ta^ocîl ^oaskerin gönderesin ve ne zamandagönderub nice tedârik eyledüğünü yazub ^oarz idesin.

Bu dahi

Bir Sureti

Eflak voyvodasına yazıldı.

Yukarı suret üzere

[70]

143

Bu dahi

Vilayet-i Erdel Beğleri ve ^oayanına hüküm ki:

Erdel Voyvodası mektub gönderub Bekeş Gaşbar için ^oisyan idub Nemçe ile ittifak ve ittihâd üzere olub Nemçe cânibinden mülk-i kal^oa alub muttasıl a^oda ile yekdil ve yekcihet olub izalesi lazım ve vacib idüğü i^olâm eylemeğın müfsid-i mezbûrun hakkından gelinmek babında müşârün-ileyh voyvodaya hükm-ü hümayunum gönderilub şöyleki Nemçe cânibinden müfsid-i mezbûra mu^oâvenet için bir hareket olursa Budun ve Tımışvar beğlerbeğleri dame ikbâlehûma dâhi beğlerbeğliklerine tabi^o olan ^oasker-i islâm nesret-i beyam ile yat ve yeraklarıyla varub mu^oâvenet eylemek ve Eflak ve Boğdan voyvodaları dâhi mu^oâvenet eylemek için ahkâm-ı şerîfe yazılıub irsâl olunmuşdur imdi Erdel vilayeti sair Memalik-i Mahrûsem gibi memleketim re^oâyası

dahi Memalik-i Mahrûsem re'âyası gibi olmağın müfsîd-i mezbûr beher hal ele getirülüb hakkından gelinmek mühimmatdan olduğun ecilden **buyurdum ki:**

Vusul buldukda kadimü'l- eyyamdan Asitane-i Sa'âdet-i asitâneme olan vukuru 'ubudiyet ve ihlasınız mucebince anun gibi müşârün-ileyh voyvoda müfsid-i mezburun üzerine varub ele götürmelu oldukda cümlenüz hüsn-i ittifâk ve ittihâdla yekdil yekcihet olub müşârün-ileyh voyvoda mu'âvenet ve müzâheret eyleyub müfsid-i mezbûru ele götürüb yarar adamlar ile Asitane-i sa'âdetime irsâl eylemek babında enva'-i sa'y ve ikdâmınız zuhûra getüresün.

144

Bu dahi

Tımışvar Beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel Voyvodası mektub gönderub Erdel Beğlerinden Bekeş Gasbar Nemçe kralı ile ittihâd ve ittifak üzere olub ol cânibden kal'a alub hıyaneti mukarrir olmağın üzerine varub bi-'inayetu'l-lahu te'âla kal'asın feth ü teshîr eyleyub hakkından gelmek murad idinub bir kal'asın alub ve bir kal'asın muhâsara itmek üzere olduğu 'arz olunmağın anun gibi Nemçe kralı cânibinden müfsid-i mezbûra bir mu'âvin gelürse baevvel Gaşbar kal'asının muhâsarasında iken serhadda Erdel'e mütac'allik bir kal'aya düşürse Budun Beğlerbeğisiyle sen Tımışvar'a tabi' olan ümera ve zü'ama ve erbab-ı tımar ve neferat ile ve Eflak ve Boğdan voyvodaları a'yân ve bolarları ile yat ve yerakları ile varub mu'âvenet itmelerin 'arz eylemeğın Budun beğlerbeğisine Budun'a tabi' olan ümera ve zü'ama erbab-ı tımarı vecibe ve çavuşun ve cebelüleriyle ve neferleri ile Budun 'askeri ile varmak ve Boğdan ve Eflak voyvodalarına dahi üçer bin mikdarı yarar 'asker tedârük idub iktizâ iderse kendüleri ve yahut bir serdar ta'yîn eyleyub irsâl eylemek emrim olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda kal'a-i Tımışvar'a tabi' olan ümera ve zü'ema erbâb-ı tımar ile kanun üzere vecibe ve çavuş ve cebelüleriyle düşman yarağı ile nefer ta'ifesi yat ve yerakları ile ol-cânibe müteveccih olub mu'âvenet eylesin anun gibi Nemçe cânibinden bir hareket olursa müşârü'n-ileyhim ile haberleşub dahi fırsat alıvirub mahl-ı iktizâ itdüğüne göre hüsn-i tedbîr ve tedârikle ittifâk ve ittihâd ile a'danın def' ve ref'inde mu'âvenet ve muzâheret eyleyub enva'i say'ci cemilenüz vücuda getüresin ve ne vehile tedârik olunub nice olduğun mufassal yazub bildiresin.

[71]

145*Bu dahi*

Erdel Voyvodasına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderub Erdel beğlerinden Bekeş Gasbar nam müfsid Nemçe kralına tabi' olub ol cânibden mülk-i kal'a alub ittifâk ve ittihâd üzere olduğu sıhati ile haber alınub beher hal kal'ası feth olunub kendünün hakkından gelinmek mühimmatdan olmağın bi'z-zat üzerine varub bi-'inâyetu'l-lahu te'ala feth ve teşhîre tasmîm (...) ve eyledüğün i'lâm idub ve Nemçe kralına müfsid-i mezbûre bir mu'avin gönderse Budun ve Tımışvar Beğlerbeğliklerine tabi' olan 'asakir-i nesret-i masar ile ve Eflak ve Boğdan voyvodaları hazır ve müheyya olub iktizâ iderse varub mu'âvenet eylemek babında ahkâm-ı şerîfe yazub irsâl rica eylemişsin imdi işbu sene 981 Cemaziye'l-ahirinin yiğirminci gününde Tımışvar Beğlerbeğisinde mektub gelub mezbûr Bekeş Gasbar'ın bir kal'asın alub ve bir kal'asın dahi muhâsara eyledüğün ve ekser ihtimâl Nemçe 'askeri mücerred ol kal'adan ve vaz gelmek için serhadlarda bir ahar kal'a ki yapışmak ihtimâli olmağın sen muhâsarada iken anun gibi bir kal'a ki müstevli olursa Budun ve Tımışvar Beğlerbeğileri ol-cânibemu'âvenete varmağa emrim olmuşdur ve Eflak ve Boğdan voyvodaları dahi mu'âvenet eylemek fermân olub anlara dahi müstakil ahkâm yazılıb gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda Asitane-i Sa'âdetime olan vufûr-ı 'ubudiyet ve ihlâsın mucebince müşârün-ileyhuma beğlerbeğlere ve Boğdan ve Eflak voyvodalarına haber ve adam gönderub anun gibi Nemçe kralı tarafından bir kal'a ki müstevli olurlarsa ol-cânibe mu'âvenete mi varmak lazımdır yohsa yanuna varmak münasibdir ve bi'l-cümle mahalne iktizâ iderse ana göre haberleşub dahi kangı semtlere teveccüh olunursa 'asker-i islâma müstevfi zahire tedârük eyleyub dahi hüsn-i tedbîr ve tedârükle Erdel'e tabi' olan ümera ile vesair a'yan ile yekdil ve yekcihet olub müfsid-i mezbûru suhulet ile ele götürüb yarar adamlara koşub Asitane-i Sa'âdetime irsâl eyleyub 'arz ve namus muhâlif vaz' sudûrundan ihtiyât eylesiz bu husûs için Erdel vilayetinin ümera ve a'yanına dahi hüküm yazılıb gereği gibi mu'âvenet eylemeleri fermân-ı şerîfim olmuşdur Erdel ümerası ve a'yanı ile yekdil ve yekcihet olub hüsn-i ittifâk ve ittihâdla mezkûr müfsidi ele götürmek babında envâ'i ikdâm ve ihtimâm eylesiz.

[72]

146*Bu dahi*

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel Voyvodası mektub gönderub Erdel beğlerinden Bekeş Gasbar Nemçe kralı ile ittihâd ve ittifak üzere olub ol cânibden mülk kal'â alubhiyaneti mukarrerolmağın üzerinevarub bi-[°]inayetu'l-lahu ta[°]âla kal'â feth ve teşhîr eyleyub hakkından gelmek murad idinub varub bir kal'âsın alub ve bir kal'âsın dahi muhâsara eylemek üzere olduğun arz olunmağın anun gibi Nemçe kralı cânibinden müfsid-i mezbûre bir mu[°]âvin gelürse ol Gasbar kal'âsının muhâsarasında iken serhadda Erdel'e müta[°]allik kal'âya düşer ise Timişvar beğlerbeğisi ile sen Budun'e ve Timişvar'a tabi[°] olan ümera ve zü[°]ama erbâb-ı tımar ile ve Boğdan ve Eflak voyvodaları a[°]yân ve bolarları yat ve yarakları ile varub mu[°]âvenet eylemelerin [°]arz eylemeğın Timişvar Beğlerbeğisine tımaşvara tabi[°] olan ümera ve zü[°]ama erbâb-ı tımarı vecebe ve çavuş ve cebelüleriyle ve neferleriyle [°]umûman Timişvar [°]askeri ile varmak ve Boğdan ve Eflak voyvodalarına dahi üçer bin mikdârı yarar [°]asker tedârük idub iktizâ iderse kendüleri veyahut bir yarar serdar ta[°]yîn eyleyub irsâl eylemek emrim olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Budun'a tabi[°] olan ümerâ ve zü[°]ama ve erbâb-ı tımar ile kanun üzere vecebe ve çavuş ve cebelüleri ile ve düşman yarağı ile ve nefer ta'ifesi yat ve yarakları ile ol cânibe müteveccih olub mu[°]âvenet eyleyesin anun gibi Nemçe cânibinden bir hareket olursa müşârün-ileyhim ile haberleşub dahi fırsat alıvirub mahl-ı iktizâ itdüğüne göre hüsn-i tedbîr ve tedârik ile ittifâk ve ittihâd ile adanın def[°] ve ref[°]inde mu[°]âvenet ve müzâheret eyleyub envai[°] sa[°]y cümleüz vücûda getüresin ve nevehile tedârik olunub nice olduğun mufassal yazub bildiresin.

147*Kansu'nun kethüdasına virildi. Fi 11 C*

Şam Beğlerbeğisine hüküm ki:

Şam mir-hacı olan Kansu mektub gönderub geçen senede Na[°]im oğlu nam müfsid [°]asi olub kabile-i hacca ve istikâble ulaşub cenk olub zarar ve gezend irişdirmeğe kadir olmayub münhezim olub [°]isyanına sebep Şam Alay Beyisi olmuşdur ki müfsid mezbûrun hevasına tabi[°] olub adamları varub gelub Alay Beyi'nin andan hali olmayub fesad anun tahrîkiyle olduğun [°]arz itmeğın mezbûr Alay Beyi [°]azl olunub habs olunmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Alay Beyi habs idub vaki° halin mufassal °arz eyleyesin ve Alay Beyine mümkün Şam zü°emasından hüccacın istikbâline ta°yîn olunan pervane bir kura tevcîh idub ve istikbâl-ı hüccaca ta°yîn idub hüccac-ı zevil ibtihaca ol vechile zade rah-ı hacda zarar ve gezend irişdirilmekten hazer idub ol babda bezl-i maktûr idesin.

[73]

148

Mustafa Paşâ hazretlerine kâtib Mahmud ile gönderildi. Fi 24 C sene 981

Kıbrıs Beğlerbeğisine ve Lefkoşa kadısına hüküm ki:

Lefkoşa kadısı Yasin Südde-i Sa°âdetime mektûb gönderub kal°a-i mezbûre gönüllüleri ağası olan Haydar dame mecduhû meclis-i şer°i şerîfe gelub nefsi-i Lefkoşa'da yeniçeriler ağası sakin olduğu evler kurbunda kilisadan sair olunan mescid-i şerîf yanında akarsu olmayub ol-mahale halkının suya külli ihtiyacı olub giru kal°a-i mezbûrda Ayasofya Cami°in şadırvanının havzasunu dutub üzerinden miyane cari olan suyu havza kenarından bir tarikle alub zikr olunan mescidin yanında ve bendir çeşme bina itmek için icâzet-i hümâyunum olmak babında inayet ricâ ittüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîf vacibü'l-ittibâcın vusûl buldukda göresin fi'l-vaki° °arz eylediğün üzere zikr olunan şadırvanın suyu müstevfi olub beyana miyane cari olduğu vaki° olub ve mahalle-i mezbûrede çeşme bina olmak ile kimesnenin mülküne ve vakfına zararı yohsa vech-i meşrûh üzere binaya cari olan suya viresin ki °arz eylediğün üzere mahal-i mezbûrede çeşme bina eylesin böyle bilesin.

149

Şerîf hazretlerine nâme-i hümâyun yazıla ki

Asitan-ı Devlet ve °adalet beyanımıza kimülhar ve mülaz-ı selatin-i °azim ve fütuha-i (...) havakin-i kiramdır mektub-ı sadakat meshûbları varid olub mazmun kıymetinde mektubuna kadimü'l-eyyamdan elan(?) haremeyn şerîfeyne irsâl oluna gelen surre size ve Medine-i Münevvere şerefine ahkâm-ı şerîfe ile ve birer mühürlü sanduka içinde kisse-i şerîfe her yıl irsâl olunu gelmiş iken kense sematin ve nümayada(?) gönderilen kisse-i şerîfe vasıl olmadığı iş°âr olunmuş ol babada her ne ki takrîr ve beyan olunmuş ise °ali vechü'l-tafsîl ma°lûm-ı şerîfim olmuşdur imdi ol iki senenin surresi Südde-i Sa°âdetimden müstakil adam ile gönderilmekle gönderilmeyen zamanın hilatı dahi (Silik) °ale't-ta°cîl irsâl olunmak babında fermân kaza-i ceryanımız

sudûr bulmuşdur gerekdir ki kadimü'z-zamandan ʿadalet-i ʿünvân ve saʿâdet betyanımıza olan vufûr-ı ʿubûdiyet ve ihlâs ve ferd-i müddet ve ihtisâsınız mucebince bu babda hatır-ı ʿâtire zahir olan gabari izâle idub irsâl olunan hilat-ı fahireyi hüsn-ü kabûl ile alub giyubol-afakin müteberrikede evkaf-ı müsteddâya(?) hayr-ı duʿâya iştigâl gösterile.

[74]

150

Katin meramiye- virildi.

Adana ve Tarsus muharariri Merami'ye hüküm ki:

Bundan akdem Tarsus Sancağı tahrîr olundukda Haleb tımarları kethüdası olan Ahmed havas-ı hümayunumdan otuz bin akçe zeʿâmet ve baʿzı erbab-ı tımara dâhi beğlerbeği câniblerinden beğlerbeği sabık bakiyyesiyle tımar virüldüğü iʿlâm olundu imdi devatir-i ʿatike müracaʿat olundukda zikr olunan zeʿâmet sabık ümerayla havas-ı hümayunumdan ihrâc olunub tevsîh olunmuş bulunmağın eğer zeʿâmet-i mezbûredir ve eğer ol asıl erbâb-ı tımara virilen tımarlardır kemâ-kân ashâbına mukarrer olmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikr olunan zeʿâmeti ve tımarları ashaba üzere defter-i icmâlê kayd itdirub tezkerelerin viresin ki berât-ı şerîfim virile.

151

Korucu Kethüdaya virildi.

Yenice-i Vardar ve Timur hisar kadılarına hüküm ki:

Dergâh-ı Muʿallam çavuşlarından Mahmud Çavuş mektûb gönderub bi'l-fiʿil kara karye kadısı olan Mahmud için erbâb-ı tımardan Mustafa nam sebil kendü halinde yolca giderken kapum önünden geçdi diyu kadı-yı mezbûr merkûmu adamlarına tutdurub bi-gayr hak-ı darb idub ve başın yarub eli ardına bağlı mahkemesine getürdüb şikâyetçisini aradıp bulunmayacağıın buda habsine varub tımarın ister bu kıymetdir tevcîh yohsa idesin diyu nida idub yarandaşı ʿumûmen teftîş idub üzerine gelub bir ferd şikâyet etmeyub ahar mahkeme basdı diyu sicil idub sicile kayd itdüğü şahitlerin haberi yoğken zulm idub ve hayli cerimesin aldırduktan sonra habsden itlâk eyledüğü bildirdi imdi bu makule teʿaddiye rızâ-yı şerîfim olmayub seni itikât-ı hümayunum olmağın husûs-u mezbûrun teftîşin size emr idub **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh çavuşum vardukda mezbur sipahi ise kadı-ı müşârün-ileyhi ihzâr idub meclis-i şerʿde beraber idub hak üzere ahvallerin teftîş idub göresin fi'l-vakiʿ ʿarz

olunduğu üzere kadı-i mezbûrun merkûm sipahiye te'addisi olmasındır niçedir yanınızda ne vechile sadır ve sabit olursa mufassal ve meşrûh yazub 'arz eylesin hakk üzere olub bir cânibe meyl ve muhaba olunmakdan hazer idub hakk-ı harice tabi' olasın.

[75]

152

Sinan Çavuş'a virildi. Fi 22 Cemaziyel ahir 981

Haleb Beğlerbeğisine ve Haleb Beğlerbeğliğinde olan sancak beğlerine ve kadıları hüküm ki:

Memalik-i Mahrûsemde gurbet ve çengam namında gezen birçok cema'â-ı ta'ifi olub eğerçe ekseri havas-ı hümâyunuma kayd olunub lakin çendan miritye olan abidelerin virmedüklerinden gayri satun aldıkları kulların ve cariyelerin ve kendü ehl ü 'iyâlleri müzeyyen idub fisk ve fücuru mübah görüb müslümanları ihtilâl ve mu'âhiye irtikab itdirub ve bellerde ve yollarda fırsatla تنها buldukların soyub katl-i nefis ve garet-i emvâl itdükleri tamam ma'lûm olub vücûd-ı hayşiyelerinin izalesi eğerçe lazım olmuşdur lakin her yıl donanma-i hümâyunum fi-sebilillah gaza ve cihad için muhâfaza-i Memalik-i Mahrûse için deryaya çıkmaktan hali olmamakla ta'ife-i mezbûrenin cürümlerinden geçilub ve cânib-i miriye olan hukuk ve rüsûmdan ve 'avarız-ı divaniye ve tekâlif-i 'örfiyeden mu'âf ve müsellemler olmak üzere donanma-i hümâyûnuna kürekçi yazılmak iktiza itmişdir ve ta'ife-i mezbûre (Silik) (Silik) ekser ol diyarda olmağın şart-ı mezbûr üzere cümlesi defter olunub nısfı bir yıl nısf-ı aheri bir yıl donanma-i hümâyunuma gelub 'asker-i islâma kürek çekmek için liva-i Uzeyir muharririsi olan ilyâs tahrîr etdirilmesin emr eyleyub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu babda hüsn-i ihtimâm ile bi'z-zat mukayyed olub mezbûra getürdüb müşârün-ileyhe yarar çavuşlar ve müstevfi adamlar koşub ve siz ki sancak beğleri ve kadıarsız mukayyed olub ta'ife-i mezbûrenin ol-diyarda olan cema'at başlarıve a'yanın ve baş ve buğların ihzâr eyleyub her cema'atlerinde ne kadar nefer var ise defter idub cânib-i miriye olan hukûk ve rüsûmların ve 'âmme-i tekalif-i 'örfiyeden mu'âf olmak üzere ve her yüz elli nefer içlerinden ihtiyâr itdikleri kimesneyi çeri başı ve bir nefer bayrakdar olmak üzere donanma-i hümâyunuma gelmek emr olunduğu gündün üçer akçe 'ulufeleri virilmek ve peksimat ve varolları ve (Silik) ve 'inayetullah ile darü'l-harbin bir vilayetgaret olundukda dönmelikleri kendülerin olmak üzere ve yazılıb defterleri dergah-ı mu'allama geldikten sonra donanmacı olanlar serbest olub günahı sadır olanları çeri başından talep olunub cürm ve cinayetlerine beğlerbeği ve

sancak beği ve voyvadaları ve bi'l-cümle kendü çeri başlarından gayri bir fert dahl itmemek üzere ve donanmacı olanlar her yıl nevruz-ı mübârekden bir ay mukaddem ve bir mu'attal mahalde bulunub gıybet etmeyub ve ahar diyarda bulunmayub ta'yîn olunan yerde mevcûd bulunmak üzere yerlûden mümkün değil ise içlerinden a'yan ve namdarlarından yarar kefillerin virmek şartıyla ta'ife-i mezbûreye donanmacılık hizmeti teklîf-i kabul etdirub dâhi cümlesin cema'at bi-cema'at defter idub ol diyarda kaç bin nefer (s.76) olursa her yüz elli neferine içlerinden ihtiyâr itdükleri yarar kimesnelerin çeri başı ve bir nefer bayrakdar yazub defterlerinin bir sûreti anda hazine-i Haleb'de alıkoyub ve bir iki suret-i dergah-ı mu'âllama gönderesin ki biri kuyûdatıma teslim olunub ve biri dergah-ı mu'âllamda alıkoyulub ve mezbûrlara iki nevbet ta'yîn olunub emr oldukça nısfı bir yıl ve nısf-ı ahari bir yıl donanma-i hümâyumnuma gelib şart-ı mezbûr üzere eda-i hizmet ideler ve donanmacılardan bir ve na-tüvan veya ma'âlûl olanlar yerlerine yarar ve tüvana bedellerin getürüb kuyudatıma teslim ideler ve her yıl nevruz-ı mübarekden bir ay mukaddem ne mahalde bulunmağa ittifâk ve ittihâd iderlerse muhâlefet itmemek için her cema'atın neferleri birbirine kefil olub ve bir cema'at bir cema'ata dahi kefil olub ve muhalefetden hazer idub min-ba'd müslümanları mu'asıya irtikâb itdirmekden hazer ideler şöyleki mu'âfiyet ve şurût-ı mezbûre ile donanmacılığı ihtiyâr etmezlerse haklarından gelinmek lazım olmuşdur ihtiyâr etmeyenlerin habs idub veya yerlü yarar kefillere vürub 'arz eylesesin kianların haklarında emr-i şerîfim ne vechile sadır olursa mucebi ile 'amil eylesin husûs-ı mezbûr mühimmât dandır gereği gibi ihtimâm idub ve ta'ife-i mezbûrenin cema'at başlarını getürdüb bu hizmete hüsn-i tedvîr ve tedârikle ta'yîn itdüresin ve her bölüğün cürm ve cinayet çeri başları olacak kimesnelere mafûz olur çeri başılığa zabıtların ekadir yararların ta'yîn idesin ve defterleri nevruzdan bir iki ay mukaddem gönderilmeğe ceht etdiresin ki evvel baharda donanma-i hümâyuna gelmeğe mümkün ola.

Bu dahi

Bir sureti

Diyarbakir Beğlerbeğisine
ve defterdarına

Bu dahi

Bir sûreti

Bu dahi

Bir sûreti

Karaman Beğlerbeğisine
ve kadısına

Bu dahi

Bir sûreti

Anadolu Beğlerbeğisine
ve kadılarına

Marş Beğlerbeğisine
ve kadılarına

Bu dahi

Bir sûreti

Adana Beyi İbrahim Beye yazıla ama
buna gurbet ve cengiyan ve malas-ı
garb güzidelere yazıldı

Vilayet-i Rum zü'amasından Molla
Ali muharrir ta'yîn olunmuşdur.

[77]

153

Sahibine virildi.

Selanik Kadısına hüküm ki:

Selanik zımmilerin dergâh-ı mu'allama ruk'a sunub sabıka Selanik kal'ası meremmeti içün Rum kâfirlerinden iki bin flori cem idub kal'a-i mezbureyi meremmet ideler düyu emr-î şerîf varid olmağın emr-î şerîf muktezâsınca cem olunmağa şürû olundukda haricden gelub yiğirmi otuz yıldan beru şehirde sakin olub mülk dükkanları ve evleri olan keferelerine ta'yîn olunan (Silik) virmeyub biz harizden geldik diyu te'allül ve nizâ eyledüklerin bildirdükleri ecilden haricden gelub dâhi şehir içinde sakin olub müstakil kar ü kisb üzere mülk evleri ve dükkanları olan zımmilerin dâhi kal'a-i mezkureye muavin itmeyub emr idup buyurdum ki:

Emrim üzere haricden eglun şehir içinde sakin olub müstakil kâr u kisbleri olub mülk dükkanları ve evleri olan zımmilere dâhi kal'a-i mezkure merammatına mu'avenet etdirub emr-i şerîfe müğayir kimesneye te'allül ve nizâ etdirmeyesin husus-ı mezbur ehemmi mühimmatdandır bab-ı ikdâmda dakika fevt etmeyub emr-i sabık mucebince kal'e-i mezkurenin merammatın itmama iriştirmek ardınca olasın.

154

Mehmed Çavuş'a virildi. Fi 20 C

İlbasan Beğine ve Akçahisar ve İlbasan kadılarına hüküm ki:

Hâla Ohri Beği mektûb gönderub divane °Ali nam kimesne Mîrlivâ haslarından Konbas(?) nam karyenin ziraatgahına varub dahl etdükte re'âyâ ile mabeynlerinde cenk olub mezbûr °Ali mecruhanve fevt olub karındaşı Yusuf ba'zı levandatla mezbûr

karyenin üzerine varub iki yüz re'âyanın başın kesub ba'it mabeynlerinin ıslâh olmak üzerine iken mezbûr kana'at itmeyub ki ve seyirdub bir zimmiye dâhi katl idub ta'addi itdüğün bildirmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa bi'z-zat mukayyed olub tarafının ahvâlin hak üzere onât vechile şer'ile teftîş idub göresin 'arz olunduğu üzere katl husûsları vaki' midir asl nedir nice olmuşdur sıhati üzere ma'elûm idinub dâhi asl ile yazub bildiresin ama tamam hak harice tabi' olub meyl û muhabbadan hazer idub cadde-i hakdan 'adûl itmeyesin.

155

Uzun Cavuş'a virildi.

Hayrabolu ve Rodoscuk kadılarına hüküm ki:

İznikmit nazırı mektûb gönderub İznikmit'de taht-ı gemi kerestesi çeken öküzlerin 'alak olmayub taht-ı kazanuzdan bir karamürsel gemisi alduğu mikdârı 'alakda alınmasın 'arz itmeğin **buyurdum ki:**

Sipahi oğlanları zümresinden olub İznikmit'de koruculuk hizmetinde olan Darendede Bali vardukda akçeleriyle taht-ı kazanıuzdan 'alak bulunan yerlerden bir karamürsel alduğu mikdar 'ala kaldırub tahmîl idub gönderesin ki ama bu bahane ile re'âyaya salkun salub re'âyadan akçe almakdan hazer eyleyesin.

[78]

156

Saray kadısının ademisine virildi. Fi 23 C

Bosna Beğine ve saray Kadısına hüküm ki:

Hâla sen ki sancak beğisin mektûb gönderub sancağından ba'zı ehl-i fesad olub ve sarık zuhûr idub ahvâlleri görölmek lazım iduğun bildirmişsin **buyurdum ki:**

Varıcak ikinüz bi'z-zat mukayyed olub anun gibi liva-i mezbûrda fesad ve şena'at üzere olanları ele götürüb dâhi hasımları muvâcehesinde mukaddema bir def'a şer'ile görölub fasl olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyen ahvâllerin dikkat ve ihtimâmla onat vechile şer'ile teftîş idub ashâb-ı hukûkun şer'ile hakları alıvirilub dâhi fesad ve şenâ'ati sabit ve zahir olanlara mecâl virmeyub şerile lazım gelen icrâ idub yerine koyasın amma ehl-i fesad ve şenâ'at oldukları bi- hesâbü'ş-şer' sabit olmayıp mümkün mütehhim ve hırsuzluk ile meşhûr ve mütacârrif olanları haklarında isnât olunan fesadlarının suret-i sicilleri ile mukayyed ve mahbûs Südde-i Sa'adetime gönderesin amma bu babda tamam hak-ı harice tabi' olub cadde-i hakdan 'adûl itmeyub ehl-i fesada himayet olunub celb ve ahz olunmağla halas olmakdan ve bu bahane ile kendü

hallerinde olanlara mücerred celb ve ahz için dahl ve ta'arruz olunmakdan hazer eylesin ve haraçcılar husûsuna dâhi mukayyed olub emr-î şerîfime mugayir kimesneden ziyade akçe aldirmayub men° ve def° eylesin memnû° olmayanları yazub bildiresin.

157

Kethüdasına virildi. Fi 25 C

Dukakin Beğine hüküm ki:

Mektûb gönderub Radrime nahiyesinin re'âyasından Cabi Mehmed nam kimesne külli erzencem idub evkaf içinden olub deryaya vasıl olan Nehr-i Dirim kurbunda ba°zı karyelerde der an bâr itdirub bi'l-fi°il iki bin kileden ziyade bir latin elinde der-anbâr olunduğun ve nehr-i mezbûrun kurbunde olan köyler der-anbâr eylemekden oduna gitmek bahanesiyle gece ile sandallar içine tereke koyub hile ile kefere virdiklerin bildirmişsin imdi deryaya karib yerlerde ve bir cümle yalılarda tereke der-anbâr etdirmeyub men° eylemek emr idub **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba°d deryaya karib yalılarda tereke der-anbâr etdirmeyub men° eylesin men°le memnû° olmayanları yazub bildiresin.

[79]

158

Bu dahi

Dukagin Beğine ve Kadılarına hüküm ki:

Mektub gönderub Radrime re'âyasından Don Mark ve İkanfişe Koka ve Bergot Dok ve Don Ulas ve Brender Mark ve Ladit Eşbata ve Kekeş Aryoviçe ve Dronli ve Derendmar(?) ve Kokazi ve Bernad Kulagön nam zimmiler içün re'âyayı ihtilâl yağcı kafirlere tabi° olub başka bayraklar çekub hisara yürüyüş eyleyub ve hala fesad ve şena°atden hali değıllerdir diyu kefile virilmek için da°vet olundukda ita°at eylemediklerin bildirmişsin imdi mezbûrları ele götürmek emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbûrları ele götürüb dâhi ahvâllerin onat vechile teftîş eyleyub göresin fi'l-vaki° darü'l-harb keferesiyle ittifâk ve ittihâd idub re'âyaya iclâl eyledikleri sabit olursa habs eyleyub ahvâlllerin yanınızda sübût bulduğı üzere yazub bildiresiz ki sonra emrim ne vechle olursa mucebi ile °amil oluna amma bu bahane ile ma°zul re'âyadan akçe alub dahi fesad idenleri hıyânet itmekden hazer eylesin.

159

Kethüdasına virildi. Fi 22 C

Budun Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektub gönderub emr-î şerîfim gönderilub Segedin ve Peçuy ve Sigetvar ve Mohaç sancaklarında zahire ihrâç olunamayub zikr olunan sancaklarda her on haneden bir müd un ve bir müd arpa ihrâç eylemek fermân olunmağın ber-vech-i isti'câl yarar ve mu'temed-i 'aliyye ademlar ta'yîn ve irsâl olunub zahire salınmağa mübâşeret olunmuşdur lakin zahirenin bahası akçesi kanden virileceği ma'lûm olmaduğın bildirmişsin imdi İçil re'âyasına her yıl 'avarız ve nüzul ve kürekci vesair tekâlif salınmaktan hali değıllerdir ol- cevanibe bu yakasına salınmaduğu ecilden 'avarız tariki ile ihrâç olunmak emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda ihrâcı fermân olunan zahireyi 'avarız-ı tarık ile ihrâç itdirub Peçuy ve Mohaç sancaklarının zahiresin Mohaç'da der-anbâr itdirub sair yerlerin zahiresin emr-i sabıkım mucebince ihrâç eyleyub der-anbâr itdiresin ve ne-vechile tedârik eyledüğün yazub bildiresin.

[80]

160

Divanda kethüdasına virildi. Fi 26 C

Tımışvar Beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektub gönderub Bekeş Gasbar 'isyân üzere olmağın Erdel voyvodası üzerine varub bir kal'asın alub ve bir kal'ası dâhi muhâsara itmek üzere olduğın bildirub ol-babda dâhi her ne demiş isen ma'lûm-ı şerîfim oldu imdi bu babda sana Budun Beğlerbeğisine ve müşârün-ileyh voyvodaya ve Eflak ve Boğdan voyvodalarına mufassal ahkâm yazılıub ulağla irsâl olunmak üzeredir **buyurdum ki:**

Vusul buldukda sen şimdiden müşârün-ileyh voyvoda ile haberleşub dâhi anun gibi müşârün-ileyh müfsid-i mezbûrun üzerine varub mu'âvenet taleb eyledikde ne cânibe varmak iktizâ iderse vech-i münâsib görüldüğü üzere Tımışvar'a tabi' olan ümera ve züema vesair 'asâkir-i nusret-i masir ile bilâ tehir tevcîh eyletub fırsat alıvirub mahal-ı iktizâ itdüğüne göre mu'âvenet ve müzâheret eyleyub a'danın def' ve ref'inde envâ'i mesa'i cemilin vücuda getüresin.

161

Şam'lı Sinan Çavuş'a virildi. Fi 24 C

Karaman Beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâla erbab-ı tımarlardan ba°zısı tımarların satub zaman gecmedin akçe kutu ile ahar tımar olub Asitane-i Sa°âdetim kullarından eğer bölük halkı ve eğer yeniçeri ta'ifesinden eli emirlü olanlara tımar virilmeyub sağırü'l-yed kaldıkları iclâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda bu husûsda daima mukayyed olub anun gibi mahlûl vaki° olan tımarları eli emirlülere tevcîh eyleyub eli emirlü olanlar tımar alma niçe tımarların satanlara tımar vermeyince şöyleki emr-î şerîfime muhâlif tımarların satanlara tımar virilürse tezkeleri kabul olmaz ana göre eli emirlüleri bertaraf eylemeyince ol asl tımarlarından feragat idenlere tımar vermeyesin.

162

Saray kadısının adamisine virildi. Fi 22 C

Saray ve Tırnova kadısı °Abdu'l-bakiye hüküm ki:

Mektub gönderub sabıka Bosna Beği olan Mehmed dame °izzihû zamanında Hırvat vilayetinden °ahde muhâlif alınan esirler girift olunub Saray kal°asında emanet konulub lakin külli harcları vardır vilayetlerine redd olunur mu diyu bildirmişsin **buyurdum ki:**

Vusul buldukda cümlesin ihzâr ve defter idub müslüman olan esirleri murad itdikleri yerde olalar kimesne rencide etmeye diyu tenbîh idesiz ve sağır olanları cem° idub yarar adamlarınla dergâh-ı mu°âllama göndersin hoyrat ve pir olub müslüman olmayanların defterleriyle Bosna Beği Ferhad dame °izzihûya teslim eyleyesiz ki yerlerine gönderub mabeyninde olan sulh ve salahı ri°âyet eyleye.

[81]

163

Bu dahi

Bosna Beğine hüküm ki:

Mukaddema Bosna Beği olan Mehmed dame °izzihûnun zamanında Hırvat'dan ahde muhâlif ihrâc olunan esirleri saray kadısı Mevlana °Abdü'l-baki dame fazlihû üzere cem° itmeğın müslüman olmayan horratların yerlü yerine irsâl içûn sana teslim itmek emrim olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusul buldukda müşârün-ileyh esirlerden sana gönderdüğü horratların Nemçe kralı tarafından serhadlarında olan hakimlerine gönderub teslîm eylesin ve Mevlana-yı mezbûr sana kaç nefer esir gönderub yerlerine gönderdüğü yazub bildiresin.

164

‘Ali Çavuş’a virildi. Fi 25 C

Tuna yalısında vaki^c olan kadılara hüküm ki:

Hâla ba^czı kimesneler vilayet-i Boğdan ve Eflak’dan ton yağın alub Anadolu câniblerine alub gidub bey^c itmekle mahrûse-i İstanbul’da ton yağına bağına müzâyaka çekildiği i^clâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda her birinüz mukayyed olub eğer Eflak ve Boğdan vilayetlerindedir ve eğer gayri yerlerindedir ton yağın alub kendileri doğru İstanbul’a gönderub Anadolu’ya ve aher yere salıvirmeyesin şöyleki emr-î şerîfime muhâlif Anadolu’ya ve yahut ahar yere alub giderlerse iskelelere vesair müğayirlere tenbih ve yasak olunmuşdur ki ol asl emr-î şerîfime muhâlefet idenlerin bağları girift olunub kendüleri habs oluna ana göre bu emr-i şerîfimi ton yağı tacirlerine ve gayri i^clâm eylesin ki gereği gibi tenbiye olub emr-î şerîfime müğâyir iş eylemeyeler.

165

Bu dahi

Boğdan Voyvodasına hüküm ki:

Hâla ba^czı kimesne vilayet-i Boğdan’dan ton yağın cem^c eyleyub Leh vilayetine vesair vilayetlere alub gidub İstanbul’a ton yağı gelmememekle müzâyaka olduğu Asitane-i Sa^câdetimde i^clâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda kadimden Asitane-i Sa^câdetime olan vufûr-ı ‘ubûdiyet ve ihlâsın mucebince bu babda mukayyed olub vilayet-i Boğdan’dan ve bâfir ve müstevfi ton yağın cem^c eyleyub ashâbı ve yahut vekilleri ile doğru İstanbul’a göndersin ki ashâbına ticâret ve İstanbul’da ton yağı babında olan müzâyaka ve zaruret def^c ola min-ba^cd ton yağın ahar vilayetlere virmeyub vilayet-i Boğdan’dan hasıl olan ton yağın tacirleri ile doru İstanbul’a göndersin.

Bu dahi

Bir sureti

Eflak Voyvodasına

[82]

166*Tezkereci Hasan Çelebi'ye virildi.*

Anadolu Beğlerbeğisine hüküm ki:

Liva-i Hamid'den bazı kurâ gelub Kundanlı nam yörük taifesi daima mezra°alarımız üzere konub subaşları davarları ekinlerimiz salıvirub ve °avratlarımız ve oğlanlarımız dâhi dahl itmekden hâli değildir taife-i mezbûreden hâsıl olmuş Anadolu çavuşlarından Mustafa mezbûrlara mu°ayyen ve zahir olub ol ecilden husûsa kadir olunmaz mezkûra arkalanub daima bizi rencide iderler diyu ol cânibde hizmet vaki° olsa kendüye mübâşir etdirub zulm ta°addiden hali değildir diyu bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezkûrun çavuşluk gedüğün ahar teveccüh idub tenbîh eyleyesiz ki sancağı beyi yanına varub hizmet eyleyesin.

167*Ruha Kadısın adamisine virildi. Fi 29 C*

Van Beğlerbeğisine hâla Nefs-i Ruha'dan muid-i halilü'r-rahman âliyyü'l salavatullah el-mülkül metan mütevellisi olan Şah Hüseyin'in muhâsbesi görülmek lazım olmağın evkâf-ı mezbûrenin mahsûlatı yerlü yerinden teftiş olunmağičun hüküm verilub mezbûr şah Hüseyin bi'l-fi°il Van'da olduğu i°lâm olunmağın mahal-i mezbûre gönderilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezbûru tacir itmeyub bila tevakkuf her kande ise buldurub getürdüb emrim üzere yarar adamlara koşub mahal-ı ma°mûra getüresin ki varub evkâf-ı mezbûrenin yerlü yerinden muhâsbesin verub °ayni ile müfredat defterleri teslîm eyleye ki ve vakfa gadr ve hayf olmaya mezbûrun gönderilmesi ehem-i mühimmatdandır °avk ve tehirden ihtiyat idesin.

168

Niğde Beğine ve Develü Karahisar Kadısına ve sürgün hizmetine me'mûr olan Hüseyin Çavuş'a hüküm ki:

Darendegan Ahmed ve Nasuh ve İvaz nam kimesneler gelub Hoca Haculu nam karyeden her yıl sabit zümrecik nam karyeden mir kulu ve onkürek nam karyeden °Ali ve Seydi Ahmed ve Homi(?) nam kimesnelerin fesad ve şenâatleri sabit ve zahir olmağla Kıbrıs'a sürülmesi için mukaddema hükm-i hümâyunum virilmişken mezkûrlar gıybet idub ele girmedikleri bildirmeğin **buyurdum ki:**

Göresin sabıka bu babda vech-i meşrûh üzere hükm-i şerîfim virilmiş ise ol-hükm-i sabık mucebince mezbûrların ol yerden  ul felerin kat  idub Kıbrıs'a gönderesin amma böyle koşub gönderilen kimesnelere tenbîh eyleyesin ki varub ande teslîm eylediklerine beğlerbeğisinden mühürlü temessük alıviresin getüreler sen dâhi Südde-i Sa  dete gönderesin.

[83]

169

Sinan  avuş'a virildi. Fi 26 C

Hâla rikab-ı h may numa ruk alar ref  olunub Kudüs-i Şerif'de Kuds-i şerif sancağı beğı olan Süleyman dame  izzih dan ziyade Şekevvi olunmağın sunulan ruk aların suretleri aslından  ayni ile ihrâc olunub teftiş olunub sıhati ma l m olmak içun size irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusul buldukda gönderilen ruk alardan mestûr olan mev adı yerl  yerinden ber muceb Őer -i şerif onat vechile teftiş eyleyub göresin fi'l-vaki  isn d olunan husûslar vaki  midir didiklerinin aslı var mıdır yohsa gayri vaki midir niçedir tamam ma l m idinub dâhi hukûk-ı nas ve zulm ve te addisine m te allik mevaddan yanınızda sübût bulan husûsları mufassal ve meşrûh yazub Südde-i Sa  detime  arz eyleyesin ki sonra emr-  şerifim ne vechile olursa mucebiyle  amil oluna.

170

Sofya Kadısına hüküm ki:

Nefs-i Sofya'da aceze ve etkeŐinci ve  attar ve aŐcı dimekle ma r f kimesneler telbisen saâdet dava asın idub Şirret ve Őekavetden hali olmayub na-hak yere müslümanları rencide idub siyadet yanında ba zı m fs dlere tezvîr h cetleri virdikleri i l m olunub sahib 'l-ferd 'Ő-Őeref nakib 'l-eşraf seyyid muhterem dame (...) bu babda mektuba olmağın **buyurdum ki:**

Vusul buldukda mezkûrları ele getürüb dâhi müşârün-ileyhin mektubu mucebince başlarından baŐılların ve ellerinden h cetlerin alub mühürleyub dahi Südde-i Sa  dete gönderesin ve mezk rlara tenbîh eyleyesin ki gelub mumâ-ileyhin yanında tarık-ı siyadetlerin tamam doğruldub siyadetleri sabit olub zuhûr bulmayınca sabit sarub adima-yı siyadet eylemeyeler.

171

Adamisine virildi.

Saray kadısına hüküm ki:

Mukaddema Venedik beğleri ʿisyân idilden berû Kilis serhadında fukâra-i fahire ile anda olan ʿasker-i islâm feth eyleyub olduğu kura ve mezârîc her ne ise müceddeden defter olunub liva-i Kilis'in icmâl ve mufassal defterine başka kayd olunmasın emr idub **buyurdum ki:**

Vusul buldukda asla tehir itmeyub varub Bosna Beği Ferhad dame ʿizzuhû Kilis Beyi iken euzullah islam ile feth eyledüğü kıl'açı kura ve mezârîci bi-kusur tahrîr idub her birinin mahsûlü yine mütehammil olduğun bi'l-fi'el mevcut olan re'âyasıyla ve hali zira'at olanlarıyla müceddeden tahrîr idub liva-i mezbûrun icmâl ve mufassal defterlerine kayd idub ve fukara-i fahire ile sonradan alınan kura ve mezârîc defterlerde fazla koyub sonradan alınduğun şerh idesin amma Bosna Beğiyle haberleşub mukaddema ne mahale değin feth ve zabt idub ve her birinin sunurunne mahalden ta'âyîn etdüğün ma'lûm idinub dâhi ana göre ʿamel idub dahl defter-i hakani itmeyince olmayasın ama eğlenmeyub ʿale't-ta'cîl varub emrim üzere tahrîri irişdirub defteri dergah-ı mu'allama getüresin.

[84]

172

Kadının adamisine virildi.

Ruha Beğine ve kadısına hüküm ki:

hala nefis-i ruha'da muid-i Halilü'l-rahman aleyhullah mütevellisi olan Şah Hüseyin nam kimesne (Silik) (Silik) (Silik) cemc idub ve (Silik) (Silik) hizmet dâhi kendü eylemeyub niçe yıllar muhasebeleri görülmek ile evkafın ahvâli (...) mevşuş olunduğun mukaddema olunmakla ahvâli görülmek içün emr-î şerîf virilmeğin yine görülmeyub vakfın hali harab olduğu iclâm olunmağın yerlü yerinden teftîş olunub haliya vakfın tahsil olunmadın emr idub **buyurdum ki:**

Mezburu ihsâr idüb dâhi mütevellidi olduğu tarihten yerlü yerinden havale defterin getürdüb teftîş idüb emvâl ve evkâfı bi-kusur tahsîl idub vakfın içün zabt etdirub ne mikdar nesne belc etmiş ise zımmetinde bir akçe baki kovmayub ahvâli neye müncer olursa vukûu üzere ʿarz eyleyesin.

173

Kethüdasına virildi

Mısır Beğlerbeğisine hüküm ki:

°Arafat suyolu hizmetinde olan Kasım zide mecduhû mektub gönderub sabıka °Arafat su yolu emini olub vefat iden İbrahim Bey mübâşeret eyledikde su yolu mühimmatıçun sahabeü'l-hayrat ve'l-hüttab meşmum damet °istimâhüma bali ile yüz nefer mikdarı °Arab hatun alub lazım olan mühimmata hidemat idub ba°zı fevt olub ve ba°zı gıybet idub bi'l-fi°il kırk iki neferi mevcut olub ve bundan mukaddem Süleyman Pâşâ Hint seferine müteveccih olub Mekke-i Mükerrreme'ye vardukda su yolu hizmetiçun kırk nefer °arab olub miri cânibinden her birine harabe ve °ulûfe ta°yîn eyleyub hizmetinde iken anların dâhi ba°zı fevt olub ayrıdan yiğirmi iki neferi kalub hâla °Arafat su yolu hizmetiçun otuz nefer kurâ ta°yîn olunmak lazım olub mevcut olan kuraların otuz neferi hizmet-i mezbûre için ta°yîn olunub Cidde mahsûlünden her neferi ikişer buçuk pare °ulufe virir (...) buğday ta°yîn olunmasın bildirmeğın makeddema Süleyman Pâşâ ta°yîn itdüğü °Arablar tekml olunub mâ°adâsına °atıknâme virilmesin emr idub **buyurdum ki:**

Varıcak müteveffa Süleyman Pâşâ ta°yîn itdüğü °Arabları emrim üzere tekml idub Arafat su yoluna hizmet üzere lazım olan ulufelerin ve buğdaylarını tayin idub dâhi mâ°adâsına °atıknâmelerin virdüresin amma °atıknâme virilmeli oldukda basiret üzere olub mukaddema hizmeti sübut olub °atike müstehak olanları alıkoyulub gayr-i müstehak olanlara °atıknâme virilmekten ihtinâb idub hakk-ı haricden °adul itmeyesin.

[85]

174

İstanbul Kadısına hüküm ki:

Hâla dergah-ı mu°âllamda olan divan-ı hümayunum katibleri ve hassa nakkaşları (Silik) gelub mahmiye-i İstanbul'da varakcılar kadimden varakı büyük kalıba göre işleyub altun vermek destesi on beş ve gümüş dizmek destesi beşer altun müstevfi bulunurken hâla varakcılar altunu hem küçük kalıba işleyub ve hem on beş akçeden ziyadeye bey° idub bize Basra ve mahmiye-i İstanbul'da altun varak kullananlara kifayet mikdârı virmedin haricden gelen bazerganlara ziyade baha ile virmekle ekser zamanda altuna müzâyaka çekilur ve içlerinden ferhat dimekle ma°rûf kimesne Bursa ve Edirne'den altun varak alub küçük veraklar idub bunda ziyade-ye satub ve ba°zıları murad üzere altunu tamam işleyub kim altundan hem iken kalıb idub ekser evrakı

deliklu ve üç dört pare idub ziyadeye virmekle bize mal-ı miriye gadr olur şöyleki zümre-i mezbureden olman darend-e-i sikahtar Hüseyin taife-i mezbûreye kethüda ve Sinan dâhi yiğit başı ta'iyîn olunub 'adet-i kadime üzere 'amel olunmak fermân olunursa ve ne kadar varakçılar varsa her biri haftada dört deste varakı bize ve miriye mütâ'allik olan mühimmata hazır bulunmak içü yiğit başlarına getürüb bey' itmek emr olunursa mezbûrda hazır bulunub memûr olduğumuz hizmet tehîre kalmayub miriye nef'i mukarrerdir diyu bildirdikleri ecilden 'arz olunduğu üzere ta'ife-i mezbûre zabt için içlerinden mezbûr silahdar Hüseyin kethüda ve Sinan dâhi yiğit başları olmak emr idub **buyurdum ki:**

Mezbûrları getürdüb ol hizmet üzere olmağı tenbih idub ve varakçılarını getürdüb min-ba'd 'adet-i kadime üzere altunu büyük kalıba işleyub destesi on beşe ve gümüş varakın destesi beşe bey' idub varakı gayet iyü altundan işleyub her varağın bütün idub ve kemaliyle işleyub cem' iken bey' itmeyeler divan-ı hümâyun katiblerine ve hassa nakkaşların ve bi'l-cümle hassa-yı hümâyunuma mütâ'allik mühimmata altun varaka daima hazır bulunmak için her bir varakçı hafta dörder deste varakı getirub mezbûr yiğit başlarına teslîm idub akçesin andan alalar ki altun mezbûrda daima hazır buluna andan mâ'adâ işledükleri varakdan İstanbul'da altun kullananlar kifayet mikdârı varak almadın haricden kimesneye satmayalar ve mezbûr kethüdâlarına ve yiğit başlarına tenbîh eylesin ki ta'ife-i mezbûreyi zabt idub ve her haftada işledükleri varakların yoklayub emrim üzere haftada dörder deste altunu yiğit başlarına getürmeleri ve küçük kalya işleyub kim kaleme gelmez altun işleyenleri ve İstanbul'da kifayet mikdârı alınmadun harice bey' idenleri sana iletub gereği gibi takrîr ve tedfîb etdireler (s.86) bu gayret-i kadime üzere büyük varak işleyub küçük işleyub eksik satanları sair eksik satanların gayreti üzere teşhir itdirub birine himayet iderlerse cezasın anlara etdirub ve yiğitbaşları dâhi vech-i meşrûh haftada kendüye götürdükleri altunların destesin on beş akçe ve gümüşün beş akçeye alub divan-ı hümâyun katiblerine ve hassa nakkaşlarıma narh-ı mezbûr üzere bey' idub ziyadesin İstanbul'da varak işleyenleri bey' idub harice virmeye haricden gelenlere ziyade bey' ile bey' olunduğu zahir olursa anun hakkından geline bi'l-cümle bu husûsları muhkem tenbih idub ve min-ba'd bu emr-î şerîfime 'amel olunmak için suretin sicil-i mahfûza kayd idub emr-î şerîfimi ve mezbûr kethüda ve yiğit başları elinde ibkâ idesin amma silahdârımdan mezbûr kulum bu bahane ile seferden memûr olduğu hizmetden kalmaya.

KAYNAKÇA

- DEVELLİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, 1982.
- ERKAN, Kemal; *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri (Ramazân 1146 – Zilhicce 1147)*, İstanbul, 2011.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyip; ‘‘Kanuni Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları’’, *Belleten*, TTK Yayınları, C. XX, S.78, 1956, s.247-285
- İZGİ, Şuayp; *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri [s. 201- 400] Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
- KILIÇ, Orhan; *18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı- Eyalet ve Sancak Tevcihatı*, Elazığ, 1997.
- KÜTÜKOĞLU, S. Mübahat; ‘‘Mühimme Defterleri’’, *TDV İslam Ansiklopedisi*, S.31.Ankara, 2006, s.520-522,
- Osmanlı Yer Adları: I Rumeli Eyaleti (1514-1550)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2013.
- Osmanlı Yer Adları: II Anadolu, Karaman, Rum, Diyarbakır, Arap ve Zülkadriye Eyaletleri (1530-1556) (Şam ve Halep dahil)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2013.
- ŞEMSETTİN SAMİ; *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul, 1316.
- UNAT, Faik Reşit; *Hicri Traihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, TTK Yayınları, Yedinci Baskı, Ankara, 1994.
- 12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572)*, Hacı Osman Yıldırım, Vahdettin Atik, Murat Cebecioğlu, Uğurhan Demirbaş, Mustafa Karazeybek, Muhammed Safi, Mustafa Serin, Osman Uslu, Numan Yekeler, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Daire Başkanlığı yay., Ankara, 1996.
- 5 Numaralı Mühimme Defteri (973/1505-1566)*, Hazırlayanlar: Hacı Osman Yıldırım, Vahdettin Atik, Murat Cebecioğlu, Uğurhan Demirbaş, Mustafa Karazeybek, Muhammed Safi, Mustafa Serin, Osman Uslu, Numan Yekeler, Zahit Yıldırım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı yay., Ankara 1994.

DİZİN

A

- °Abdu'l-Celil, 23
 °Abdulkadir El-Rubavi, 32
 °Ali 9, 15, 18, 34, 40, 45, 53, 58, 59, 77, 82
 °Ali Bin Abdü'l-Nizam, 9
 °Ali Çavuş, 30,37
 °Ali El-Besati, 32
 °Alican, 53
 Abdullah, 65
 Abdü'l- Latif, 18
 Abdül Baki, 80
 Abdül Rezzak, 53
 Abiddin, 38
 Acem Beyleri, 23, 24
 Acem, 55
 Adana Beyi, 76
 Adana, 74
 Adema'llahu te'ala, 67
 Aden, 64
 Ahmed İbni Eminiddin, 32
 Ahmed Paşa, 35, 67
 Ahmed, 33, 41, 53
 Ahmed bin Bekâr, 38
 Ahmet El-Rıdni, 32
 Ahmet Paşa, 67
 Ahzir, 29
 Akbıyık Derbendi, 19
 Akcehisar, 77
 Akçeşehir Kadısı 55
 Akçahisar Kadısına 43
 Akçeşehir, 50
 Akdeniz, 49
 Akıncı 19, 57
 Akiş(?), 14
 Akkirman Begine 2, 10, 63
 Akkirman, 1, 2, 81, 14
 Akşehir, 9
 Akyalı Derbendi, 19
 Alacahisar Beğine 10,12
 Alai'd-din, 38
 Alay Beği, 10, 72
 Amasya, 34
 Amr, 18
 Anadolu Beğlerbeğisi, 41, 52, 65, 76, 82
 Anadolu Çavuşları, 52
 Anadolu, 49, 81
 Anavarin Limanı, 15,48
 Anavarin, 47
 Ankara Begine, 2
 Ankara Sancakları, 76
 Arafat, 4
 Arap, 53
 Ardahan, 40
 Arnavut, 58
 Arpa, 14, 57
 Arzov, 55
 Asfavolunca(?), 33
 Asitan-ı °Adalet-i °Ünvân, 46
 Asitan-ı °Adalet-i Penah, 60,

- Asitanı Devlet, 1, 2, 4, 12, 13, 23, 24, 46, 60, 71, 73
 Asitan-i Sa'âdetim, 52, 60, 61, 70, 71, 80, 81
 Astar, 25
 Aşa, 83
 At, 12,47
 Atfasıl(?), 37
 Ataki (Atani), 37
 Avarız, 71
 Avlonya, 18, 33, 37
 Avreşe(?), 37
 Avrişe 3
 Ayasofya Cami,73
 Ayaş Kadısı, 20
 Aydın, 50, 55
 Ayrina, 33
 Azer Padişahı, 24
- B**
- Babü'l-Ferec, 34
 Bafra, 30
 Bagdad Beglerbegisi, 63
 Bağdad Defterdarı, 34
 Bağdad, 34
 Bahreyn, 64
 Bahreyn, 64
 Bal Mumu, 47
 Bal, 57
 Balog Frenc, 61
 Baluca, 45
 Barçınlı, 65
 Basra Beğlerbeğisi, 24, 34
 Baturi İstivan, 59
 Bayraktar, 78
 Bayram Hoca, 53
 Bazarbaşı, 30
 Bazergan, 67
 Behleşte, 50
 Behram, 59
 Bekeş Gasbar 69, 70, 71, 72, 80
 Bekeş, 69
 Belgrad 56,67
 Belgrad Kadısı, 67
 Beliş, 62
 Bender, 2, 36
 Benderci, 19
 Ben-i Ümeyye, 27
 Bennuri, 37
 Beraya, 62
 Berce, 37
 Bergar-ı Cedid Kal'ası 48
 Bargîr, 62
 Bergot Dok(?), 79
 Bermiye, 50
 Bernad Kulagön, 79
 Beylerbegi, 75
 Beyşehir, 63
 Beytü'l-mal 4, 36
 Bilecik, 18 58
 Bogdan Voyvodası, 69, 70, 71, 80, 81
 Boğdan Voyvodasına, 11, 13, 14
 Boğdan, 2,10, 81
 Boğası, 25
 Bolat, 50, 55
 Bosna Begi, 67, 78, 80, 81, 85

- Bosna Kadıları, 67
 Boznik(?), 37
 Bozok, 26
 Brender Mark(?), 79
 Bocaz, 55
 Bodaközi, 26
 Budun 11, 12,30, 41, 69, 70, 72
 Budun Beğlerbeğisine, 6, 8, 10 12, 13,
 41 59, 60, 61, 71, 72, 79
 Buğday 14, 22, 57
 Buloğ, 43
 Bulgar, 49
 Burusa, 53, 65
C
 Cabi Mehmed, 78
 Cafer, 21,49, 52, 63, 68
 Cânib-i Mısır, 46
 Cânib-i Miri, 75
 Canik Beğine, 30
 Cankirman, 2, 10,11
 Carullah Çavuş, 58
 Cebeli Kazası, 39
 Cebeli Beyi, 39
 Cebelü, 70, 72
 Cemaat Başı, 75
 Cemaziye'l-ahir, 71
 Cemaziye'l-evvel, 16
 Cerfok(?), 37
 Cerrah, 50
 Cerrahbaşı, 45
 Cerahor, 48
 Cezayir Beğlerbeğisi, 15
 Cezayir, 15
 Cezayir-İ Garb, 17
 Cezire-i Zakise Keferesi, 47
 Cidde, 3, 4, 5, 22, 43, 46
 Cuma Pazarı, 50
Ç
 Çavuş, 75
 Çeribaşı, 52
 Çerakisa, 63
 Çerkes, 26, 49,
 Çirmen, 46
 Çokal, 59
 Çorlu Kadısına, 31
 Çorlu Müderrisi, 75
 Çorlu, 55
 Çotaz, 55
D
 Dame fazlihu, 81
 Damet ikmalehu, 15, 34, 70,
 Damet ʿistimâhüma, 84
 Dame ʿİzzihu, 1, 3, 10, 11, 13, 14, 26,
 36, 39, 48, 51, 56, 59, 67, 80, 81, 83
 Damet meʿalihu, 13,
 Damet mecdihu, 33, 73,
 Deçe(?), 37
 Defterdar, 76
 Defter-i Cedîd, 19
 Delbine Beğine, 29
 Delvine, 35,37
 Derbendci, 19
 Deraop(?), 37
 Derendegan Ahmet, 82

- Dergâh-ı Mu'alla, 1, 6, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 32, 33, 37, 40, 45, 50, 53, 59, 62, 74, 77
- Derviş Ali Çavuş, 40
- Develü Karahisar Kadısı, 82
- Devlet Giray, 1, 10, 11, 13
- Draç Kalası, 43
- Draç, 43
- Dimetoka, 33
- Dimitri Martin, 33
- Dirlik, 33
- Divanı Hümayun, 85, 89
- Diyarbakır Beglerbegisi, 76
- Diyar-ı Rum, 24
- Dizdar, 49
- Dobraçın, 12
- Domaniç Derbendi, 19
- Don Mark(?), 79
- Don Ulas(?), 79
- Donanmacı, 75
- Donanma-ı Hümayun, 75, 76
- Drazali Derbendi, 19
- Dronli(?), 79
- Drendmar(?), 79
- Droya, 59
- Dukagin Begi, 78, 79
- Dukagin Kalası, 31
- Dulkadiriye Beğlerbeğisine, 40, 63
- Düdecankapu, 33
- E**
- Ebu Resih(?), 33
- Ebubekir Sıddık, 44
- Ebu'l-Nasrîn Bedreddin, 38
- Ebul Şeyh, 44
- Eflak Voyvodası, 31, 56, 57, 61, 69, 70, 71, 72, 80
- Eflak, 56, 57, 81
- Egri, 61
- Eğriboz, 47, 48
- Elkeşenci, 83
- Ellici, 57
- Elriyad Şahı, 24
- Emir Haydar, 39
- Emlak, 67, 68
- Erbab-ı Tımar, 80
- Erdel Beglerbegi, 8
- Erdel Begleri, 69, 70, 71
- Erdel Voyvodası, 12, 14, 69, 70, 80, 81
- Erdel, 1, 8, 14, 59, 60, 61, 62, 69, 70, 71, 72
- Ergiri Kasrı, 37
- Ermeni Derbendi, 19
- Erzurum Beglerbegisi, 23, 40
- Erzurum, 40
- Eskişehir Kadısı, 13
- Estoban, 31
- Eşküncü, 31
- Eşkîya, 69
- Estaniçe(?), 37
- Evkaf, 67, 68, 82
- F**
- Ferecik Kadısı, 45
- Ferhad, 80, 83
- Forsa, 16
- France, 13, 4
- Frenk, 37

Fukara, 36

G

Gazi Hüdevandigar, 50

Ganita(?), 27

Gelibolu Emimi, 68

Gelibolu İskelesi, 49

Gelibolu, 49

Gıratşaka Kal'ası, 67

Golos, 50

Göle Beği, 56

Göricerve, 50

Göynük, 17

Gülzade, 65

H

Habeş, 44

Habeş, 44

Hacı °Abdi(?), 55

Hacı Kalender, 53

Hacı Mustafa, 55

Hacı Yusuf, 55

Haleb Kadısına, 25

Haleb, 20, 25, 34, 35 74, 76

Halep Beglerbegisi, 20

Hama, 38, 52

Hamza, 49, 53

Hemat(?), 37

Hankulu, 40

Haraç, 35

Harami, 31, 33,42

Haramzade, 38

Harem, 64

Haremi Şerîf, 4, 5, 32

Harsem, 50

Hasan 9, 18, 25, 65, 66

Hasan Kal'ası, 40

Hatib Ahmed 55

Havas-ı Hümayun, 27, 67, 74, 75

Haydar, 2 53 65, 67, 73

Hayrebolu, 77

Hayreddin, 53

Hekimbaşı, 45

Hemet, 37

Hırvat, 80, 81

Hicaz, 64

Hisar Eri, 51

Hisar Erleri, 49

Hofluca(?), 37

Homi(?) 82

Horpişte, 50

Hovça, 33

Humus, 9

Hüdevandigar Begine, 58

Hüdevandigar Piyaleleri, 19

Hüseyin Paşa 34,45

Hüseyin, 4, 17, 22, 33, 53, 65, 82, 83, 85

Ilıca, 33

İ

İbrahim Bey, 4, 76, 84

İbrahim, 53

İbrahim bin Yankale, 65

İbrim Begi, 21

İçil, 11, 79

İkanfişe Kok, 79

İlbasan Kadısı, 77

İlbasan, 18, 37

- İlbesanbeği, 77
İlyas, 55
İmam Şafii, 44
İnafa, 38
İncir Limanı, 15
İnebahtı Sancağı, 48
İnecik Kadısı, 29
İsa Çavuş, 52
İsan(?), 33
İskender, 22, 31
İskenderiye, 17, 32, 43, 52
İslam Giray, 1
İsmoksa(?), 37
İstanbul, 14,18, 20, 22, 24, 49 81, 89
İstanbul Kadısı, 26, 45,51, 85
İstivan Voyvoda, 69
İvaz, 59, 82
İznicmid Nazırı, 77
İzvornik, 6, 8, 10
İzzeddin Zade Hüseyin, 51
İzzettin Zade Muhyi't-tin, 22
- K**
- Kabartay sancağı, 63
Kabe-i Şerif, 3, 36
Kadı 67, 76
Kadı,
Kadırga, 64
Kafile-i Hüccac, 38
Kaftan, 20
Kaftanlık, 20
Kalecik, 20
Kalite, 1
Kalkalk(?) 12
Kalkan, 33
Kalkandelen, 33
Kalyon, 64
Kamengrad, 63
Kansu, 35,36, 72
Kara Çomak, 55
Kara Üzüm, 47
Kara Veli, 55, 84
Karaman Beglerbegisi 25 66, 80
Karaman Sancakları, 63
Karaman, 52, 63
Karamürsel, 77
Karatova, 33
Karbah Kıran Numan, 66
Karkos, 14
Karlidere, 49
Kars Kadısı, 49
Kasım Bey, 4
Kasım, 9,18, 84
Kasımü'd-din Nuşri,32
Kastamonu 76
Katır, 11
Kâtib Kasım, 4
Katloşa, 53
Kayseri, 63
Kayseriye Begi, 53
Kazos(?), 37
Keçe, 12
Keçiborlu, 52
Kefe, 63
Kehhal, 40, 51
Kehhalbaşı, 45
Kekeş Aryoviçe(?), 79

- Kemal, 55
 Kenan Çavuş, 18
 Kenan, 67
 Kenderek Derbendi, 19
 Kengiri, 76
 Kereste, 30
 Kereste, 68
 Kerevat(?), 37
 Kesriye, 50
 Keşan Sancağ 63
 Kethüda, 49, 89
 Kıbrıs Beğlerbeğis 19, 28, 42 73
 Kıbrıs Defterdarı 28
 Kıbrıs, 19, 26, 28, 38, 82
 Kırkleş(?), 37
 Kış Libası, 7
 Kilis, 83
 Kilitbahir Kalası, 49
 Koçan, 33
 Kokozi, 79
 Konbas(?), 77
 Konice, 33
 Konik(?) 42
 Konya, 9
 Koru Vakfa, 27
 Kozan, 45
 Köstence,37
 Köstendil, 33
 Köstere, 53
 Kral Derbendi, 19
 Kudüs-i Şerîf Sancağı Beği, 83
 Kudüs-i Şerîf, 83
 Kula Kadısı, 41
 Kula mültezimi, 41
 Kumaş, 20
 Kura, 37
 Kurt, 9
 Küreci, 57
 Kürekci, 72
 Küre, 41
 Kütahya Kadısı, 52
 Kütahya, 9, **57**
- L**
- Labseki Kadısı, 68
 Labseki, 49
 Laçın, 53
 Ladit Eşbata(?), 79
 Lefkoşa, 73
 Leh Keferesi, 1
 Leh, 1, 6, 8, 12, 13, 60, 61
 Leskofça, 42
 Levlehi Kumaşı, 46
 Libas, 6,7
 Liva-i Hamid, 82
 Liva-i Üzgir, 75
 Loştrani(?), 33
- M**
- Mahmud 22,29
 Mahmud Çavuş, 74
 Mahrûse-i atikde, 20
 Mal-ı Miri, 54
 Manastır, 18
 Manastır, 52
 Manavgat, 24
 Manisa, 53
 Maraş Beglerbegisi, 76

- Maraş, 63
 Martini, 33
 Mavna, 68
 Medine-İ Münevvere, 22 73
 Mehmed Bey, 21
 Mehmed Çavuş, 4, 5, 9, 34, 43
 Mehmed, 32, 36, 48, 54, 55, 63, 65, 80, 81
 Mehmet, 74
 Mekke, 4
 Mekke-i Mükerreme, 4, 5, 32, 43, 84
 Memâlik-i Mahmiye, 22
 Memalik-i Mahrûse 6, 8, 12, 22, 46, 47, 51, 57, 60, 70, 75
 Meragub, 33
 Meramiye(?), 74
 Meriletlice, 33
 Mermer, 3
 Mevlana Abdü'l-Baki, 81
 Mevlana Kadı Hüseyin, 22
 Mevlana Turgut, 66
 Mısır Beglerbegisi 3, 17,18, 21, 22, 32, 64, 84
 Mısır, 17, 21, 25, 44, 46, 54
 Mihalucuk, 36
 Mir-i Hüccac, 36
 Mirliva, 77
 Mismari, 46
 Moha, 64
 Mohaç, 7, 79
 Molla °Ali 76
 Molla Ağa, 27
 Mora 47,48
 Mora Beyi 48
 Muharrem, 41, 59
 Muharrir, 74
 Muhayyer, 20
 Muhayyer, 20
 Murad, 68
 Murat, 53
 Mustafa Bey, 21
 Mustafa, 33, 41
 Mühimmat, 30
 Mültezim, 39, 40, 41
 Mürsel, 53
 Müsellem, 23
 Mütevelli, 83
 Müzdelife, 4
N
 Nakibü'l-Eşraf, 83
 Narh-ı Ruzi, 67
 Nasuh, 82
 Nazirü'l-Nazarı Mehmed, 25
 Nefs-i Yergö, 56
 Nefs-i Tedmir, 54
 Nehr-i Dirim, 78
 Nehr-i Sava, 56
 Nehr-i Tuna, 41
 Nemce Kıralı 60, 61, 69, 71, 72, 81
 Nemçe 8, 12, 13, 14, 70
 Niğbolu Beyine 14
 Niğbolu, 8,13
 Niğde Begi, 82
 Niğde, 63
 Nikola, 3 3
 Niş, 43

Nolçe, 33

Novaberda, 33

Nuh, 9

Nuri, 53

Numan, 66

O

Odun 57

Ofçabolı, 30, 63

Ohri, 37

Ovacık Derbendi, 19

Özi, 1, 36

Ö

“Ömer İbni Muhlem, 32

“Ömer, 26

P

Palanga, 6,8

Peçuy, 7, 79

Peksimet, 36, 75

Pembe, 47

Pendik, 33

Peşebaz, 61

Peşte 41

Pir Ahmed, 58

Pir Ali Oğulları, 33

Piyade, 28

Piyale Paşa, 15,16

Polat, 40

Portugol, 64

Porut Kadısı, 41

Pozega, 41

Prişte, 56

Prizrin,52

Prevadi Kadısı, 66

Prevadi, 45

R

Rabiü'l-Ahir, 15,23

Radrime, 79

Rale, 33

Ravniçe(?), 35

Rencber, 16,49, 57

Reaya, 62

Resid, 43

Resim, 35

Resm-i Ağnâm, 10

Rikab-ı Hümayun, 83

Rodoscuk, 77

Ruha 82,83

Rukka 83

Rum Patrik, 52

Rumili Kadıları

Rumili, 49, 52, 55, 58

Rumu, 23

Rus Keferesi, 36

Ruscuk, 56, 57

Rüsum, 79

S

Saf, 20

Sahib Giray, 10, 11

Sakız, 38

Salyane, 21

Samsoncu, 63

Sancak Begleri, 79

Saray Kadısı, 80

Sarı, 55

Savcı, 50

Se'but Kal'a, 15

- Segedin 79
 Segedin, 7, 11
 Selanik Begi 51
 Selanik Kadısı 76
 Selanik Kal'Ası 77
 Selanik Nazırı 55
 Selendi, 41
 Selim, 9
 Semendire 10, 67
 Semendire Begi, 67
 Sen Marten, 59
 Serbest Tımar, 67
 Seydi, 55
 Seydi Ahmed, 82
 Seyyid 'Abdul Celil, 24
 Seyyid 'Abdullatif, 23
 Seyyid Ahmed 23, 24
 Seyyid Hoca Mehmed, 23, 24
 Sigetvar Sancağı, 59, 99
 Sigetvar, 7, 30, 50, 79
 Silahdar, 85
 Silistre Begine, 13
 Silistre, 8,14
 Silivri, 55
 Sinan Çavuş, 9
 Sinan Paşa, 4,44
 Sinan, 85
 Sirem, 8,10
 Siren, 6
 Sivri Hisar Kadısı, 20
 Sivrihisar Kadıları, 66
 Sofaları, 64
 Sofya Kadısı, 83
 Solnok, 6,8
 Sukkat, 36
 Sultan Beyazid Han, 9
 Sultan Süleyman Han, 27
 Sultaşah, 53
 Sunısalu, 34
 Suyolu, 31
 Südde-i Sa'adet, 5, 8, 12, 13, 17, 18, 25, 30, 34, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 49, 51, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 66, 71, 78, 82, 83
 Süleyman Paşa, 84
 Süleyman, 9, 53, 55, 65, 83
 Süveyş İskeleyi, 40
 Süveyş, 43, 64
Ş
 Şadırvan, 73
 Şah Veli, 65
 Şahvirdi, 53
 Şam Beglerbegisi, 72
 Şam Beglerbegisi, 9, 20, 21, 25, 27, 29, 35, 36, 38, 54
 Şam Yeniçerileri Kethüdası, 35
 Şam, 9, 21, 62, 72
 Şam-ı Şerif, 27
 Şerif, 73
 Şethül Hareme, 22
 Şeyh İbrahim Ethem, 39
T
 Tabhane, 64
 Tabib, 51
 Tan Yağı, 47
 Tarsus Sancağı, 74
 Tarsus, 74

- Taşlı, 65
 Tatar, 1, 10
 Tedmir Begi, 54
 Tedmür, 54
 Tekalifi °Örfiye, 56, 75
 Teke, 23, 24
 Tereke, 47
 Tersane-i Amire, 23
 Tımar Beyi, 10
 Tımar, 7
 Tımışvar Beglerbegisi, 8, 12, 14, 39, 59,
 60, 61, 72, 69, 70, 71, 80
 Tımışvar, 8,12, 72, 80
 Tırhala, 47,48
 Tırnofça, 33
 Tırnovo Kadısı, 80
 Timurhisar Kadı 74
 Tokat 34
 Tolca(?), 37
 Top, 63
 Topçu, 51
 Topçubaşı, 49
 Tosya Kadısı, 20
 Trabus, 39
 Trabzon, 26
 Tuna, 31, 81
 Tunus Beglerbegisi, 15,17
 Tunus, 15
 Tur °Ali, 53
 Turgud, 65
 Tuz, 31
U
 Ulufe, 75
 Usturumca, 33
 Uzun Çavuş, 55
Ü
 Üsküb, 33
V
 Vali, 55
 Veli, 30
 Valpove, 56
 Van Beglerbeğisi, 82
 Varad, 62
 Varna Kadısı, 31
 Varna, 57
 Varol, 75
 Venedik Begleri, 83
 Venedik, 47
 Venedikli Yakalası, 15
 Venos(?), 37
 Vidin Begine, 14
 Vidin, 13,14
 Vilayet-İ Rum, 76
 Volyo Arslan, 33
 Voyvoda, 65, 75
 Vulçitrin 10
Y
 Yag 7
 Yagcı, 57
 Yahudiler, 17
 Yahya, 52
 Yaluca, 9
 Yanbolu, 57
 Yanko Bulgar, 33
 Yanova Beği 62
 Yanova, 59

Yarağı, 6,7
Yarayay(?), 37
Yat, 64
Yazılıca, 1
Yazılıcalı, 1
Yemen 44,46, 64
Yemen Beglerbegisi, 18
Yenice-i Vardar, 74
Yeniçeri Ağası, 19
Yeniçeri Taifesi, 19
Yeniçeri, 29
Yenişehir, 47
Yergöği kazası, 57
Yerağı, 64
Yerak, 47, 64, 67
Yergö, 56, 57
Yigitbaşı, 85
Yonca Kal'ası(?), 29
Yunus, 25
Yusuf, 35, 53, 55
Yuvalak, 18, 63
Z
Zabt, 37
Zagra Yenicesi, 57
Zaim, 59
Zeyne'l-Abidin, 32
Zilhicce, 40
Zolat(?), 37
Zulkadriye Beglerbegisi, 49

EKLER**Ek 1. Orjinallik Raporu****SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ****YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLIK RAPORU**

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Ahmet KILIÇ
Öğrenci Numarası	141211109
Enstitü Anabilim Dalı	Tarih
Programı	Yeniçağ Tarihi
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Orhan KILIÇ
Tez Başlığı (Türkçe)	23 Numaralı ve 1573 (H. 981) Tarihli Mühimme Defteri s. 1-86 (Özet- Transkripsiyon-Dizin)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 122 sayfalık kısmına ilişkin, 15/Mayıs/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%6**'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Orhan KILIÇ
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

Ek 2. Orijinal Metin

A.DVN.MHM.d 023

66
 37
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

39
 49
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Handwritten header text at the top of the right page, including the number 777.

Main handwritten text on the right page, starting with 'فهرست کتب و ما...' and continuing with a list of books and their authors.

Handwritten notes and marginalia at the bottom of the right page, including the number 776 and various annotations.

Handwritten header text at the top of the left page, including the number 773.

Main handwritten text on the left page, starting with 'مجموعه کتب...' and continuing with a list of books.

Handwritten notes and marginalia at the bottom of the left page, including the number 774 and various annotations.

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet KILIÇ 1989'da Elazığ'da doğdu. İlk, Orta ve Lise eğitimini Elazığ'da yaptı. Daha sonra Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü'nü kazanıp 2014 yılında mezun oldu. 2014- 2015 döneminde Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Bilim Dalı'nda Yüksek Lisansa başladı.

